

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ KENT
SAKINLERİNİN GÜVENLİK ALGILARI ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ: ALTINDAĞ ÖRNEĞİ**

MUSTAFA BOZKAYA

YÜKSEK LİSANS

**DANIŞMAN:
DOÇ. DR. ESRA BANU SİPAHİ**

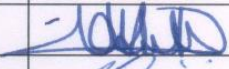
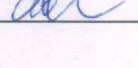
KONYA-2019

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	MUSTAFA BOZKAYA
	Numarası	148104011013
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Esra Banu SİPAHİ
	Tezin Adı	KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ KENT SAKİNLERİNİN GÜVENLİK ALGILARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ALTINDAĞ ÖRNEĞİ

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ KENT SAKİNLERİNİN GÜVENLİK ALGILARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ALTINDAĞ ÖRNEĞİ başlıklı bu çalışma 28 / 05 / 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafınca Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof. Dr.	Önder KUTLU	
2	Doç. Dr.	Esra Banu SİPAHİ	
3	Dr. Öğr. Üyesi	Sevcan GÜLEÇ SOLAK	

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	MUSTAFA BOZKAYA		
	Numarası	148104011013		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
Tezin Adı	KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ KENT SAKİNLERİNİN GÜVENLİK ALGILARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ALTINDAĞ ÖRNEĞİ			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin Adı Soyadı
İmzası

Mustafa BOZKAYA

Mustafa Bozkaya

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	--

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	MUSTAFA BOZKAYA		
	Numarası	148104011013		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Esra Banu SİPAHİ		
Tezin Adı	KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ KENT SAKİNLERİNİN GÜVENLİK ALGILARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: ALTINDAĞ ÖRNEĞİ			

Çalışma üç ana kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda Ankara'nın Cumhuriyet yıllarından itibaren gelişim sürecinin, genel kavramsal çerçevesi çizilmekte, göç ve artan nüfus etkeni ile birlikte yoğunlaşan yerleşim sorunları ele alınmaktadır. Ayrıca kenti ilgilendiren hukuksal gelişmeler ile planlama öncesi oluşan yerleşim alanlarının yetersizliği ya da plan dâhilindeki sorunlar ve de çöküntü alanına dönüşme sürecinin meydana getirdiği olumsuzluklar ele alınmaktadır.

İkinci kısımda ise Altındağ'daki çöküntü süreci ve ortaya çıkardığı yerleşim problemleri, toplumsal temelli sorunlar ve suç potansiyeli yüksek bölgeler haline gelen bölgenin, kentsel dönüşüm çalışmalarıyla her bakımdan yenilenme arayışları kapsamındaki çözüm arayışları ele alınmaktadır.

Çalışmanın son kısmında, Ankara Altındağ'da bulunan kentsel çöküntü bölgesi üzerinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmasının genel görünümü ile bölgeye etkileri incelenmektedir. Bu bağlamda bölgede çalışan kişiler ile mülakat yöntemiyle yapılan yüz yüze görüşmeler ve de bölgede ikamet eden kişiler ile kapalı uçlu sorular üzerinden yapılan niceliksel anketlerin sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

Alan araştırması Altındağ ilçesindeki çöküntü alanı üzerinde kentsel dönüşüm yapılan Gültepe (Çinçin) merkezli gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Çöküntü Bölgesi, Göç, Suç, Güvenlik Algısı, Kentsel Dönüşüm, Altındağ

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	--

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	MUSTAFA BOZKAYA		
	Student Number	148104011013		
	Department	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Doç. Dr. Esra Banu ŞİPAHİ		
Title of the Thesis/Dissertation	THE EFFECTS OF URBAN TRANSFORMATION WORK ON THE SAFETY PERCEPTIONS OF CITY SİTES: ALTINDAĞ SAMPLE			

The study consists of three main parts. In the first part, the general conceptual framework of the development process of Ankara since the Republican years is drawn, and the settlement problems that are intensified along with the migration factor and the increasing population factor are discussed. In addition, the legal developments concerning the city and the inadequacy of the settlement areas before the planning or the problems within the plan and the negativities caused by the process of transformation into the urban ruined regions area are discussed.

In the second part, the process of collapse in Altındağ and the problems of settlement, social-based problems and the areas of high potential of crime are discussed.

In the last part of the study, the effects of the urban transformation study on the Urban Ruined Regions area in the Altındağ area of Ankara are examined. In this context, there are face-to-face interviews conducted with people working in the region and interviews with people in the region as well as the results and comments of the quantitative surveys conducted on closed-ended questions.

The field research was carried out in Gültepe (Çinçin) based on the urban transformation in the Altındağ district.

Keywords: Urban Ruined Regions, Migration, Crime, Security Perception, Urban Transformation, Altındağ

İÇİNDEKİLER

Tez Kabul Formu	i
Bilimsel Etik Sayfası	ii
Özet	iii
Abstract	iv
İçindekiler	v
Tablolar Listesi	vii
Grafikler Listesi	vii
Haritalar Listesi.....	ix
Fotoğraflar Listesi.....	x
Kısaltmalar.....	xi
Önsöz ve Teşekkür.....	xii
Giriş.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

CUMHURİYET YILLARINDAN İTİBAREN ANKARANIN DÖNÜŞÜM SÜRECİ BAĞLAMINDA KONUT VE GECEKONDU

1.1. Cumhuriyet Öncesi Kent Yapısı	5
1.2. Başkent Oluşu, Göç ve Nüfus.....	7
1.2.1. Başkent Olma Süreci	8
1.2.2. Ankara – Göç İlişkisi	9
1.3. Ankara’da Planlama Çalışmaları	12
1.4. Hukuksal Gelişmeler.....	19
1.4.1. Kent Yönetimine İlişkin Düzenlemeler	20
1.4.2. Gecekondu'lara İlişkin Yasal Düzenlemeler	25
1.4.2.1. 1948-1960 Yılları Arası Düzenlemeler.....	26
1.4.2.2. 1960-1990 Yılları Arası Düzenlemeler.....	28
1.5. Ankara’da Yerleşim ve Konutların Gelişimi	33
1.5.1. Gecekondu ve Ankara.....	35
1.5.2. Göç ve Uyum Sorunları	37
1.5.3. Ankara’da Konut ve Gecekonduya Yönelik Politikalar	41

İKİNCİ BÖLÜM

ALTINDAĞ’DA ÇÖKÜNTÜ ALANLARI ve ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

2.1. Çöküntü Alanı ve Gecekondu Kavramları.....	45
2.2. Altındağ’ın Ankara’nın Gelişimindeki Yeri ve Önemi	51

2.2.1. Tarihsel Altındağ Yerleşimi ve Eski Mahalleler	52
2.2.2. Gecekondu Yoğunluğu Olan Altındağ Mahalleleri	57
2.3. Mekân – Suç İlişkisi	61
2.3.1. Risk ve Güvensizlik Algısı	64
2.3.2. Mekân – Toplum – Risk İlişkisi	65
2.3.3. Bölgeye İlişkin Güvenlik Algısı	67
2.4. Yerel Yönetimin Sorunlara Çözüm Arayışları ve Uygulamalar	70
2.4.1. Kentsel Dönüşüm	72
2.4.2. Sosyal Çalışmalar	74
2.5. Merkezi Yönetimin Sorunlara Çözüm Arayışları ve Uygulamalar	76

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALTINDAĞ ÖRNEĞİNDE ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. Alan Araştırmasının Amacı, Yöntemi, Varsayımları ve Sınırlılıkları	78
3.1.1. Araştırmanın Amacı	78
3.1.2. Temel Varsayımlar	78
3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	79
3.1.4. Evren ve Örneklem	80
3.1.5. Veri Toplama Teknikleri ve Çözümleme	81
3.2. Alan Araştırması Bulguları	82
3.2.1. Bölgede İkamet Eden Örneklem Grubu	82
3.2.1.1. Araştırma Grubunun Genel Özellikleri	82
3.2.1.2. Araştırma Grubunun İkamet Durumu	86
3.2.1.3. Bölgeye İlişkin Algı ve Güvenlik	92
3.2.1.4. Kentsel Dönüşüm ve Güvenlik Algısı	105
3.2.2. Bölgede Çalışan Örneklem Grubu	109
3.2.2.1. Araştırma Grubunun Genel Özellikleri	110
3.2.2.2. Araştırma Grubu Mülakatları Analizleri	110
3.3. Alan Araştırması Genel Değerlendirmesi	122
Sonuç	126
Kaynakça	128
Ekler	137

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye’de 1948-1960 Arası Gecekondu'lara İlişkin Yasal Düzenlemeler	26
Tablo 2. Türkiye’de 1960-1990 Arası Gecekondu'ya İlişkin Yasalar	29
Tablo 3. Yoksulluk ve Çöküntü Döngüsü	51
Tablo 4. Örnekleme Grubunun Cinsiyet Dağılımı	82
Tablo 5. Örnekleme Grubunun Yaş Ortalaması	83
Tablo 6. Örnekleme Grubunun Medeni Durumu	83
Tablo 7. Örnekleme Grubunun Eğitim Durumu.....	84
Tablo 8. Örnekleme Grubunun İş Durumu.....	84
Tablo 9. Örnekleme Grubunun Gelir Dağılımı	85
Tablo 10. Meslek Sahibi Olup-Olmadığı Bilgisi	85

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Sosyal Güvence (GSS, SGK, Emekli Sandığı, BAĞKUR) Sahibi Olup-Olmadığı Bilgisi.....	86
Grafik 2. Konut Tipi Dağılımı	87
Grafik 3. Mülk Sahipliği Durumu.....	88
Grafik 4. Mahalledeki İkamet Süresi	89
Grafik 5. İkamet Edilen Mahalle	90
Grafik 6. Yerleşime Nereden Gelindiği Bilgisi	91
Grafik 7. Gültepe Mahallesi'ni Güvenli Bulma	92
Grafik 8. Çiğdem İsmi'nin Olumsuz Algı Oluşturup-Oluşturmadığı Bilgisi	93
Grafik 9. Gültepe Mahallesi'nin Genel Görünüşü	94
Grafik 10. Olumsuz Algının Temelinde Yatan Nedenler	95
Grafik 11. Bölgede Kent Güvenliği İçin Çalışma Yapılıp – Yapılmadığı Algısı.....	96
Grafik 12. Bölgeye İlişkin Risk ve Güvenlik Kaygısı Dağılımı.....	97
Grafik 13. Kentsel Dönüşümün Güvenlik Algısını Değiştirip - Değiştirmedeği	98
Grafik 14. Kentsel Güvenliğe İlişkin Hizmetlerin Etki Dağılımı	99
Grafik 15. Mahalleye Gelen Yabancı Fark Edilme Bilgisi.....	100
Grafik 16. Yabancılar ve Göçmenlere İlişkin Kaygı Bilgisi	101

Grafik 17. Bölge Dışında Yaşayanların Bölgeye İlişkin Görüşlerine Dair Katılımcıların Değerlendirmeleri.....	102
Grafik 18. Gültepe Toplu Konutları Güvenlik Algısı.....	103
Grafik 19. Mahallede Gündüz Tek Başına Sokağa Çıkmanın Uygun Olup-Olmadığı Bilgisi.....	104
Grafik 20. Mahallede Gece Tek Başına Sokağa Çıkmanın Uygun Olup-Olmadığı Bilgisi.....	105
Grafik 21. Kentsel Dönüşüm Çalışmaları Sonrası Bölgedeki Güvenlik Yönünden Nasıl Değişim Olduğu Dağılımı	106
Grafik 22. İkamet Süresince Güvenlik Sorunu Yaşayıp-Yaşamama.....	107
Grafik 23. Kentsel Dönüşüm Uygulamaları – Güvenlik İlişkisi Bilgisi.....	108

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1. Ankara Siyasi Haritası	52
Harita 2. Altındağ İlçesi Haritası	52

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. Kentsel Çöküntü Alanları ve Gecekondular	48
Fotoğraf 2. Hacettepe 1951	54
Fotoğraf 3. Ankara İstiklal Mahallesi (Yahudi Mahallesi)	55
Fotoğraf 4. Tacettin Mahallesi (Hamamönü)	56
Fotoğraf 5. Hamamönü (Günümüz).....	57
Fotoğraf 6. Ankara’da Suç Örgütü Operasyonu	62
Fotoğraf 7. Yenilenen Bölge ve Çiğin Tabelası.....	72

KISALTMALAR LİSTESİ

AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
a.g.e.	Adı Geçen Eser
AİBÜ	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
A.Ü.	Ankara Üniversitesi
BYEGM	Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
C.	Cilt
çev.	Çeviren
Der.	Derleyen
Dr.	Doktor
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
Ed.	Editör
EGO	Ankara Elektrik, Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi
E-	Elektronik
Gn. Müd.	Genel Müdürlük
GSS	Genel Sağlık Sigortası
ILO	Uluslar Arası Çalışma Örgütü
IPEC	Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslar Arası Programı
m.	Metre
M.	Miladi Takvim
M.Ö.	Milattan Önce
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof.	Profesör
R.	Rumi Takvim
s.	Sayfa
S.	Sayı
S.B.F.	Siyasal Bilgiler Fakültesi
S.S.Y.B.	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı
ŞPO	Şehir Plancıları Odası
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TKYİ	Toplu Konut ve Yatırım İdaresi
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TUBA-KED	Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
vd.	Ve diğerleri
YTÜ	Yıldız Teknik Üniversitesi

ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR

Tarih içerisinde önemli bir yeri olan ve cumhuriyet ile önemi artan Ankara, zaman içerisinde birçok evreden geçmiştir. Cumhuriyet sonrası artan nüfusla birlikte baş gösteren kentsel sorunlar artmış ve bazı bölgeler ekonomik, sosyal ve benzer diğer sebeplerle çöküntü alanları haline gelmiştir.

Bu çöküntü alanları tabii ki de içinde yaşayan insanlarla birlikte var olmaktadır. Buralarda yaşayan insanların güvenlik algılarında büyük kaygıların yer almakta olduğu gözlemlenmektedir. Bu kaygılar yerel yönetimin yapmış olduğu çalışmalar ve kentsel dönüşüm uygulamaları ile azalmış olsa da devam etmektedir. Çalışmada bu konu üzerinde durularak insan faktörü ekseninde değişen ve sabit kalan algılar analiz edilmiştir. Yöntem olarak ise alan araştırması yapılarak mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamda yardımlarını esirgemeyen hep yol gösterici olan kendisinden çok şey öğrendiğim değerli hocam Doç. Dr. Esra Banu SİPAHİ'YE teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca hayatım boyunca hep yanımda olan, desteklerini bir an olsun esirgemeyen annem Nuran ve babam Dinçer BOZKAYA' YA ve de kardeşim Sener'e sonsuz teşekkür ederim.

Mustafa BOZKAYA

GİRİŞ

Ankara, tarih boyunca birçok kez çeşitli devletlere ve yönetim biçimlerine ev sahipliği yapmış bir yerleşim yeri olarak bilinmektedir. Galat, Roma, Arap, Bizans İmparatorluğu yönetimlerinde kilit rol oynamış¹, sonrasında Selçuklu – Ahi etkisinde kalmış, ardından Osmanlı İmparatorluğu yönetimine geçmiştir. Ankara'nın, Hatip çayının (Bentderesi) kenarında, savunmaya son derece uygun sarp kayalık bir tepenin eteklerinde ve İlkçağ'ın en önemli yolları üzerinde kurulmuş bulunması, Anadolu'nun en eski kentlerinden biri olduğu izlenimini bırakmaktadır.²

Günümüzde Anafartalar Caddesi üzerinden Bentderesi Caddesi istikametine giden yolda bulunan tiyatro kalıntıları, Çankırı caddesi üzerinde bulunan Roma Hamamı, Hacı Bayram Veli Cami çevresindeki Augustus tapınağı olarak bilinen Monumentum Ancyranum (Ankara Anıtı), valilik önünde bulunan Belkıs minaresi olarak bilinen Jülien sütunu ve diğer birçok yapı Ankara'nın geçmişine dair izler taşımaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin, Osmanlı İmparatorluğu'ndan devraldığı Ankara, henüz küçük bir Anadolu kasabası iken, yarım yüzyıl gibi kısa bir sürede milyonluk nüfusa sahip başkentler arasındaki yerini almıştır.

Yalnız nüfus bağlamında değil neredeyse her alanda ciddi bir dönüşüme sahne olan kent, “inşa edilmiş” bir başkent olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin kalbi haline gelmiştir. Konuya ilişkin olarak Fişek'in Burası Ankara adlı kitabının önsözünde belirtmiş olduğu iki sözü dikkat çekicidir. Bunlardan birincisi;³ “Çankaya 864 rakımlıdır. Sadece Ankara'ya değil, Türkiye'ye hâkim tepeden bakar.” Diğeri ise kısa ve öz ikinci cümlesidir; “Ankara Türkiye'dir.” Yazarın belirttiği üzere Ankara ülke genelinde önemini artıran bir değişime uğramış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi merkezi haline gelmiştir.

Ankara, üzerine yüklenen bu siyasi nitelikte birlikte Anadolu'nun küçük bir kasabası iken, bir başkent kimliğine bürünmesinin bir sonucu olarak mevcut olan

¹ Avram Galanti, **Ankara Tarihi (Birinci Kısım)**, İstanbul, 1951, s.1.

² Sargon Erdem, “Ankara”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV, Ankara, 1991, C.3, s. 201.

³ Kurthan Fişek, **Burası Ankara**, 3. Baskı, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2012, s.14.

kentsel yapı yetersiz kalmıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak da kentin gelişimi yönünde çabalar başlamış ve artarak devam etmiştir. Tarihten günümüze kadar sürekli bir devinim halinde bulunan Ankara, başkent kimliğini kazanmasından sonra daha yoğun bir dönüşüm geçirmiştir.

Ankara'ya, 1923 yılında başkent kimliğini kazanması ile birlikte dışarıdan gelen nüfus akınları yoğunlaşmış ve kent sürekli göç alan bir yer olarak günümüze kadar gelmiştir. Ne var ki bu durum bilinmesine rağmen, yapılan imar planlarında uzun vadeli değil kısa vadeli nüfus artışlarına göre çözümler üretilmiştir. Söz konusu durum ise Ankara'da büyük bir gecekondu nüfusunun oluşmasına zemin hazırlamıştır. Kentteki ilk gecekondular seyrek şekilde kendini gösteren barakalar olarak 1930'lu yıllarda ortaya çıkmıştır.

Öte yandan, tarım sektöründeki gelişmeler ve Ankara'nın başkent sıfatından kaynaklanan inşaa sürecindeki işgücü ihtiyacı, çevre köylerden, kasabalardan ve kentlerden insanları başkent Ankara'ya çekmiştir. Zaman içinde hızla yayılan yerleşim de Ankara kalesi eteklerinden başlayarak kentin çevresine doğru yayılma göstermiştir.

Kentin merkezine yakın olan bölgelerden başlayarak, dış çevreye doğru yayılma gösteren gecekondu yerleşimleri 1950 yılına yaklaştıkça artış göstermiş ve artık sorunun farkına varılmaya başlanmıştır. Sonraki dönemlerde de devam eden kent sorunları eskiyen kent dokusu ile değişen bir görünüm kazanmış, giderek gecekondu bölgelerinin yoğunlaştığı bir Ankara'yı meydana getirmeye başlamıştır.

Çalışmada; öncelikle Ankara'nın başkent olma süreci ile gündeme gelen dönüşüm, kentin karşı karşıya kaldığı göç ve gecekondulaşma olguları bağlamında ele alınmaktadır. Çalışmanın temelini ise kentsel dönüşüm çalışmaları aracılığı ile çöküntü alanlarının rehabilite edilmesi, uyum sorunlarının aşılması ve kentsel bütünleşmenin sağlanması amaçlarıyla gerçekleştirilen çalışmaların kent sakinlerinin güvenlik algıları üzerindeki etkileri oluşturmaktadır.

Yerelliğin öne çıkarıldığı bu süreçte acaba yerel yönetimler bu tür kentsel güvenlik sorunlarının çözümünde anahtar rol oynayabilir mi, yoksa merkezi yönetimin mi temel aktör olması gerekir? Acaba halk çözüm arayışında ne ölçüde etkili olabilir? Gibi sorular üzerinden yola çıkılan çalışmada, yerel yönetimlerin sosyal, ekonomik ve eğitim hizmetleri, yaptığı yatırımlar ve çözüm arayışları temel alınarak söz konusu çalışmaların işlevselliği, güvenlik ve uyum sorunlarının aşılmasındaki etkisi sorgulanmıştır.

Gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmalarının ardından yukarıda bahsedildiği üzere kent sakinlerinin güvenlik algıları üzerindeki etki de bu kapsamda ele alınmıştır.

ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Çalışma üç ana bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde Ankara'nın Cumhuriyet yıllarından itibaren gelişim sürecinin, genel olarak kavramsal çerçevesi çizilmekte, göç faktörü ve artan nüfus ile ortaya çıkan yerleşim sorunları çeşitli başlıklar halinde ele alınmaktadır. Ayrıca bu bölümde kenti doğrudan ilgilendiren hukuksal gelişmeler ile planlama öncesi oluşan yerleşim alanlarının yetersizliği ya da plan dâhilindeki sorunlar nedeni ile merkezin çöküntü alanlarına evrilme sürecinin meydana getirdiği olumsuzluklar ele alınmaktadır.

İkinci bölümde ise kentteki çöküntü alanlarının oluşum süreci ve ortaya çıkardığı yerleşim ve toplumsal temelli sorunlar ve suç potansiyeli yüksek bölgeler haline gelen mahallelerin, kentsel dönüşüm çalışmalarıyla her bakımdan yenilenme arayışları ve diğer çözüm arayışları ile günümüzdeki durumları çeşitli başlıklar altında ele alınmaktadır. Plansız yapılaşmanın görünür yüzü olan gecekondulaşmanın temel etkeni olan insan faktörü kapsamında bölge sakinlerinin, kentle bütünleşme ve toplumsal dışlanma sorunlarına değinilerek, kentle bütünleşememesi çerçevesinde ortaya çıkan suç olgusu ve güvenlik kaygıları tartışılmaktadır.

Çalışmanın son bölümünde, Ankara Altındağ'da bulunan çöküntü alanı üzerinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmasının genel görünümü ile bölgeye

etkileri incelenmektedir. Bu bağlamda bölgede çalışan kişiler ile yapılandırılmış görüşme/mülakat yöntemiyle yapılan yüz yüze görüşmeler ve de bölgede ikamet eden kişiler ile sorular üzerinden yapılan yapılandırılmış görüşmelerin sonuçları ve yorumları yer almaktadır. Alan araştırması Altındağ ilçesindeki çöküntü alanı üzerinde kentsel dönüşüm yapılan Gültepe (Çinçin) merkezli gerçekleştirilmiştir.

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma, Ankara Altındağ ilçesindeki çöküntü alanı üzerinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm çalışmasının, bölgedeki suç faktörünün olumsuz algısının yapılan dönüşümle birlikte, olumlu-olumsuz nasıl değiştiğini ve kent sakinlerinin güvenlik algıları üzerine olan etki sorunsalını temel almaktadır. Konuya ilişkin kaynak çalışmasında Cumhuriyet ile beraber, günümüz ve yakın geçmiş ile tarihsel bir sınırlama yapılmıştır. Özellikle de yakın dönem çalışma ve yaklaşımların değerlendirilmesine özen gösterilmiştir.

Çalışmanın uygulama bölümünde, Ankara'nın merkez ilçesi olan Altındağ'da yer alan kentsel dönüşüm bölgelerinden Gültepe Mahallesi (Çinçin) kapsayan bir çalışma yapılmıştır. Bölgedeki güvenlik algısının genel belirleyicilerinin saptanması kapsamında bölge sakinlerinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri ile genel düşüncelerini ve beklentilerini değerlendirme amacıyla bölgede ikamet eden kişiler ve bölgede çalışan kişiler ile yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada bölgede yaşayan 42 kent sakini ve 10 bölge çalışanı ile toplamda 52 kişi ile görüşülerek hazırlanan veriler yorumlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
CUMHURİYET YILLARINDAN İTİBAREN
ANKARANIN DÖNÜŞÜM SÜRECİ BAĞLAMINDA
KONUT ve GECEKONDU

Kentlerin, tarihleri, kültürleri ve gelenekleri bulunmaktadır. Tarihin hemen her döneminde önemli bir kent olmuş olan Ankara, Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olmasıyla başlayan süreçte, tarihine bir başka anlam ve önem kazandırmıştır.⁴ Ankara, 27 Aralık 1919 tarihinde Mustafa Kemal'in buraya gelmesinden itibaren popülerliğini artırmış ve Kurtuluş Savaşının bir karargâhı konumuna gelmiş; Milli mücadele hareketinin ardından da başkent olmuştur.⁵ Çalışmanın bu bölümünde Ankara'nın tarihsel gelişim süreci ve kent yapısı ele alınmıştır.

1.1. Cumhuriyet Öncesi Kent Yapısı

Osmanlı İmparatorluğu, içinde bulunduğu I. Dünya Savaşının ardından imzalanmış olan Mondros Ateşkes Antlaşması ile çeşitli işgaller ile karşılaşmıştır. Anadolu'da bir işgal dönemi başlamış ve bu duruma karşı da Milli Mücadele hareketi meydana gelmiştir. Milli mücadele içinde Ankara önemli bir niteliğe sahiptir. 27 Aralık 1919 tarihinde Mustafa Kemal'in Ankara'ya gelişi ile kentin gelecek günlerde yeni bir devletin başkenti olmasına giden süreç de fiilen başlamıştır.⁶

Bu süreci daha iyi anlamlandırabilmek amacıyla, dönemin siyasi gelişmeleri şu şekilde özetlenebilir. Birinci Dünya Savaşının ardından Osmanlı Devleti yıkılmış ve ülke topraklarının büyük bir kısmı İtilaf Devletlerinin işgaline uğramıştır. Bu duruma karşı Anadolu'da çeşitli direniş hareketleri meydana gelirken, Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919'da bölgede asayişini sağlamak amacıyla 9. Ordu Müfettişi

⁴ S. Dilek Yalçın Çelik, "Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Ankara Romanı Bağlamında Kemalist İdeoloji ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Bir Başkent İnşası", **Ankara Araştırmaları Dergisi**, 2014, 2(1),s.94.

⁵ Çelik, **a.g.e.** s.94.

⁶ Ali Cengizkan, **Ankara'nın İlk Planı 1924-25 Lörcher Planı**, Ankara Enstitüsü Vakfı, Arkadaş Yayıncılık, Ankara, 2004, s.13.

olarak Samsun'a gelmiştir. Ülkeyi içinde bulunduğu durumdan çıkartmak için çalışmalara başlanmış ve bu kapsamda sırasıyla, Amasya Genelgesi, Erzurum kongresi ve Sivas Kongresi düzenlenmiştir.⁷

Bütün bu gelişmelerde, milli mücadele ve kongreler döneminin en önemli hususu; "Kuvay-ı Milliye'yi âmil ve irade-i milliyeyi hâkim kılmak esastır" düşüncesidir. Bu düşünce ile aynı doğrultuda olan Misak-ı Milli'nin Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Ocak 1920'de kabulünden sonra, Mart 1920 de İstanbul'un işgali, Anadolu'nun İstanbul'dan kopmasına sebep olmuştur. Bu olayların ardından 23 Nisan 1920 tarihinde Ankara'da yeni bir Meclis açılmıştır.⁸

Büyük Millet Meclisi'nin açılma dönemine tanıklık edenlerin gözünden bakılınca kente dair fikir edinilebilir. Bu bağlamda Araz, "Mustafa Kemal'in Ankara'sı" adlı eserinde 1919 yılında Ankara'nın toplumsal ve sosyal yapısı hakkında genel olarak şu şekilde bilgi vermektedir;⁹ "Yıl 1919. O daracık sokaklar, karanlık, ışıksız. Eskiden çamlık olduğu söylenen tepeler, şimdi çorak, ağaçsız. Yeşil silinmiş Ankara'dan ve her yer boz bulanık bir suskunluk içinde. Ne sağlık kuruluşları, ne kültür hareketleri, ne şenlik, ne spor, ne eğlence, Şehir kendi içine kapanmış... Sıtma yatakları, toz fırtınaları, okulsuz, tiyatrosuz, müzesiz, müziksiz. Kısacası bütün uygarlık nimetlerinden yoksun... Küçük, karanlık hüznü bir kasaba..."

Ankara hakkında yazılmış olan bu görüşlere bakıldığında, kentin hemen her konuda geride bulunduğu kabul edilebilecek bir durum olduğu, kültür ve sosyal bakımdan İstanbul ile kıyaslanamayacak derecede geride olduğu görülmektedir. Fiziksel yapısı hakkında da döneme ait bilgilere bakıldığında, gelişimi için fazlaca çalışma gerektirdiği görülmektedir.

⁷ Ayten Sezer, "Atatürk Dönemi İç Politika", **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, (Ed. M. Derviş Kılınçkaya), Siyasal Kitapevi, Ankara, 2006, s.236.

⁸ Sezer, **a.g.e.**, s.237.

⁹ Nezihe Araz, **Mustafa Kemal'in Ankarası**, 3.Baskı, "GLOBUS" Dünya Basımevi, İstanbul,1998, s.25.

1.2. Başkent Oluşu, Göç ve Nüfus

1919 yılından itibaren Ankara artık yeni bir merkez olma yolunda bulunmaktadır. 27 Aralık 1919'da Temsil Heyeti'nin Ankara'ya gelmesi de bu durumu destekler niteliktedir. Mustafa Kemal Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Ankara'da açılmasıyla ilgili olarak Nutuk'ta bilgi vermektedir.

Nutuk'ta belirttiği üzere, 21.4.1920 tarihli 14. Kolordu ve 61. Tümen komutanlıklarına, Refet Bey'e, bütün Valiliklere, Bağımsız Sancaklara, Müdafaa-i Hukuk Merkez Heyetine ve de Belediye Başkanlıklarına göndermiş olduğu telgrafta, 23 Nisan 1920 Cuma günü Ankara'da Büyük Millet Meclisinin açılışına dair bilgi vermektedir.¹⁰ Ankara'da TBMM'nin açılmasıyla ilgili olarak Mustafa Kemal'in elinden çıkan telgraflar ile de o günkü mevcut durum hakkında bilgi sağlanabilmektedir.

İstanbul'daki Meclis-i Mebusan'ın İngilizler tarafından dağıtılması ve ardından da İstanbul'un resmen işgal edilmesinden üç gün sonra Mustafa Kemal Ankara'da kurulacak yeni meclis için seçimlerin hemen başlamasını Heyet-i Temsiliye adına duyurmuştur.¹¹ Ankara halkının yaygın tabiri ile "Meclis-i Fevkalade" yani Büyük Millet Meclisinin kent merkezinde bulunan "İttihat ve Terakki Cemiyeti Kulübü" olarak bilinen ve inşaatı yarım kalmış olan binada toplanmasına Ankara Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinin 26 Mart 1920 gün ve 45 numaralı kararı ile karar verilmiştir.¹²

Alınmış olan bu karar doğrultusunda Mustafa Kemal'in daveti üzerine meclise katılmak üzere Ankara'ya gelen mebuslar (Millet Vekilleri) ile 23 Nisan 1920 Cuma günü, Hacı Bayram Camiinde kılınan Cuma namazının ardından TBMM açılmıştır. Meclis'in ilk açılış konuşmasını en yaşlı üye olması sebebiyle Sinop

¹⁰ Mustafa Kemal Atatürk, **Nutuk 1919-1927**, (Bugünkü Dille Yayına Hazırlayan) Zeynep Korkmaz, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2009, s. 294.

¹¹ Abdülkerim Erdoğan, Gökçe Günel, **Ankara Tarihi ve Kültür Dizisi:3 İstiklal Savaşı'nda Ankara**, Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, 2. Baskı, Ankara, 2008, s.147.

¹² Erdoğan, Günel, **a.g.e.**, s.150.

Mebusu Şerif Bey yapmıştır.¹³ Mustafa Kemal meclisin ikinci gününde 24 Nisan 1920’de ilk konuşmasını yapmıştır ve oybirliği ile meclis başkanı olarak seçilmiştir.¹⁴

Ankara’da yeni açılmış olan TBMM, yapısal olarak incelendiğinde olağanüstü bir meclis olarak oluştuğu görülmektedir. Büyük Millet Meclisi mebusları üç gruptan oluşmuştur. Bunlar; Meclis-i Mebusan’dan gelen mebuslar, Malta’da tutuklu bulunurken kaçarak gelen mebuslar, 3-19 Mart tebliğine göre seçilip gelmiş olan mebuslardır. Bu mebuslar ülkedeki çeşitli meslek gruplarını temsil etmektedirler. Oranlar; Bürokratlar %43, Serbest Meslek Mensupları %20, Tarım Ticaret Kesimi %19, Din adamları %17 şeklindedir.¹⁵

TBMM’nin kurulması sonrası Ankara’da nüfus artmaya başlamıştır. Bu dönemde başlayan nüfus artışı Başkent olarak Ankara’nın ilan edilmesiyle yoğun bir şekilde devam etmiştir. Başkent olması ardından özellikle İstanbul’dan gelen göçler ile birlikte Anadolu’nun her kesiminden, kente göç olmuştur.

1.2.1. Başkent Olma Süreci

Fatih Sultan Mehmet’in fethinden beri Osmanlı İmparatorluğu’na başkentlik yapmış olan İstanbul, Ankara’nın başkent olmasına kadar siyasi olarak etkisini sürdürmüştür. Yeni devletin hükümet merkezi oluşturulma süreci de çeşitli çekişmelere sebep olmuştur. İsmet İnönü’nün 9 Ekim 1923 tarihinde Ankara’nın başkent olmasını öngören teklifi TBMM’ye vermesi ve 13 Ekim 1923 tarihinde TBMM tarafından kabul edilen¹⁶ yasa ile yeni devletin başkenti Ankara olmuş ve İstanbul’un başkent kalması tartışmaları sona ermiştir. Ankara’nın başkent olması, milli mücadele sürecinde Ankara’nın İstanbul’a hâkim olma durumunu da devam ettirmiştir.

¹³ **A.g.e.**, s.153.

¹⁴ **A.g.e.**, s.161.

¹⁵ Adnan Sofuoğlu, “Milli Mücadele Dönemi”, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, (Ed. M. Derviş Kılınçkaya), Siyasal Kitapevi, Ankara, 2006, s.147.

¹⁶ Yaşar Özüçetin, “Meclis Celse Zabıtlarında Ankara’nın Başkent Oluşu” (Ed. Yılmaz KURT), **Tarihte Ankara Uluslar arası Sempozyumu, Bildiriler**, Master Basım Yay., 2011, C.2, s.762.

Başkent niteliği kazanan kente dair, Ankara 1922 adlı eserin Ankara Türkiye'si bölümünde şu bilgilere yer verilmiştir;¹⁷ “Almanya’da eskiden bilinen ve Enver Paşa idaresinde ikinci Wilhelm’in müttefiki olarak savaşa katılan eski Türkiye yok artık. Yeni Türkiye’nin “Boğaziçi’ndeki hasta adam”la hiçbir ilgisi yok. Türkiye’nin sembolü artık İstanbul’da Altın Boynuz (Haliç) değil. Yeni Türkiye, Ankara adıyla tanımlanıyor.”

Uzun yıllar boyunca başkent olma özelliğini sürdürmüş olan İstanbul, Yeni Türkiye Devleti ile bu niteliğini Ankara’ya bırakmıştır. Buna karşın, Ankara ile İstanbul arasında karşılaştırılamayacak kadar büyük farklılıklar bulunmakta ve Ankara bu açıdan dezavantajlı bir nitelikte bulunmaktaydı. Fakat siyasi konjonktür ve dönemde içinde bulunulan güvenlik gereklilikleri, Anadolu’nun ortasında korunaklı ve ulaşım bakımından merkez konumda olması gibi nitelikler göz önüne alındığında başkent in Ankara olması gerekliliğini ortaya koyan sebepler görülmektedir.

13 Ekim 1923 tarihinde Ankara Türkiye Devleti’nin Başkenti ilan edilmiş ve 16 gün sonra, yeni başkentte yeni bir rejim kurulmuştur. Bu rejim 29 Ekim 1923 tarihli Cumhuriyet rejimi olmuştur. Türkiye Devleti, alınan bu kararla artık Türkiye Cumhuriyeti haline gelmiştir.

1.2.2. Ankara – Göç İlişkisi

Kavramsal olarak göç, tarihin bütün aşamalarında var olmuş olan bir olgudur. Göç kavramıyla öncelikli olarak bir kısım nüfusun bulunduğu bölgeden bir başka yere olan hareketi algılanmakla birlikte, göç coğrafi bir yer değişikliğinden daha çok, kapsamlı ve derinlemesine bir içeriğe sahiptir. Sonuç itibarı ile sosyal, ekonomik, kültürel, psikolojik ve benzer birçok unsur göç kavramı içerisinde yer almaktadır.¹⁸ Göç olgusu, içinde barındırdığı tüm unsurlarıyla başkent özelliğini kazanan Ankara’da da etkisini göstermiş, kenti belirgin bir biçimde dönüştürmüştür.

¹⁷ Leonid-Friedrich, **Ankara 1922**, (çev.) Gizem Gürtürk, 3. Baskı, 1999, İstanbul, s.43.

¹⁸ Serdar Sağlam, “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları**, 2006, s.34.

Sağlam, çalışmasında Ankara'nın göç konusundaki durumunu şu şekilde dile getirmiştir;¹⁹ “Türkiye’de Cumhuriyet’in kuruluşundan 1950 yılına kadar hızlı bir kentleşme hareketine ve kırlardan kentlere doğru yoğun bir göçe rastlanmamaktadır. Bunun neredeyse tek istisnası Ankara’dır. Ankara, başkent ilan edilmesinin ardından büyümeye ve göç almaya başlamıştır. Bu bakımdan şehirleşme, şehir planlaması, imar faaliyetleri ile şehre ilişkin yeni kanun ve uygulamalar öncelikle Ankara çerçevesinde hayata geçirilmiştir.”

Başkent ilanının ardından kentleşmesi hızlanan Ankara, cumhuriyetin ilanının ardından da Türkiye Cumhuriyeti’nin simgesi haline gelmeye başlamıştır. 1920’li yıllarda ekonomik yönden bakıldığında genel olarak Anadolu, yaşamış olduğu milli mücadele ardından epeyce yıpranmış bir halde bulunmaktadır. Ankara da ekonomik açıdan geri seviyelerde bir kent halinde bulunmaktadır. Yapılan kalkınma çalışmaları kapsamında, devlet katkısıyla ve genelde devletçilik ilkesi kapsamında atılımlar bulunmaktadır.

Türkiye’de olduğu gibi Ankara’da da ekonomi çeşitli çalışmalar ile gelişme gösterse de 1929 dünya ekonomik buhranı ve ardından yaşanan 2. Dünya savaşı süreci ile istenilen seviyelere gelememiştir ve ayrıca bu durumlardan da, olumsuz etkilenmiştir. Toplumsal yönden bakıldığında Ankara, başkent olma sürecinde toplumsal yönden epeyce etkilenmiştir. Değişen toplumsal yapı, bulunduğu yaşam tarzını çağdaşı olan Avrupa medeniyeti yönünde şekillendirmeye başlamıştır. Yaşam tarzı değişmeye başlamıştır ve insanların her faaliyetinde yeni şekillenmeler başlamıştır.

Değişen yaşam tarzı ile mekânsal değişimler de yeni ihtiyaçlara göre şekillenmektedir. Bu süreçte yeni imar faaliyetleri, bürokrasi ve kurumsal organizasyon çalışmaları yanında temel iş ilişkileri kapsamında da kent göç almıştır. Ekonomik sebepler ve güvenlik kaygısı başta olmak üzere birçok sebep insanların yaşadıkları mekânları terk etmelerine, yeni yerlere göç etmelerine sebebiyet

¹⁹ Serdar Sağlam, “1923-1950 Yılları Arasında Türkiye’de Kent ve Kentleşme Olgusu”, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Metodoloji ve Sosyoloji Araştırmaları Merkezi Sosyoloji Konferansları Dergisi**, 2016, C.3, S.53, s.259.

vermiştir.²⁰ İstanbul'dan gelen göçler genel itibariyle devlet ilişkisine dayanırken Anadolu'dan gelen göçler iş arayışları olmuştur. Gerçekleşen bu göçler kente gelen ailelerin daha sonra yakınlarının da ekonomik nedenlerle Ankara'ya gelmesine büyük ölçüde sebep olmuştur.

Yerleşik insanların kent ile ilişkisinin, göçle gelen insanlardan farklı olması, kentlerin fiziksel yapısı yanında sosyo-kültürel özellikleri üzerinde de olumsuz bir durum meydana getirmiştir.²¹ Bu kısımda Ankara'nın cumhuriyet döneminden günümüze göçle ilişkisi, Ankara'ya olan göçler ve Ankara'dan olan göçler bağlamında ele alınmıştır.

i. Ankara'ya Göç

İstanbul'dan sonra yeni başkent olması nedeniyle kent, gerek küresel boyutta gerekse ülke boyutunda ekonomik, siyasi, sosyal ve jeopolitik öneme sahip olan bir merkezdir. Bu sebeple, kent hala önemli bir göç merkezi konumunda bulunmaktadır. Kentin aldığı yüksek nitelikli, genç ve dinamik göçte cumhuriyet döneminden itibaren artarak günümüze kadar aşağıdaki faktörler önemli rol oynamaktadır:²²

- ✓ Kentin yükseköğrenim kurumları, teknoloji geliştirme bölgeleri, organize sanayi bölgeleri, yüksek teknoloji alanlarını da kapsayan çok sayıda araştırma merkezlerine sahip olması,
- ✓ Ekonomik çeşitlilik,
- ✓ İstihdam imkânı yüksek olan sektörlerin varlığı,
- ✓ İleri teknoloji yatırımı çekme konusundaki yüksek potansiyel,
- ✓ Mevcut, yapımı devam eden ve planlanan Ankara merkezli veya Ankara bağlantılı karayolu ve demiryolu projeleri,
- ✓ Zengin beşeri sermayesi, girişimcilik ve yenilikçilik ekosistemi,
- ✓ Zengin kültür, sanat ve tarihi varlıkları

²⁰ Süleyman Ekici, Gökhan Tuncel, "Göç ve İnsan", **Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi**, C.5, S.9, Malatya 2015, s.10.

²¹ Ekici, Tuncel, **a.g.e.**, s.10.

²² Ankara Kalkınma Ajansı, **Ankara Göç Analizi**, Ankara, 2014, s.15.

ii. Ankara'dan Göç

Cumhuriyetten itibaren kentin aldığı göçte olduğu gibi günümüze yaklaştıkça verdiği göçte de büyük şehirlerin sunduğu fırsatlar ve coğrafi olarak Ankara'ya yakın kentlere giden nüfus sebep olmaktadır. 2011 yılında yapılan Nüfus ve Konut Araştırması hane halkının özellikleri, işgücü, istihdam, işsizlik, göç, engellilik gibi bilgileri ülke çapında sunmuştur. Bu çalışmaya göre verilen göçte şu faktörler etkili olmaktadır:²³ Hanedeki fertlerden birine bağımlı göç faktörü, eğitim, iş aramak/bulmak, tayin/iş değişikliği, evlilik/boşanma, sağlık, vd.

1.3. Ankara'da Planlama Çalışmaları

Planlama çalışmaları başkent niteliğini kazanmış olan “Yeni Ankara” için kent gelişimi bakımından büyük bir anlam ifade etmektedir. 23 Ekim 1923 tarihinde kurulmuş olan Mübadele, İmar ve İskân Vekâleti'nin hazırladığı Ankara'nın planlanmasına ilişkin yazmış olduğu yazı, aynı bakanlığın aynı tarihlerde pek çok savaş sonrası kentin onarılması ve yaşanır kılınması için hazırladığı yönergelerden birine benzemektedir. Ancak başkent niteliği olan bir kent için hazırlanmış olması, daha önemsenmesini ve titiz bir biçimde yazılmasını gerektirmiştir.²⁴

Bu dönemde, ülkenin modernleşmesi, yaşam şekillerinin değişmesi belirlenen hedefler arasında bulunmaktadır. Savaş sonrası kentlerin bakım ve onarımı gündeme gelmektedir. Ülke genelinde daha geniş demiryolu hatları oluşturulup bu hatların artırılması fikri düşünülmektedir. Ankara'nın planlama hedeflerine yönelik olarak şu başlıklara dikkat çekilmiştir;²⁵

- ✓ Belediyenin yeniden örgütlenmesi,
- ✓ Şehir planının elde edilmesi,
- ✓ Kanalizasyon sorunu,
- ✓ Su sorunu,

²³ Ankara Kalkınma Ajansı, **Ankara Göç Analizi**, Ankara, 2014, s.17.

²⁴ Cengizkan, **a.g.e.**, s.17.

²⁵ **A.g.e.**, s.17-19.

- ✓ Şehrin aydınlatılması,
- ✓ Konut yapımı ile açığın giderilmesi,
- ✓ Cadde ve sokak (yol) yapımı,
- ✓ Şehir içi ulaşım,
- ✓ Telefon iletişimi,
- ✓ Bütçe.

Görüldüğü gibi Ankara'nın planlama hedeflerine yönelik olarak öncelikle kentin temel gereksinimleri ön planda tutulmuştur.

Planlama çalışmasının ardından eski kent ve Çankaya'daki Atatürk'ün konutunu ve de arada yeni kurulacak olan yeni kent parçasını birleştirecek ulaşım arterinin açılmasına başlanmıştır. Daha önceleri dar ve tozlu olan bu yolda iki araç yan yana zor bir şekilde geçebilmektedir. Bulvarın kuzey tarafını Aydınlikevler – Ulus arasında uzanan kalenin üçüncü suru yönlendirmiştir. Bulvarın yapımı esnasında çevresinde aynı hızla binaların yapılamaması sebebiyle etrafı çorak, bozkır bir görünümde bulunmaktadır.²⁶

Yapılan planlama çalışmaları genel olarak su işleri, elektrik işleri, köprüler ve sanayileşmenin gelişmesine yönelik olmuştur. 1930 yılına kadar başkent Ankara'nın konut sorununa öncelik verilmiştir. 1928 tarihinde memurlara yönelik konutların yapılması desteklenmiştir. Ülke genelinde konut politikaları ise 1930'lu yıllardan itibaren yoğunlaşarak gündeme gelmiştir.²⁷ Çalışmanın bu kısmında cumhuriyetten günümüze Ankara için yapılan planlama çalışmalarına yer verilmiştir

i. Lörcher Planı

Ankara'nın ilk kent planı, bilinenin aksine İstanbul Şehremini Haydar Bey'in Ankara'ya atanmasından sonra değil, ilk şehremini Mehmet Ali Bey zamanında, Eski kent olan kale ve çevresi ile bir yıl sonra da, Yeni kente ait olmak üzere Keşfiyat ve

²⁶ Şenyapılı, a.g.e., s.39.

²⁷ Özgür Akyüz, **Hisseli Alanlarda Yapılan İslah İmar Planlarının Kentsel Çevreye Etkisi: Yeni Etlik İlave İslah İmar Planı Örneği**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2005, s.12.

İnşaat Türk Anonim Şirketine sipariş edilmiştir.²⁸ Alman kent plancısı Carl Lörcher'e de Şehremaneti, eski ve yeni kentler için iki kent planı yaptırmıştır.²⁹

Kente yönelik ilk planlama deneyimleri 1924 yılında eski Ankara olarak adlandırılan Ankara Kalesi ile çevresi ve 1925 yılında Yenişehir kesimi için İstanbul'da imar komisyon üyesi olan, mimar Dr. Carl Ch. Lörcher'e yaptırılan planlama çalışmaları ile oluşmuştur.

Eski Ankara üzerinde oluşturulan plan uygulanmaz gerekçesiyle uygun görülmemiştir. Lörcher Planı diye bilinen ve günümüzde Sıhhiye bölgesini içerisine alan Yenişehir planı ise uygulamaya alınmıştır. Kentin ilk planı olarak bilinen Lörcher Planı ile kentin günümüz simgesel merkezi, Kızılay ve çevre bölgesine ilişkin temel planlamalar yapılmıştır.³⁰

Jansen de bu bölgeyi planına geçirmiş ve planın çevreye doğru genişleme şeklini bu planlama fikrinden hareketle oluşturmuştur. İkinci plan olan Jansen Planının kabul edilme nedeni, planın beğenilmesinden daha çok, artan konut sorunudur.

Lörcher Planı, ızgara yol sistemi üzerinde bahçeli, tek ve en fazla iki kattan oluşan bir doku planlamaktadır. Bu planın uygulanmasına rağmen, Ankara 1927 sonunda Çankaya ve Keçiören istikametine doğru genişleme eğiliminde olmuştur.³¹

ii. *Jansen Planı*

Ankara başkent vasfı sonrası çeşitli planlama deneyimleri geçirmiştir. Hızlı büyüyen bir kent olması sebebiyle devamlı çözüm arayışları içerisinde olunmuştur. Ankara'nın planlanması üzerine ilk kapsamlı çalışma, belirtildiği gibi Alman

²⁸ Cengizkan, **a.g.e.**, s.35.

²⁹ Şenyapılı, **a.g.e.**, s.39.

³⁰ Ali Cengizkan, "Cumhuriyet ve Mimarlık", **Arredemento Mimarlık**, Aralık 1998, ss.34-36.

³¹ **2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu**, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2006, s.49.

Profesör Jansen tarafından yapılmıştır. Plan yaklaşık 300.000 kişilik bir nüfusa göre düşünülmüştür.³²

1927 yılındaki İmar Planı yarışmasını H. Jansen kazanmıştır, plan 23.7.1932 tarihinde Bakanlar Kurulu'nun "13209 Sayılı Kararnamesi" ile onanmıştır. Hazırlanan uygulama planı da 9.6.1934'te "21821 Sayılı Kararname" ile uygulamaya konulmuştur.³³ Planın uygulamasının sağlanması için 1928 yılında 1351 sayılı yasa ile Ankara Kenti İmar Müdürlüğü kurulmuştur.

Bu müdürlük, kentin gelişen nüfusuna sağlıklı ve çağdaş bir ortam oluşturabilmek için yerel düzeyde kurulan ayrıcalıklı bir kuruluştur ve merkezi hükümetin himayesi altında bulunup, Şehremanet'e değil, İçişleri Bakanlığına bağlı durumdadır. Müdürlük 1937 yılında 3196 sayılı yasa ile belediyeye bağlanmıştır.³⁴

Jansen, Ankara İmar Planının uygulamasında da danışman olarak görev almıştır. Ancak, Ankara'daki hızlı nüfus artışı, kat yüksekliği izinleri, "baraka" adı verilen gecekondulaşmanın hızlanması ve benzer sebepler planın uygulama olanağını giderek azaltmıştır.³⁵ Bunun sonucu olarak 1938 yılında Jansen'in anlaşması yenilenmeyerek danışmanlık görevi ile birlikte uygulama süreci de sona ermiştir.³⁶

Jansen'in görevinin sona erdirilmesinde, planın işlerliğinin giderek yitirilmesinin yanında, danışmanlık ücretinin yüksek olması, planlama işlerini yürütecek teknik bir kadronun yetişmiş bulunması gibi sebepler de gerekçe gösterilmiştir.³⁷

³² Aslı Tokcan, **Modernizm Sonrası Kentsel Mekânda Yaşanan Dönüşüm Sürecinin Ankara Kenti Kızılay Meydanı Örneği Üzerinde İrdelenmesi**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2001, s.73.

³³ Aygül Hanazay, **Yerel Yönetimlerde Planlama**, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2006, s.60.

³⁴ Şenyapılı, **a.g.e.**, s. 69.

³⁵ Şenyapılı, **a.g.e.**, s. 108.

³⁶ Fehmi Yavuz, **"Başkent Ankara ve Jansen"**, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi C.7, Sayı 1 Bahar 1981, s.26.

³⁷ Şenyapılı, **a.g.e.**, s. 111.

Sağlam'ın belirttiği üzere; “Türkiye’ye şehircilik Ankara’nın planlı imarı ile gelmiştir. Ankara’nın imarında her girişim bir buluş niteliğindedir. Eğer başarı sağlanırsa Anadolu’nun imarının da temel ilkeleri belirlenmiş olacaktır.”³⁸

iii. 1954 Uybadin – Yücel Planı

Jansen’ın 1938 yılında durmuş olan uygulama sürecinin ardından, 1950’lili yılların başına gelindiğinde Ankara nüfusu 450.000’e ulaşmış ve Jansen planı da işlemez bir hale gelmiştir. Bunun üzerine 1954 yılında yeniden bir imar planı yarışması açılmış, Nihat Yücel ve Raşit Uybadin’e ait plan önerisi yarışmayı kazanmıştır. Ankara’nın bu planı 1957 yılında onaylanmıştır.³⁹

Ankara, bu plan tasarımı ile belediye sınırları içerisinde, bir çevre yolu ile birlikte planlanarak tek merkezli, gecekondulu olmayan, yoğun ve kısmen homojen 750.000 nüfusa sahip bir kent şeklinde tasarlanmıştır.

Planlama ile Ankara’nın 30 yıl sonrası nüfusu için hedeflenmiş olan 750.000’e 1965 civarında ulaşılmış, belediye sınırı ile kısıtlanan planlama çalışması; plan ile belediye sınırı içerisinde yoğunluk artırımı taleplerini, sınırsal olarak plan kapsamı dışında kaçak yapılaşma ile kuzey-güney doğrultusuna yüklenerek Ulus ve Kızılay kesiminin aşırı derecede yoğunlaşmasına sebep vermiştir.⁴⁰

iv. 1965 Yüksel Öztan Planı

Ankara için bir yeşil kuşak fikri benimsemiş olan Yüksel Öztan 1965 yılında oluşturduğu planlama çalışması ile kent çevresine bir kuşak tasarlamaktadır. Kent çevresinde meydana getirilecek olan bir yeşil alan ile kentsel alan içindeki kısımların

³⁸ Sağlam, **a.g.e.**, s.261-262.

³⁹ Tokcan, **a.g.e.**, s.73.

⁴⁰ **2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu**, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2006, s.50.

büyüyük birbirine karışması ve kentin mevcut alanı dışına genişleyerek kırsal alanla birleşmesini engelleme çabası ile oluşturulmuştur.⁴¹

Plan ile tasarlanan yeşil kuşaklar Ankara Kalesi çevresindeki tarihi alanları ve gecekondular yerleşimlerini, yakınındaki Marangoz Sitesi, Yenişehir, Gülveren ile Cebeci bölgelerinden ayırmaktadır. Hipodrom ve Gençlik Parkı kesimi ise kuşağın diğerk bir aksını meydana getirmektedir. Hatip çayı ile vadisi çevresindeki tarım alanları, Cebecideki Asri mezarlık aksı ise kentin tarihsel dokusunu muhafaza etmek ve kent sakinlerinin rekreasyon alanı ihtiyaçlarına cevap vermek yönünden önemli olmuştur.⁴²

v. *Ankara 1990 Nazım Planı*

Ankara 1990 Nazım Planı, bir imar planı tasarımıından daha çok, “yapısal plan” olarak belirtilebilecek yön verici bir çerçeve doğrultusunda ayrıntılı olarak plan oluşturma çabasıyla, yeni bir plan çalışması anlayışını ortaya koymuştur.⁴³

1970 yıllarının başlarında oluşturulmaya başlanan plan ile kent içindeki gelişmeler 10 yıl civarında bir sürede izlenerek, gelişmeler yönünde bir tasarım oluşturulduğu için başarı oranı yüksek bir çalışma olmuştur. Mevcut kent sorunları doğru çözümler ile giderilmeye çalışılmıştır. Planlamada kentin nüfusunun 2,8 ile 3,6 milyon aralığında olacağı varsayılmış, 1990 yılında ise nüfus 2,5 milyon olarak gerçekleşmiştir.⁴⁴

Ankara 1990 planındaki yeşil bant ise, 1970’li yıllarda kentte oluşan hava kirliliğini çözmeye girişimiyle önemli bir adım olarak tasarlanmıştır. Plan, kentteki vadileri yeşil alan olarak kent için kullanımı yönünde planlanmıştır. Kent yerleşimi bu bölgelerde engellenmiş ve bununla birlikte, bu vadilerin kentin hava koridorları

⁴¹ Derya Güleç Özer, Büşra Başkurt, **Kentsel Sürdürülebilirlik: Ankara Kent Planları Üzerinden Bir İnceleme**, Altınbaş Üniversitesi Mühendislik Sistemleri ve Mimarlık Dergisi, C.1, Sayı 1 Bahar 2017, s.80.

⁴² Özer, Başkurt, **a.g.e.**, ss.80-81.

⁴³ İlhan Tekeli, **Ankara 1995 den 2015’e**, Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO Genel Müdürlüğü; ODTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü Çalışma Grubu, Ajans İletim, 1987, s.4-5.

⁴⁴ **2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu**, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2006, s.50.

olarak işlevsel bir duruma gelerek, ayrıca da kente rekreasyon alanı olarak hizmet verecek şekilde planlanmıştır.⁴⁵

vi. *Ankara 2015 Planı*

3030 sayılı kanun ile yerel yönetimde yeni bir düzenlemeye gidilmiş, kent yönetimi sorunlarını çözmek üzere “Ankara Büyükşehir Belediyesi” ile Altındağ, Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle ilçe belediyeleri oluşturulmuştur. Sincan, Etimesgut ve Gölbaşı ilçe belediyeleri de bu sisteme daha sonra ilave edilmiştir. Büyükşehir Belediyesi’nin sınırları Ankara’nın genel etki alanından daha küçük olup, 35-40 km çapındaki etki alanı halkasında Kazan, Elmadağ, Çubuk, Akyurt, Kalecik ve bunlar gibi bağımsız belediyeler bulunmaktadır.⁴⁶

1987 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesinde bir grup akademisyen tarafından 2015 hedefi ile hazırlanmış olan 1/100.000 ölçekli bu plan ile kent için yapısal bir plan oluşturulma gerekliliğini sunmaktadır. Yapısal gelişmenin neden olduğu yoğun kent birikiminin, kentin çevresindeki kentsel gelişim alanlarına, İstanbul ve Eskişehir yolu üzerine kayacağı tasarlanmaktadır.⁴⁷

vii. *Ankara 2025 Planı*

Bu çalışma Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılmaktadır. Değerli tarım alanlarını, kırsal alanları, doğal sit alanlarını korumaya yönelik bir plandır. 2025 Nazım Planı kapsamında belirlenen Metropolitan Alan planında kentsel vadilerin, su havzalarının korunması, yeşil kuşağın güçlendirilerek mevcut yeşil alanların bütüncül şekilde değerlendirilmesi ön plana çıkmaktadır. Planda ayrıca Ankara’ya yeni rekreasyon alanları kazandırılması ve kapasitesini tamamlamış çöp alanlarının yeşil alanlara dönüştürülmesi önerilmektedir.⁴⁸

⁴⁵ Özer, Başkurt, **A.g.e.**, s.82.

⁴⁶ **2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu**, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2006, s.51.

⁴⁷ Özer, Başkurt, **a.g.e.**, s.83

⁴⁸ **A.g.e.**, s. 84.

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kurumun internet sitesinde plan ile ilgili olarak “1990’lı yıllar itibarıyla Ankara Büyükşehir Belediyesince, Ankara 2025 Nazım Planı çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar Büyükşehir Belediyesi İmar Dairesince 30.07.1998 tarihinde sonuçlandırılarak Ankara 2025 Nazım Planı, onaylanmak üzere Büyükşehir Belediye Meclisine getirilmiştir. Fakat söz konusu plan önerisinin bir üst ölçek plan çalışmasının sunacağı kuramsal çerçeveden öte, nüfus artış hızının yavaşladığı bir dönemde, konut stokundaki gereksinimleri karşılayabilecek düzeyde bulunduğu halde abartılmış bir nüfus projeksiyonuna dayanarak hazırlandığı öne sürülmüştür. Büyükşehir Belediyesi’nin yetki alanını oluşturan mücavir alan sınırı dışına ve 3030 sayılı Yasa kapsamı dışında kalan belde belediyelerince (Pursaklar, Sarayköy, Bağlum, Altınova, Esenboğa, Yenikent) yapılan planlara müdahale edemeyen bu plan çalışması sonrasında, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile 2 ayrı 1/50000 ölçekli üst ölçek plan onaması yapılmıştır.” şeklinde bilgi verilmektedir.⁴⁹

1/25.000 ölçekli olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi internet sayfasında “2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı” olarak isimlendirilen çalışma hakkında da şu şekilde bilgi verilmektedir,⁵⁰ “5216 Sayılı Kanun’un, gerek belde belediyelerini büyükşehir’e ilk kademe belediyesi olarak bağlaması, gerek kentin geniş etki alanı sayılabilecek bir bölgeyi, belediye sınırı içine dâhil etmesi ve gerekse bu sınırdaki büyükşehir belediyesine ölçeğini 1/25.000 olarak tanımlayıp, sınırlasa da bütüncül bir üst ölçek plan yapma görev ve sorumluluğunu vermesini, bir fırsat olarak değerlendirmek gerekmektedir.”

1.4. Hukuksal Gelişmeler

Ankara’nın başkent ilan edilmesinin ardından bu vasa uygun bir kimliğe kavuşması ve yeni rejimin modelini şekillendiren bir yapı oluşturulması zorunluluğu oluşmuştur. Bu bakımdan kentin imarına yönelik çeşitli kanun ve uygulamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır. Kentte bu doğrultuda öncelikle 1298 tarihli “Ebniye

⁴⁹ 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2006, s.53.

⁵⁰ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/ankara-buyuksehir-belediyesi-nazim-plan/(20.03.2019)

Kanunu” kaldırılmış ve 1924’de 417 sayılı “Ankara Şehremaneti Kanunu” ile Ankara şehremanetinin (belediyesi) kurulması ile işe başlanmıştır.⁵¹

Ankara’nın başkent olması ve cumhuriyetin ilan edilmesinin ardından, yeni rejim, kendi başkentini oluşturma ve bu başkentini tüm ülkeye örnek bir kent olması arzusundadır.⁵²

Bu amacın gerçekleştirilmesi için atılan somut adımlardan kent yönetimine ilişkin düzenlemeler ve gecekondulara ilişkin yasal düzenlemeler kendi içlerinde detaylandırılarak çalışmamızda incelenmiştir.

1.4.1. Kent Yönetimine İlişkin Düzenlemeler

Cumhuriyet dönemi ile yeni bir kent yapısı oluşumu kapsamında hukuki gelişmeler yaşanmıştır. Bu hukuki gelişmelerden Osmanlı’da özellikle İstanbul ile özdeşleşen “şehremaneti” yapısı Ankara’ya uygun olarak 1924’te uygulanmıştır. Bu uygulama sonrasında Ankara Belediye Başkanlığı’nın oluşumu hakkındaki gelişmeler ve kenti ilgilendiren diğer düzenlemeler çalışmamızın bu kısmında ele alınmıştır.

i. Ankara Şehremaneti (1924)

Meclis’in Ankara’da konumlandırılması ve cephede başarıların ardı ardına elde edilmesi sonucunda Ankara’da kentleşme hızlanmış, kent koşullarının iyileştirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Başkent ilanından dört gün sonrasında, 17 Ekim 1923 tarihinde Bakanlar Kurulunun gündemine giren bir yasa tasarısına göre, Ankara Belediyesinin yeniden ve de bir başkente uygun bir biçimde örgütlenmesi söz konusu olmuştur.⁵³

Geray’ın belirttiği üzere, 417 sayılı yasa ile Ankara bir taşra belediyesi olmaktan çıkartılmış ve İstanbul’daki ile aynı görevleri ve yetkileri bünyesinde

⁵¹ Sağlam, “1923-1950Yılları Arasında...”, s.260.

⁵² Aydın, Emiroğlu, ... **a.g.e.**, s.383.

⁵³ Cengizkan, **a.g.e.**, s.15.

barındıran bir şehremaneti kurulması amaçlanmıştır. Bu yönden başkentin yönetimine ayrı bir özen ve önem verildiği görülmektedir.⁵⁴

1924'te yürürlükte bulunan ve imar faaliyetlerini sekteye uğratan 1298 sayılı Ebniye Yasası kaldırılarak, 1924 yılında 417 sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu ile Ankara Şehremanetinin kurulması sağlanmıştır.⁵⁵ İmar işinin hızlıca yapılabilmesi için Ankara'ya özgü bir belediye reisi (şehremini) tayini uygun görülmüş ve çıkarılan (R.)16.2.1340 (M.)16.4.1924 gün ve 417 sayılı kanunla teşkilat oluşturulmuştur.⁵⁶

Şehremini, İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Aynı bakanlık, bütçenin onaylanmasından, kadro ve maaşların belirlenmesinden de sorumlu bulunmaktadır. Bu denetimin nedeni ise yönetimin merkeziyetçi eğilimleri ve kentin imarındaki başarıların rejimin başarıları ile özdeşleştirilmesi, sorunların geniş kapsamlı oluşu ve sadece yerel yönetim yetki ve olanakları ile çözülemeyeceğine ilişkindir.⁵⁷

Daha sonra, 24 Mart 1925 tarih ve 583 sayılı yasa ile Şehremaneti'ne kamulaştırma yetkisi verilerek, kentin eski Ankara'yı oluşturan yerleşim yerinden, yeni bir alana yeni kente kaydırılması sağlanmıştır.⁵⁸ İmar konusunda, eski yerleşim alanında geleneksel doku içerisinde yangın alanlarının imarı ve Ulus çevresinde yapılaşma sağlanarak, Ulus-Sıhhiye, Ulus-İstasyon, Ulus-Samanpazarı bağlantıları kurulmuştur.⁵⁹

1926 yılına gelindiğinde ise, 844 sayılı yasayla kurulan Emlak ve Eytam Bankası,⁶⁰ özellikle memur kesiminin konut sorununun çözümü için

⁵⁴ Cevat Geray, "Şehirciliğimiz ve Ankara", *Mülkiye Dergisi*, C.32, S.261, 2008, s.14.

⁵⁵ Şenyapılı, *a.g.e.*, s.37.

⁵⁶ Fehmi Yavuz, "Cumhuriyet Devri Ankara'sının İmarında Birinci Merhale 1923-1938 ve Arsa Meselesi", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi* C.5, Sayı 1, 1950, s.284.

⁵⁷ Şenyapılı, *a.g.e.*, s.38.

⁵⁸ Aydın, Emiroğlu, ... *a.g.e.*, s.384.

⁵⁹ *A.g.e.*, s.389.

⁶⁰ **Emlak ve Eytam Bankası:** Devlet inşaat sektörüne kredi sağlamak için 22 Mayıs 1926 tarihli, 844 sayılı yasa ile Emlak ve Eytam Bankası kurmuştur. Bankanın kuruluş amacı eskiden eytam sandıklarında idare ve muhafaza edilen yetim paraları, bu bankaya tevdi edilmiş ve mukabilinde, banka yetimler lehine faiz vermek için ve belediye hudutları içindeki bütün binalar ve arsaların banka lehine ipotek edilmesi karşılığında uzun vadeli kredi temin etmektir.

oluşturulmuştur.⁶¹ Banka'nın ayrıca memur kesiminin konut sorununda kredi sağlaması da öngörülmüştür.⁶²

Bunların dışında, Ankara Şehremaneti 1924-1930 yılları arasında bataklıkları kurutma çalışması, kamulaştırma, yapı malzemeleri için fabrikalar açma, çalışan işçilerin konut ihtiyacının giderilmesi, gaz deposu, un fabrikası ve fırın yaptırma gibi faaliyetlerde de bulunmuştur.⁶³

ii. *Ankara Belediye Başkanlığı*

Ankara, 03.04.1930 tarihinde kabul edilen, 1580 Sayılı Belediye Kanunu ile “belediye” niteliğini kazanmıştır.⁶⁴ 1930 tarihli belediye kanununun ilk iki maddesi şu şekilde düzenlenmiştir;⁶⁵

“Belediye,

Madde 1 — Belediye, beldenin ve belde sakinlerinin mahallî mahiyette müşterek ve medenî ihtiyaçlarını tanzim ve tesviye ile mükellef hükmî bir şahsiyettir.

Belediye teşkilâtı mecburi olan yerler;

“Madde 2 — Nüfusu ne miktar olursa olsun kaza ve vilâyet merkezlerinde ve nüfusu iki binden fazla olan yerlerde belediye teşkilâtı mecburidir.”

Böylece, 1580 Sayılı Belediye Kanunu ile Ankara Şehremaneti yerini Ankara Belediyesi'ne bırakmıştır. 23.03.1984'te kabul edilen Büyükşehir Belediyelerinin

(Emlak ve Eytam Bankası hakkında verilmiş olan bilgiden daha detaylı bilgi edinmek için; TBMM, tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400844.pdf) (16.04.2018)

⁶¹Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurulu Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, www.atam.gov.tr/dergi/sayi-55/ataturk-doneminde-bankacilik-sistemine-ve-gelisimine-genel-bir-bakis (16.04.2018)

⁶² Aydın, Emiroğlu, ... **a.g.e.**, s.389.

⁶³Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce (28.04.2018)

⁶⁴Resmi Gazete, Sayı: 1471, Belediye Kanunu, resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf (10.05.2018)

⁶⁵Resmi Gazete, Sayı: 1471, Belediye Kanunu, resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf (10.05.2018)

Kuruluşu Hakkındaki 195 sayılı KHK'ya kadar Ankara Belediyesi kentin imar faaliyetlerini yürütmüştür.⁶⁶

Daha sonra bu kararname üzerinde 09.07.1984 tarihinde 3030 sayılı yasa ile değişiklik yapılmıştır ve Ankara Belediyesi “büyükşehir” statüsüne kavuşmuştur.⁶⁷ O dönemde Ankara Belediye sınırları içerisinde 4 ilçe bulunmaktadır. Bu ilçeler; Çankaya, Altındağ, Merkez ve Yenimahalle'dir.⁶⁸

iii. 1984 Tarihli 195 Sayılı KHK ve 3030 Sayılı Kanun

23.03.1984'te kabul edilen Büyükşehir Belediyelerinin Kuruluşu Hakkındaki 195 sayılı KHK'nın⁶⁹ ardından 3030 sayılı kanun ile 1984 yılında büyükşehir olma gerekliliklerini sağlayan kentlerde yeni düzenleme yapılmıştır.

Türkiye'de İstanbul, Ankara ve İzmir 1984 yılında yürürlüğe giren 3030 sayılı kanun ile kurulan ilk büyükşehir belediyeleri olmuştur.⁷⁰ Ankara 1930 yılından itibaren sürdürdüğü Ankara Belediyesi yapısını, Ankara Büyükşehir Belediyesi olarak değiştirmiştir.

iv. 2004 Tarihli 5216 Sayılı Kanun

5216 sayılı kanun, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamak amacıyla çıkarılmıştır.⁷¹ Büyükşehir Belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları 5393 Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7. maddesinde düzenlenmiştir.⁷²

⁶⁶ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce (28.04.2018)

⁶⁷ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce (28.04.2018)

⁶⁸ Ruşen Keleş, **Eski Ankara'da Bir Şehir Tipolojisi**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971. s.11.

⁶⁹ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce (28.04.2018)

⁷⁰ Seher Ceylan, Semiha Sultan Tekkanat, “6360 Sayılı Kanun ve Ankara İline Etkileri”, **Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi**, C.3, S.2, Mayıs 2018, s.22.

⁷¹ TBMM, tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html (05.01.2019)

⁷² Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/kurumsal/yetki-alani (10.03.2019)

Ankara büyükşehir sınırı; 2004 yılındaki 5216 sayılı kanunda, valilik binasının merkez olarak kabulü ile buradan merkezli 50 km yarıçaplı dairenin içinde kalan Akyurt, Çubuk, Elmadağ, Kahramankazan ilçelerinin tümü ile Ayaş, Bala, Kalecik ilçe merkezlerini içine alan geniş bir kısmı, Güdül, Kızılcahamam, Haymana, Polatlı ilçelerinin ise bir kesiminden meydana gelmiştir.⁷³

Ayrıca 5216 sayılı Kanunda 50 km yarıçapının kapsamında kalan belde ve bucak statüsündeki belediyeler büyükşehir belediyesine ilk kademe belediyesi şeklinde bağlanmıştır ve bu yarıçap içinde kalmış olan orman köyleri, büyükşehir belediyesinin mücavir alanını meydana getirmiştir. 5216 sayılı kanunun ardından 2008’de yürürlüğe giren 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında kentte Altınova, Sarayköy ve Sirkeli ilk kademe belediyeleri tüzel kişilikleri kaldırılmıştır.⁷⁴

v. *2012 Tarihli 6360 Sayılı Kanun*

6360 sayılı kanun ile Ankara’nın da içinde olduğu 14 büyükşehir belediyesinin sınırları il mülki sınırları halini almıştır.⁷⁵ 2004 de başlanılan yerel yönetim reformunun yeni bir aşaması olan bu yasa ile İstanbul ile Kocaeli’nde uygulanan il ölçeğindeki yerel yönetim modeli nüfusu 750.000’e ulaşan yerlerde de 2014 yerel seçimleriyle birlikte uygulamaya konulmuştur.⁷⁶

6360 Sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeye göre Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları il mülki sınırları olarak değiştirilmiştir. Ankara Büyükşehir Belediyesinin internet sitesinde verdiği bilgiye göre;⁷⁷ Büyükşehir Belediyesi sınırlarındaki "Altındağ, Çankaya, Yenimahalle, Keçiören, Mamak, Sincan, Gölbaşı, Etimesgut, Çubuk, Akyurt, Kalecik, Kazan, Ayaş, Pursaklar, Bala, Elmadağ"

⁷³ Ceylan, Tekkanat, **a.g.e.**, s.30.

⁷⁴ Ceylan, Tekkanat, **a.g.e.**, s.30.

⁷⁵ TBMM, tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html (05.01.2019)

⁷⁶Tarkan Oktay, “6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma ”, **İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, C.1, S.1. , 2016, s. 73.

⁷⁷ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/kurumsal/yetki-alani (10.03.2019)

ilçelerine Evren, Şereflikoçhisar, Haymana, Gütül, Nallıhan, Beypazarı, Polatlı, Çamlıdere ve Kızılcahamam ilçeleri de eklenerek 16 olan ilçe sayısı 25'e yükselmiştir.

Ankara Büyükşehir Belediyesinin genel sınırı 5216 ve 5747 sayılı kanunlar kapsamında 662.445 hektar halinde iken, 6360 sayılı kanun ile 2.557.594 hektar haline gelmiştir.⁷⁸

1.4.2. Gecekondu İlişkin Yasal Düzenlemeler

Türkiye'de hazine arazisi üzerine ya da 3. kişilerin arazilerine inşa edilmiş olan, sağlıksız düşük standartlı, kaçak konutlara gecekondu adı verilmektedir.⁷⁹ Gecekondu Türkiye'de II. Dünya Savaşı yıllarında meydana gelen bir olgudur. 1948'te büyük kentlerde 25-30 bin civarında gecekondu bulunmaktadır.⁸⁰ Gecekondulaşmaya yönelik olarak ancak gecekondu sayısı epeyce arttığında hukuksal düzenlemelere gidilmiştir.

Gecekondu yapılarına yönelik olarak Türkiye'de çıkarılan ilk yasa 14.06.1948 tarihinde TBMM'de kabul edilmiştir. Ankara'ya özgü çıkarılmış olan bu yasayı diğer "af" yasaları takip etmiştir.⁸¹ İlk bölgesel planlama çalışması 1950'li yılların sonlarında Türkiye'de başlamıştır. I. ve II. Beş Yıllık Kalkınma Planları dönemlerinde de hızlanmıştır.⁸² 1960 yılına kadar planlı dönem öncesi çıkarılan gecekondu yerleşimlerini ilgilendiren yasalar aşağıdaki tabloda belirtildiği şekildedir;

⁷⁸ Ceylan, Tekkanat, **a.g.e.**, s.31.

⁷⁹ Ruşen Keleş, **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabecisi Yayınları, 12. Baskı, Ankara, 2012, s.509.

⁸⁰ Keleş, **a.g.e.**, s.509.

⁸¹ Akyüz, **a.g.e.** s.26.

⁸² Erdinç Tutar, Nazım Öztürk, "Türkiye'de Gerçekleştirilen Bölgesel Planlama Çalışmaları", **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, C.17, S.1-2, 2003, s.4.

Tablo 1: Türkiye’de 1948-1960 Arası Gecekondu İlişkin Yasal Düzenlemeler

<i>Sıra No.</i>	<i>Yasa No.</i>	<i>TBMM’de Kabul Tarihi</i>	<i>Yasanın Adı</i>
1	5218	14.06.1948	ANKARA BELEDİYESİNE, MESKEN YAPACAKLARA BELİRLİ ŞARTLARLA ARSA TAHSİSİ VE TEMLİK VEREN YASA
2	5228	28.06.1948	BİNA YAPIMINI TEŞVİK YASASI
3	5431	06.06.1949	RUHSATSIZ YAPILARIN YIKTIRILMASINA DAİR YASA
4	6188	24.07.1953	BİNA YAPIMINI TEŞVİK VE İZİNSİZ YAPILAN YAPILAR HAKKINDA YASA
5	7367	21.07.1959	HAZİNE DEN BELEDİYELERE DEVREDİLECEK ARAZİ VE ARSALAR HAKKINDA YASA

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

1.4.2.1. 1948 – 1960 Yılları Arası Düzenlemeler

i. 5218 Sayılı Yasa

İkinci dünya savaşının bittiği yıllarda ancak gecekondu sorunu çözümüne ilişkin çözümler aranmıştır. İlk yasa 1948 tarihli 5218 sayılı yasa olmuştur.⁸³ Bu yasayla sözü edilen Ankara’daki alanlarda kendilerine ait olmayan arsalar üzerinde ruhsatsız yapılan yapıların belediye eliyle sahiplerine düşük bir bedel ile devredilmesi öngörülmüştür.

Ayrıca bu yasanın kötü niyetle kullanılmaması için birden fazla konut sahibi olunamayacağı belirtilmiştir.⁸⁴ Bu yasa ile Ankara’da yasa öncesi yapılmış olan gecekondu affedilmiş olmuştur.⁸⁵

⁸³ Keleş, a.g.e., s.520.

⁸⁴ Akyüz, a.g.e., s.27.

ii. 5228 Sayılı Yasa

Yasa ile kent ve kasabaların imar planları içerisinde hazinenin ve özel idarenin veya devletin tasarrufu altında bulunan fakat belli bir ihtiyaç için ayrılmamış arsaların, son arazi vergi matrahından on yılda on eşit taksit ile ödenmek üzere belediyelere devredilmesi kabul edilmiştir. Konut yapmak isteyenlere ve kooperatiflere bu arsaların belirtilmiş olan esaslara göre devredilmesi kabul edilmiştir.⁸⁶

5228 sayılı yasa ile Türkiye Emlak Kredi Bankası'na ihtiyaç duyanlara yapı parasının %75'lik kısmına kadar miktara %5 faiz ile kredi sağlama yetkisi tanınmıştır. Bu imkândan Ankara ile birlikte tüm Türkiye faydalanacaktır.⁸⁷ Yasaya bakıldığında sorunu çözücü değil, düzenleyici bir nitelik taşıdığı görülmektedir.

iii. 5431 Sayılı Yasa

5218 sayılı yasa ile yeni genişleme alanlarını Ankara belediye meclisinin belirleyebileceği belirtilmiştir. 5431 sayılı yasa ile 5218 sayılı yasanın genişletilerek belediye meclislerine verilen yetki tüm ülke geneline genişletilmiştir.⁸⁸ Çıkarılan bu yasada Ankara'ya yönelik alınan kararlar tüm ülkedeki gecekondu yapıları içinde uygulanmıştır.

Gecekondulaşmanın hızlanması üzerine sahiplik hakları ihlali gerekçesi ile gecekondu yapımının engellenmesini, yapıların da yıkılması 5431 sayılı yasada yer almıştır fakat amacına ulaşmamıştır.⁸⁹

iv. 6188 Sayılı Yasa

1953 yılında çıkarılan bu yasa önceki çıkarılan yasaların birleşimi mahiyetindedir. Önceki yasalar konut sorununa yönelik olmasına karşın bu yasa

⁸⁵ Geray, **a.g.e.**, s.24.

⁸⁶ Akyüz, **a.g.e.**, s.28.

⁸⁷ Keleş, **a.g.e.**, s.520.

⁸⁸ Akyüz, **a.g.e.**, s.28.

⁸⁹ Keleş, **a.g.e.**, s.520.

doğrudan doğruya gecekondular sorununa yöneliktir.⁹⁰ 6188 sayılı yasa ile belediyelerde bulunan ya da çeşitli yollar ile belediyeler kapsamına geçecek olan arsaları konut yapmak amacıyla ihtiyaç duyan ailelere temlik veya tahsis ile konut sıkıntısı giderilmeye çalışılmıştır.⁹¹ Yasa ile konut sorunu için aranan çözümde belediye aracılığı ile arsa temini amaçlanmıştır.

v. *7367 Sayılı Yasa*

Bu yasanın temel amacı devlete ait olan arsaların belediyelere bedelsiz devredilmesi ve bu arsaların kentsel arsa meydana getirilmesi amacıyla kullanılmasıdır.⁹² İmar planı olsun ya da olmasın hazine arsalarının belediyelere geçmesi tasarlanmış olan yasa da gecekondular önlenmeye çalışılmış ise de başarı sağlanamamıştır.⁹³

1.4.2.2. 1960 – 1990 Yılları Arası Düzenlemeler

Genişleyen ve artık sorun haline almaya başlayan “Gecekondular” meselesinin çözümü için 1948 yılından itibaren önlemler alınmaya başlanmıştır.⁹⁴ 1960 yılından sonra planlı dönemde 1990’lı yıllara kadar konuyla ilgili olarak çıkarılan yasalar aşağıdaki tabloda Yasa Numarası, TBMM’de Kabul Tarihi ve Yasa Adı şeklinde verilmiş olup ayrıca başlıklar halinde ele alınmıştır.

⁹⁰ Akyüz, **a.g.e.**, s.28.

⁹¹ Keleş, **a.g.e.**, s.520.

⁹² Akyüz, **a.g.e.**, s.29.

⁹³ Keleş, **a.g.e.**, s.521.

⁹⁴ Akyüz, **a.g.e.**, s.26.

Tablo 2: Türkiye’de 1960-1990 Arası Gecekonduya İlişkin Yasalar

<i>Sıra No.</i>	<i>Yasa No.</i>	<i>TBMM’de Kabul Tarihi</i>	<i>Yasanın Adı</i>
1	327	05.09.1963	6785 SAYILI İMAR KANUNUNA GEÇİCİ BİR MADDE EKLENMESİ HAKKINDA YASA
2	775	20.07.1966	GECEKONU YASASI
3	1990	15.05.1976	GECEKONU YASASI
4	2805	02.06.1983	İMAR VE GECEKONU MEVZUATINA AYKIRI OLARAK YAPILAN YAPILARA UYGULANACAK İŞLEMLER VE 6785 SAYILI İMAR YASASI’NIN BİR MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA YASA
5	2981	24.02.1984	İMAR VE GECEKONU MEVZUATINA AYKIRI OLARAK YAPILAN YAPILARA UYGULANACAK BAZI İŞLEMLER VE 6785 SAYILI İMAR YASASININ BİR MADDESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA YASA
6	3290	22.05.1986	24.2.1984 TARİH VE 2981 SAYILI KANUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ VE BU KANUNA BAZI MADDELER EKLENMESİ HAKKINDA KANUN
7	3414	02.03.1988	775 SAYILI GECEKONU KANUNUNUN BAZI HÜKÜMLERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA 3.5.1985 TARİH VE 247 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME İLE BU KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN İKİ MADDESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR 16.8.1985 TARİH VE 250 SAYILI KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMENİN DEĞİŞTİRİLEREK KABULÜ

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

vi. 327 Sayılı Yasa

1963 tarihli 327 sayılı yasanın amacı, 6785 sayılı İmar Yasasının 18. maddesinde belirtilen izinsiz yapıların belediye hizmetlerinden faydalanabilmelerinin

mümkün olması olarak belirtilmiştir.⁹⁵ Buna sebep olarak 1960 yılında 240 bin sayısında olan gecekondunun 20 yıl seviyesinde bir zamanda 1 milyona ulaşmış olması gösterilebilir.⁹⁶

vii. 775 Sayılı Gecekondu Yasası

Kaçak yapılaşmayı önleme amacıyla, öncelikle gecekondulaşmaya bir düzen getirmek amacıyla çıkan yasa 775 sayılı “Gecekondu Kanunu”dur. Sonrasında af niteliğinde çıkarılan yasalar ile gecekondulaşma artmıştır.⁹⁷ 775 sayılı yasa hariç diğer tüm gecekondu yasaları, gecekondu sahiplerine mülk konut edindirme çabasında olmuştur.⁹⁸

Yalnızca bu yasa ile kiralık konut üretimi önemsenmiştir. Fakat 775 sayılı Gecekondu Yasası ile gecekondu tanımlanırken yalnızca mülkiyet, imar planı ve mevzuata aykırılık bakımından ele alınması ve de gecekondu alanları için İmar Yasası’ndan başka bir imar düzeni getirdiği sebebiyle eleştirilmiştir.⁹⁹

Daha önce çıkarılmış olan gecekonduya ilişkin yasalarda benimsenen politikalar 775 sayılı yasada da benimsenmiştir. İyileştirme, ortadan kaldırma ve önleme bu politikalaradaki ana eksendir.¹⁰⁰ 775 sayılı yasaya göre belediyeler, çeşitli sebepler ile arsa edinmeye ve edindiği arsaları yasanın amaçları doğrultusunda kullanmaya yetkili kılınmışlardır.¹⁰¹

Keleş, 775 sayılı yasanın genel değerlendirmesinde, ekonomik ve de toplumsal sorunların uzun dönemde çözüme kavuşması doğrudan ekonomik gerekliliklere bağlı olması sebebiyle yapılan yasal düzenlemelerin ve yasakların

⁹⁵ Mutlu, **a.g.e.**, s.52-53.

⁹⁶ Keleş, **a.g.e.**, s.522.

⁹⁷ Akyüz, **a.g.e.**, s.29.

⁹⁸ Selcen Mutlu, **Türkiye’de Yaşanan Gecekondulaşma Süreci ve Çözüm Arayışları: Ankara Örneği**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s.55.

⁹⁹ **A.g.e.**, s.55.

¹⁰⁰ Keleş, **a.g.e.**, s.524.

¹⁰¹ Keleş, **a.g.e.**, s.526.

soruna çözümde başarı getiren çok uygun bir yöntem olmadığını dile getirmektedir.¹⁰²

viii. 1990 Sayılı Yasa

775 sayılı gecekondular kanununun bazı maddelerinin değişimine yönelik olarak çıkarılan yasa ile af süresi 1 Mart 1976 tarihine kadar uzatılmıştır.¹⁰³ Mutlu, çalışmasında yasa ile ilgili olarak şu şekilde bilgi vermiştir;¹⁰⁴ “775 sayılı Gecekondular Yasası’nın belediyelerce yapılan uygulamalarında çıkan aksaklıklar neden gösterilerek 1976 yılında 1990 sayılı yasa yürürlüğe girerek Gecekondular Yasası’nın belirlediği af süresini uzatmış ve 1966-1976 yılları arasında yapılmış gecekonduların yıkımını durdurmuştur.”

1990 sayılı yasa sadece kamu arsa ve arazileri üzerine yapılan gecekonduların bağışlanmasıyla kamu arsalarına yapılan gecekonduların kapsamı bu arazilerin bireysel mülkiyete dönüşmesine fırsat sağlamıştır.¹⁰⁵

ix. 2805 Sayılı Yasa

Yasa ile ilgili olarak Mutlu, çalışmasında şu şekilde bilgi vermiştir;¹⁰⁶ “Gecekondular affının açıkça gündeme geldiği ilk yasa olarak kabul edilen 2805 sayılı imar ve gecekondular affı yasası 1983 yılında yürürlüğe girmiş, imara aykırı yapı ve gecekonduların kabul ederek bu yapıların sağlıklılaştırılarak yasal hale getirilmelerini amaçlamıştır. Yasaya göre, belediye ve mücavir alan sınırları içindeki, hazine, il özel idaresine ait olanlar ile devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler belediyenin mülkiyetine, mücavir alan sınırı dışındakiler il özel idaresi mülkiyetine geçecektir.”

2805 sayılı yasa birikmiş gecekonduların affedilmesini amaçlamıştır. 2 Haziran 1981 tarihinden önce yapılmış olan gecekonduların af kapsamına alınması tasarlanmıştır. Bu tarih sonrası yapılan gecekonduların yasak kapsamında olduğu

¹⁰² Keleş, **a.g.e.**, s.536.

¹⁰³ Akyüz, **a.g.e.**, s.30.

¹⁰⁴ Mutlu, **a.g.e.**, s.56.

¹⁰⁵ Keleş, **a.g.e.**, s.534.

¹⁰⁶ Mutlu, **a.g.e.**, s.56.

gösterilmiştir. Mevcut tarih, Milli Güvenlik Konseyi'nin gecekondular yapımını bir bildiri ile yasakladığı tarihtir.¹⁰⁷

Gecekondular yapılarında üç ayrı şekilde; korunacak, iyileştirilerek korunacak ve yıkılacaklar olarak bir sınıflama yapılmıştır. Yasa ile başvuru, tespit ve değerlendirme işlemlerinin belediyeler ve valiliklerce yapılacağı belirtilmiştir. Yasa ile yine bu tarihe kadar olan gecekondular affedilmiştir.¹⁰⁸

x. 2981 Sayılı Yasa

2981 sayılı yasa da 2805 sayılı yasa gibi 2 Haziran 1981 tarihinden önce yapılan gecekondularını kapsamaktadır.¹⁰⁹ 2805 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinin üzerinden bir yıl geçmesinin ardından, 2805 yasının karmaşık ve zor anlaşılır olması belirtilerek, sonuçlarının uzun vadede elde edilebileceği ve yüksek para cezalarını öngörmesi gibi bazı aksaklıklarını giderme amacıyla çıkarılmıştır. 2981 sayılı yasanın çıkarılmasıyla 2805 sayılı yasa yürürlükten kaldırılmıştır.¹¹⁰

2981 sayılı yasa ile hazine, belediye, il özel yönetimi ve vakıf arazisi üzerindeki gecekondulara mevcut arsaların bedeli ödenmesi şartı ile af kapsamına girme hakkı verilmiştir. Bu gecekondulara, gereken yapısal düzenleme var ise bunun ardından, yok ise imar mevzuatına aykırı dahi olsa hemen, yapı ve kullanım izni verileceğini öngörülmüştür. Başka kişilerin sahip olduğu topraklar üzerindeki gecekondulara ise mal sahibi muvafakati ile yararlanma koşulu getirilmiştir.¹¹¹

xi. 3290 Sayılı Yasa

3290 sayılı yasa ile gecekondular sahiplerine tapu verme işlemi biraz daha kolaylaştırılmıştır. Yasanın 7. Maddesi uyarınca hangi yapıların yıkılması gerektiği konusunda önceki kanunların koymuş olduğu uygulamalar da değişmiştir.¹¹²

¹⁰⁷ Keleş, **a.g.e.**, s.537.

¹⁰⁸ Mutlu, **a.g.e.**, s.57.

¹⁰⁹ Keleş, **a.g.e.**, s.537.

¹¹⁰ Mutlu, **a.g.e.**, s.57.

¹¹¹ Keleş, **a.g.e.**, s.538.

¹¹² **A.g.e.**, s.539.

1986 tarihli bu yasa ile 2981 sayılı yasanın süre ve kapsamı genişletilerek daha önce konut olarak kullanılmış olup sonradan işyerine çevrilen gecekondular da bu yasaya dâhil edilmiştir. 1980’li yıllara kadar sadece konutlar af kapsamına alınmış iken bu yasa ile sanayi, ticaret ve kamu yapıları da kapsam içine dâhil edilmiştir.¹¹³

xii. 3414 Sayılı Yasa

1986 tarihli yasa ile 247 ve 250 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler yasalaşmıştır. 3414 ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı’nın gecekondular ile ilgili olan yetkileri, bu bölgelerin imar planlarının yapılmasına ilişkin olarak, imar yasasının bakanlığa verdiği özel yetkiyle sınırlandırılmıştır. 775 sayılı yasa ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde kalan gecekondularla ilgili yetkiler anakent belediyesi ve valiliklere verilmiş iken bu yasa, yetkileri ilçe belediyelerine devretmiştir.¹¹⁴

1.5. Ankara’da Yerleşim ve Konutların Gelişimi

Anadolu’nun yıllardır sürdürmüş olduğu siyasi, ekonomik ve sosyal mücadelede 1923 yılına gelindiğinde, yeni devlet ve yeni rejim anlayışıyla, Ankara da yeni bir evreye geçiş dönemine girmiştir. Cumhuriyet’in ilan edilmesinden dolayı 1923 yılı Türkiye için özel bir anlam ifade ederken, Ankara için de kendisine yüklenen “yeni anlam” ile yani “başkentlik” niteliği ile ayrı bir önem taşımaktadır. Çalışmanın bu bölümünde kente dair olarak dönemde mevcut bulunan yerleşimi ve yeni konut uygulamaları ele alınmaktadır.

Ankara, başkentliğinin ilk dönemindeki fiziksel özellikleri ve bulunduğu mevcut sınırlarından ve diğer gelişim arz eden yönlerden genişleme şeklinde bir değişime başlamıştır. Şenyapılı, dönemin fiziksel kent alanını şu şekilde anlatmaktadır,¹¹⁵ “1923’te Cumhuriyet ilan edildiğinde, Ankara, kale eteklerinden başlayıp batıda bugünkü Atatürk Bulvarı, güneyde ise tren yoluna dek uzanarak yaklaşık 140 hektarlık bir yerleşme alanını kapsıyordu.”

¹¹³ Mutlu, *a.g.e.*, s.59.

¹¹⁴ *A.g.e.*, s.61.

¹¹⁵ Tansı Şenyapılı, “*Baraka*”dan Gecekonduya Ankara’da Kentsel Mekânın Dönüşümü: 1923-1960, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2004, s.15.

Şenyapılı, ayrıca kentin şu özelliklerini de belirtmektedir;¹¹⁶ “Kent, 978 m. Yükseklikteki tepede yer alan kale ve ona bitişik 5 hektar kadar bir alana yayılmış olan Hisar Mahallesi odaklanarak tepenin batı ve güneyindeki yumuşak eğimler üzerine yayılmıştı. Kalenin güneyine inen sırtın üzerinde Atpazarı, Koyunpazarı, Samanpazarı gibi hayvan ve tarımsal ürün pazarlarının yanı sıra yerleşmenin eski mahalleleri yer alıyordu. Batıda ise Kızılbaş, Hatuniye, Hacı Doğan gibi mahalleler vardı.”

Belirtildiği üzere mevcut fiziksel yapısı dar bir alanda bulunan Ankara, 1920’ler sonrasında genişlemeye başlamıştır. Konut ihtiyaçları doğrultusunda genişleyen kent, doğal olarak beraberinde kentleşme sürecinde bir değişim meydana getirmiştir.

Kentleşme toplumda yapısal değişime neden olduğu gibi kentleşme de toplumsal tutumların ve davranışların değişim ve dönüşümünü ifade etmektedir. Bu süreçte göçmenler kent ile bütünleşmeye çalışmakta ve bir bakıma da kent ortamında yeniden toplumsallaşmaktadırlar.¹¹⁷

Kuşkusuz kentleşmenin ilk aşamasını “mekânsal” anlamda kentleşme oluşturmaktadır. Kente göç eden birey, yasal, sağlıklı, insan onuruna yaraşır bir konutta yaşıyorsa mekânsal olarak kentleşmiş olur.

Ancak kente gelen göçlerin artması ve mevcut nüfus artışıyla küçük bir Anadolu kasabası görünümünden başkentliğe uzanan süreçte Ankara’daki konut değişimi ve kentleşme siyaset kadar hızlı olamamıştır. Kısa sürede yoğun nüfus artışı mevcut konutların yetersiz kalmasına sebep olmuştur. Keleş’in belirttiği üzere Ankara’nın 1923 yılında başkent olması, dönemin konut politikasını, memur konutları sorununun çözümüne sevk etmiştir.¹¹⁸

Bu dönemin ardından 1960’lara kadar ki dönem de kentleşmenin hız kazanması nedeniyle gecekondu yapılarının yoğunlaştığı görülmektedir. Dönemde

¹¹⁶ Şenyapılı, **a.g.e.**, s.15.

¹¹⁷ İnan Özer, **Kentleşme, Kentleşme ve Kentsel Değişim**, Ankara, Ekin Kitabevi, 2004, s.97.

¹¹⁸ Keleş, **a.g.e.**, s. 460.

devletin işçi konutları üretimi konusunda bir atılımda bulunduğu da görülmektedir. 1945 yılında Çalışma Bakanlığı ve İşçi sigortaları Kurumu'nun kurulmaları ve sigorta primlerinden bir bölümünün konut kredisi olarak işçi konut kooperatiflerine verilmesi hazırlıklarının hızlandığı görülmektedir.¹¹⁹

1980'li yılların başlangıcında kentsel konut açığı en yüksek düzeyine ulaşmış durumdadır. Bunun yanında ekonomik yapı, yatırım için elde bulunan kaynakların konuta değil daha verimli alanlara kayması sonucunu oluşturmuştur. 1979-1981 döneminin özelliği eldeki kaynakların yüksek faiz ile bankarlara verilmesi ya da altına yatırım yapılması şeklinde kendini göstermiştir.¹²⁰

1981 yılındaki 2487 sayılı Toplu Konut Yasası ile bireysel konutlar değil toplu konutların üretimi özendirilmiş ve dar ve orta gelirli ailelerin barınma sorunlarına çözüm arayışı oluşturulmuştur.¹²¹ Toplu konutlar günümüze değin gelişerek devam etmiştir ve Ankara'da bugün farklı bölgelerde yoğun miktarda toplu konut yapısı bulunmaktadır.

1.5.1. Gecekondu ve Ankara

Çalışmanın önceki bölümlerinde yapılan genel tanıma ek olarak, gecekonduyun yasal tanımı şu şekilde yapılabilir: Kişinin kendisine ait olmayan, kamuya ait ya da özel mülkiyet olan arazilere, sahibinin izni olmaksızın, ruhsatsız ya da yasa dışı olarak yapılmış yapılardır.¹²²

Göçle kente gelen insanlar kendilerini dönüştürdükleri kadar çevrelerini de etkilemekte, dolayısıyla değiştirmektedir. Bu insanlar sadece işsizlik, sağlıksız barınma koşulları gibi sorunları yaşamamaktadırlar. Aynı zamanda duygusal,

¹¹⁹ Keleş, **a.g.e.**, s. 461.

¹²⁰ Keleş, **a.g.e.**, ss.466-467.

¹²¹ Keleş, **a.g.e.**, s.468.

¹²² Tahire Erman, "Kent ve Gecekondu", **Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi Çalışmaları**, (Der. Ö. Uğurlu, N. Ş. Pıncıoğlu, A. Kanbak, M. Şiriner), (Ed. Ö. Andaç Uğurlu), 1. Baskı, Örgün Yayınevi, İstanbul, 2010, s.227.

düşünsel ve davranışsal anlamda da sosyal bir değişim ve dönüşüm yaşamaktadır; fakat bu dönüşümün tam bir toplumsal bütünleşme ile sonuçlandığı söylenemez.¹²³

Bu dönüşümün başlama sebebi sayılabilecek olan, Ankara'nın 1923 yılında başkent olması, bunun sonucunda da artan mekânsal yayılma olgusu ile beraber dışarıdan gelen nüfus akımları kente ulaşmaya başlamıştır. Bu durum bilinmesine rağmen, yapılan imar planlarında uzun vadeli değil kısa vadeli nüfus artışlarına göre çözüm üretilmiştir. Bu durum ise Ankara'da büyük bir gecekondu nüfusunun oluşmasına zemin hazırlamıştır.¹²⁴ Yaşanan fiziksel değişimin yanında sosyal ve toplumsal dönüşümün bütünleşme sorunu ortaya çıkardığı da görülmektedir.

Daha önce bahsedildiği gibi kentte ilk gecekondu sınırları seyrek şekilde kendisini gösteren barakalar olarak 1930 yıllarında ortaya çıkmıştır. Tarımdaki dönüşüm süreci ve Ankara'nın başkent sıfatından kaynaklanan inşaa sürecindeki işgücü ihtiyacı, çevre köylerden, kasabalardan, illerden insanları başkent Ankara'ya çekmiştir.¹²⁵ Gecekondu yerleşmeleri Altındağ'da ve Kale çevresinde başlayarak Mamak, Akdere, Seyranbağları civarına doğru yayılma göstermiştir.

Türkiye'nin büyük kentlerinin yalnızca etrafında değil, kent merkezinde de gecekondu yerleşimleri bulunmaktadır. Fakat bu yerleşimlerin tamamını sefalet mahalleleri şeklinde algılamak yanlış bir algıdır. Bu yerleşimlerin ciddi bir kesimi zaman içerisinde kent ile bütünleşmiş bir duruma gelmiştir.¹²⁶ Ankara'da bu durumun oluşmadığı yerlerden biri olan Altındağ'da da çöküntü alanı haline gelmiş bölge oluşmuştur.

Ankara'da kentin merkezine yakın bölgelerden dış çevreye doğru yayılma gösteren gecekondu yapıları 1950 yılına yaklaştıkça epeyce artış göstermiş ve artık sorun halini almaya başlamıştır. İnsanların, hayatlarını devam ettirdiği gecekondu üzerinde bir konut aidiyeti oluşturması, artan bu yapıların kültürel niteliği üzerinde de etkiler oluşturmuştur.

¹²³ Mutlu, **a.g.e.**, s.18.

¹²⁴ Akyüz, **a.g.e.**, s.1.

¹²⁵ Erman, **a.g.e.**, s. 235.

¹²⁶ Sağlam, **Türkiye'de İç Göç Olgusu...**, s.40.

İnsanların yaşamlarını sürdürdüğü ve en önemli varlıkları olan ev olgusu kendisini gecekondulaşma yapısında, sağlamış olduğu aidiyet niteliği ile ön plana çıkarmıştır. Gecekondulaşma mahalleleri köylerdeki bazı adetlerin ve alışkanlıkların devam etmesine olanak tanımıştır.¹²⁷ Böylelikle insanların yaşamları, “önceki-sonraki” yaşamları ile sentez oluşturmuş bir şekil almıştır.

Genel anlamda devlet politikaları, gecekondulaşma sorununun tamamen çözümü niteliğinde olmamış, dönemsel çözümler niteliğinde kalmıştır. Fakat gecekondulaşma sorunları için her zaman da bir çözüm arayışında bulunulmuştur. Akyüz’ün belirttiği üzere, gecekondulaşma alanlarının getirdiği sorunlara 1980 yılına kadar ıslah imar planları ile çözüm bulunmaya çalışılmıştır.¹²⁸ Yakın döneme geldikçe bilindiği üzere gecekondulaşma alanları üzerinde kentsel dönüşüm çalışmaları yapılmaktadır.

1.5.2. Göç ve Uyum Sorunları

Türkiye’de gecekondulaşma hareketleri ilk olarak 1930’lu yıllarda Ankara’da Altındağ bölgesinde başlamıştır.¹²⁹ Gecekondulaşma, Türkiye’deki iç göç tarihinin belki de en önemli sembolü haline gelmiştir ve ‘kır-kent’ olarak tanımlanmıştır. Gecekondulaşma göçmenlerin aynı zamanda kent ile bütünleşmede kullandıkları bir tampon mekanizma olmuşlardır. Akrabalık, hemşehrilik gibi kırdan taşınan ilişkiler ile kişiler kente uyum sağlamış, bireyin söz konusu ilişkiler ağı içine kapanarak gecekondulaşma içinde ayrı bir alt kültür oluşturmasına da yol açılmıştır.¹³⁰

Gecekondulaşma olgusunu ele alırken üzerinde durulan “Tampon Mekanizma” yaklaşımını Mübeccel Kıray şu şekilde açıklamaktadır;¹³¹ “Tampon kurumlar ya da tampon mekanizmaları sürekli olarak hızlı ve kapsamlı değişim zamanlarından ortaya çıkan, ne eski ne de yeni yapıya ilişkin olan yalnızca değişmekte olan yapıda görülen, bütünleşmeyi sağlayan kurum ve ilişkilerdir.”

¹²⁷ Erman, a.g.e., s. 249.

¹²⁸ Akyüz, a.g.e., s.1.

¹²⁹ Keleş, a.g.e., 596.

¹³⁰ Ayhan Kaya, İ. Emre Işık, “Türkiye’de Zorunlu Göç: Paranın Götürdüğü Yere Git”, **Farklılıkların Birlikteliği: Türkiye ve Avrupa’da Bir Arada Yaşama Tartışmaları**, Hiperlink Yayınları, İstanbul, 2014, s.192

¹³¹ Mübeccel Kıray, **Ereğli, Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası**, DPT Yayınları, Ankara, 1964, s.5.

Modern toplumların, farklı kültürlere sahip toplulukların bir arada yaşama tecrübesi temelde göç hareketleri, kentleşme gibi olgularla tartışılmış olmasına rağmen, aslında toplumda bir arada yaşama tecrübeleri sadece günümüz modern toplumlarında meydana gelen bir olgu değildir. Geçmişten bugüne insanoğlu çeşitli kavimler, milletler, dinler ve farklı kültürel arka planlara sahip olarak bir arada yaşamışlardır.¹³²

Düzenli bir işi, geliri olmayan, daha çok marjinal işler ile uğraşan¹³³, kentte meşru sayılan yollarla da konut edinme imkanı olmayan köyden kente göç eden gruplar, başlangıç zamanlarında, kentin emek pazarına yakın ama çevresel koşulları da pek elverişli ve sağlıklı olmayan, genellikle hazine arazileri üzerinde bulunan gecekondu inşaa etmeye başlamışlardır.¹³⁴ Köy ya da kasaba hayat tarzı ile yetişen insanların kent hayatı tarzına geçişinde yaşamış oldukları kültürel farklılıklar, Ankara'da da kendisini göstermektedir.

Kentin yerlisi olan insanlar, yeni gelen insanları kabullenmekte zorluklar çekmiştir. Bu yeni gelen insanlar da yerli insanlara, benzer duygular ile yaklaşmışlardır. Kentteki yerli halk kente yeni gelen insanları ve getirdikleri yeni yaşam biçimini yadırgamaktadırlar.¹³⁵

Orhan Kemal'in ünlü eseri Gurbet Kuşları okunduğunda yerli-öteki arasındaki çatışma sayılabilecek ilişkiler hakkında bilgi edinilebilmektedir. Büyük umutlar ile kente gelen insanların yaşadığı zorlukların görüldüğü roman her ne kadar İstanbul'da ki durumu anlatsa da durum Ankara'da da farklı değildir.

Romanlar üzerinden dönem Ankara'sına bakıldığında yerli-öteki meselesi ve uyum sorunları burada da göze çarpmaktadır. Falih Rıfki Atay, yerli halkın

¹³² Abdullah Taşkesen, Selman Yarcı, "Tarihsel ve Sosyolojik Bir Deneyim Olarak Bir Arada Yaşama Modelleri", **AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2016, C.16,Sayı 4, s.180.

¹³³ Tansı Şenyapılı, "Gecekondu: 'Çevre' İşçilerin Mekânı", **ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliğı**, Ankara, Mart 1981, s.43-44.

¹³⁴ İlhan Tekeli, "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması", **75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1998, s.1-25.

¹³⁵ Şenyapılı, **a.g.e.**, s. 23.

kendilerine “yaban” dediğini dile getirmiştir.¹³⁶ Yakup Kadri Karaosmanoğlu’da benzer bir durumdan Ankara romanında bahsederek; Tâcettin Mahallesi halkının İstanbullu kiracıların yaşam biçimlerinden hoşnut olmadığını ve ev sahibi olan Ömer Efendinin kiracısını evden çıkarmak istediğini dile getirmiştir.¹³⁷

1950 yılı sonrasında başkent Ankara, gecekondumeselesi ve konut sorununa yönelik politikalar ile ayrıca alt yapı problemleri ile zaman geçirmiştir. Hızlı nüfus artışı ve beraberinde getirdiği konut sorunu sonucu yoğunlaşan inşaat faaliyetleri sonucu kente yoğun işçi göçü de yaşanmaktadır.¹³⁸

Türkiye’de göç, toplumun gelişimi sırasında geçirdiği evrimlere bağlı olarak ortaya çıkan tek yönlü bir hareket şeklinde gerçekleşmiştir. Göçün kaynağı, ülkesel düzeyde gelişmiş metropoller ile kırsal kesim arasındaki sürekli işleyen nüfus hareketlerinin oluşturduğu bir mekanizma halindedir. Bu mekanizma, göç unsuruyla insan gücünün ve ekonomik unsurları kentsel alanlara taşımaktadır. Dolayısıyla bölgeler arası dengesizlik azalmaktan öte daha da belirginleşmektedir.¹³⁹

Keleş gecekondular ve eski Ankara hakkında şu şekilde bilgi vermektedir;¹⁴⁰ “Eski Ankara araştırmasının varsayımlarından biri, kentin bu kesiminin, fizik bütünlüğü ve yapılarının özellikleri bakımından, gecekondulardan kesinlikle ayrılmakla beraber, burada yaşayan insanlarla gecekondumeselesi arasında gelir, meslek, öğrenim düzeyi ve değer sistemleri bakımından derin farklar görmenin mümkün olmadığıdır. Öte yandan, Eski Ankara’da yapılar, kentsel kurum ve fonksiyonlar, insan yaşantıları ve çalışma düzeni bakımından Ortaçağ kentlerine özgü (feodal) izlere rastlamanın mümkün olduğu da varsayımlarımız arasındaydı.”

Göç ile kente gelen bireylerin başta barınma ve iş bulma amacıyla akraba ve hemşehrileriyle ilişki içine girdikleri görülmektedir. Böylece göçmenler, onların destekleri ile gecekondusunu yaparak kendini güvence altına almakta ve kentteki

¹³⁶ A.g.e., s. 23.

¹³⁷ Yakup Kadri Karaosmanoğlu, **Ankara**, İletişim Yayınları, 32. Baskı, İstanbul, 2015, s. 72,75.

¹³⁸ Aydın, Emiroğlu, ..., a.g.e., s.444.

¹³⁹ Akyüz, a.g.e., s.6.

¹⁴⁰ Keleş, a.g.e., s.149.

mücadelesine başlamaktadır.¹⁴¹ Bu insanlar gelmiş oldukları yerin kültürüyle beraber yaşamaya başlamışlardır.

Kente ilk geliş yıllarında, geleneklerin muhafaza edilerek sürdürülmesi, kır kültürünün kent yaşamını denetleyen önemli unsurlardan biri olarak varlığını devam ettirmesi anlamına gelmektedir. Buna bağlı bir etken olarak da psikolojik güvence ve duygusal bağlılık üzerinde durulması gerekmektedir.¹⁴²

Yaşadıkları yerlerden kente, merkeze gelen insanlar, yeni geldikleri yerler ile bütünleşmekte çeşitli sıkıntılar yaşamışlardır. Hayat farklılığı, kendilerinin diğer insanlara farklı görüldüğü hissi bu duruma örnek oluşturabilecek bazı niteliklerdir. Kente göç eden bu insanlar hemşehrici bir yapı ile geldikleri kentte bir akraba veya tanıdık aile çevresine yerleşim oluşturmuşlardır.

Tanıdık insanların yakınında yaşamaya başlayan bu aileler, daha sonra da bu yapının artmasıyla “Memleket Mahallesi” halinde yerleşimler oluşturmuştur. Ne tam köylü ne de tam kentli olabilen bu insanlar arada kalmış bir kültür olarak bildiğimiz arabesk kültürünü ortaya çıkarmıştır. Kentte yaşayan insanlar ile taşrada yaşayan insanların toplumsal, kültürel yapıları ve ihtiyaçları birbirinden ayrılmaktadır. Kent ve kır yaşamı birbiriyle tezatlık taşır mahiyettedir.

Ersoy’un belirttiği üzere; “Kentleşme yıkıcı bir güç olarak değerlendirilir. Göç olgusunun da, yeni gelenlerle kent topluluğu arasındaki kültürel farklılık nedeni ile kentte uyumsuzluğa ve örgütsüzlüğe yol açacağı varsayılır. Göç ‘kök’leri koparır, toplumsal örgütsüzlüğe, toplumsal düzenin alt üst olmasına, uyumsuzluğa, acı ve ıstıraba ve hatta ‘günahkârlığa’ yol açar; ‘geleneksel sınırları’ ortadan kaldırır. Bu çerçevede göçmenler kentle bütünleşememiş, marjinal bir kesim oluştururlar. Bunlar

¹⁴¹ Mutlu, **a.g.e.**, s.36.

¹⁴² İbrahim Yasa, **Ankara’da Gecekondu Aileleri**, Ankara, S.S.Y.B. Sosyal Hizmetler Gn.Müd., 1966, s.32.

kentteki yaşamlarını ‘kentlileşemeyen köylüler’ veya ‘sahte kentliler’ olarak sürdürürler.”¹⁴³ şeklinde uyum sorunundan bahsedilmektedir.

1.5.3. Ankara’da Konut ve Gecekonduya Yönelik Politikalar

Ankara, kent yapısı bakımından cumhuriyet dönemi ile bir değişime başlamış yerleşimdir. Eski kent yapısında mevcut olan konutlar, gelişen kent ihtiyaçlarına cevap veremeyince konut ihtiyacı doğrultusunda politikalar, geliştirilerek belirlenmeye başlamıştır. İnsanın temel ihtiyaçlarından bir tanesi olan konut sorunu daima süreklilik göstermektedir. Başka bir ifade ile konut ihtiyacı artan nüfus karşısında bir kez karşılanınca sona ermemektedir.

Zaman içerisinde konut anlayışındaki değişikliklere, tercihlere ve yıpranmaya bağlı olarak karşılanmış olan konut ihtiyacı konut piyasasına ek talep olarak tekrar dönebilmektedir. İnsanların kendilerine ait olan bir konuta sahip olma isteği, sosyo-kültürel yaşam şekli vb. diğer etkenler konut talebini artıran unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır.¹⁴⁴

Ankara özeline bakıldığında konut ihtiyaçları mevcut yapılar, yeni yapılan konutlar ve Türkiye’de özellikle büyükşehirlerde oluşan gecekondu ile giderilmeye çalışılmıştır. Burada özellikle gecekonduyunun sorunsal durumu göz ardı edilmemelidir. Konut politikası doğrultusunda Türkiye’nin planlı dönem öncesi gecekondu politikasının üç ana özelliği olduğuna dikkat edilmektedir.¹⁴⁵

Öncelikle çıkarılan yasalarla gecekondu yapımı yasaklanmıştır. Fakat bu tarihten önce yapılmış olan gecekondu yapıları yasallaştırılmıştır. Son olarak da gecekondu yapımını önlemek adına, belediye arsaları, ihtiyacı olan dar gelirli

¹⁴³ Melih Ersoy, **Göç ve Kentsel Bütünleşme**, A.Ü. S.B.F. ve Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara, 1985, s. 87.

¹⁴⁴ Selim Kılıç, Mehmet Özel, “Yerel Yönetimlerin Konut Politikaları Üzerine Bir İnceleme – Çeşitli Ülke Deneyimleri ve Türkiye”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2006, C.15, S.1, s.208.

¹⁴⁵ Mutlu, **a.g.e.**, s.40.

ailelere, konutsuz vatandaşlara verilmiştir. Bu dönemde, uzun ömürlü ve sosyo-ekonomik durumu önemseyen bir konut politikası geliştirilmemiştir.¹⁴⁶

Konut sorununa 1948’de kabul edilen 5218 sayılı Bina Yapımını Teşvik Kanunuyla bir çözüm bulmaya çalışılmış, “yersiz yurtsuz vatandaşları” konut sahibi yapabilmek amacıyla belediyelere arsa tahsis yetkisi verilmiş ve gecekondu alanlarına belli bir süre için af getirilmiştir.¹⁴⁷ 1966 yılına kadar adlarında “gecekondu” kelimesi yer almayan bir dizi yasa ile gecekondu yapına karşı daha çok yasakçı bir tutum izlenmiş, önlemek amacıyla da konut üretimini artırmanın yolları aranmıştır.¹⁴⁸

1961 Anayasası’nda 49.madde kapsamında, “Devlet, yoksul ve dar gelirli ailelerin sağlık şartlarına uygun konut ihtiyaçlarını karşılayan tedbirleri alır” hükmü getirilmiştir. Böylece yoksul ve dar gelirli insanların konut gereksinimini karşılama görevi “sosyal devlet” anlayışı benimseyen Anayasa ile devlete bırakılmıştır.¹⁴⁹

Mutlu’nun belirttiği üzere, “Gecekondu” imar ve yapı kurallarına uyulmaksızın izinsiz yapılan konut türü olduğundan bir “İmar Suçu”dur. Devlet dar gelirli ve yoksul vatandaşlarına konut arzında yetersiz kaldığı için bu yapılaşma artmaktadır. Türkiye’de oluşumlarının başlangıcında pek önemsenmemiş olan bu olgu, gecekondu sayılarının artışıyla göz ardı edilemeyecek bir hale gelmiş; devlet tarafından sosyo-ekonomik ve toplumsal bir gerçeklik olarak kabul görmüştür. Devletin bu kabulü ile belli dönemlerde “imar afları” yaptığı görülmektedir.¹⁵⁰

1980’li yıllarda hükümet, gecekondu yapımını engellemek için konut kooperatiflerinin önemli bir rol oynayacağı fikrini benimsemiştir. Bu doğrultuda 2487 sayılı Toplu Konut Yasası çıkarılmıştır.¹⁵¹ 1984’te Toplu Konut ve Yatırım İdaresi (TKYİ) kurulmuş ve Türkiye’nin en büyük konut finans kurumu haline

¹⁴⁶ A.g.e., s.40.

¹⁴⁷ Erman Aksoy, Özlem Güzey Kocataş, “Gecekondu Alanlarında Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Meşruiyet Zemini Olarak Yoksulluk ve Suç”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl 7, Sayı 14, Aralık 2017, s.278.

¹⁴⁸ Keleş, a.g.e., s.461.

¹⁴⁹ Mutlu, a.g.e. s.41.

¹⁵⁰ Mutlu, a.g.e. s.49.

¹⁵¹ Keleş, a.g.e., ss.466-474.

gelmiştir. Fakat TKYİ'nin rolü, gerçekten yoksul kesime konut sağlama etkeninden çok çevre arazisinde orta sınıf yerleşimleri inşa eden faaliyetleri desteklemek olmuştur.¹⁵²

1990'lı yılların ortasına gelindiğinde geçmişteki yoksul boyutundan dolayı acınan gecekonduluya artık acınmamakta, onlara haksız kazanç sahipleri olarak bakılmakta, geçmişte sefalet durumları sürekli olarak konu edilen gecekondunun şimdi rant ekonomisinin etkilerinden birini oluşturduğu düşünülmektedir. Bu ortamda gecekonduların yoksul olmadıkları fikri de, basının işlediği bir fikir haline gelmektedir.¹⁵³

Altındağ'a bakıldığında gecekonduların yanında, kent merkezine doğru gelindikçe, müze kent niteliğinin, sit alanlarının ve yoğun işyerlerinin bulunduğu ve tarihi anıtların, binaların çoğaldığı bir görünüm bulunmaktadır. Merkezden çevreye doğru uzaklaştıkça da konut alanları ve gecekonduların yoğunlaştığı görülmektedir. Altındağ, imarlı, imarsız bölgelere, sit alanlarına ve kamu hizmet binaları ile turistik alanlara sahip bir yerleşim yeri olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁵⁴

Altındağ'da tüm dünyada olduğu gibi üretilen politikalar farklılık arz etmektedir. Konut politikalarına evrensel boyutta bakıldığında azgelişmiş ülkeler ile gelişmiş ülkelerin kıyaslanması ile elde edilen bilgiler ışığında sorunların nitelikleri ve bunlara ilişkin olarak üretilmiş olan politikalar arasında farklılıklar olduğu görülmektedir.¹⁵⁵

Örneğin gelişmiş ülkelerde kentleşme sürecinin tamamlanması sebebiyle daha çok kent yenileme sorunları bulunurken, azgelişmiş ülkelerde yeni yerleşim

¹⁵² Aksoy, Kocataş, **a.g.e.** s. 280.

¹⁵³ **A.g.e.** s. 281.

¹⁵⁴ Ankara Kalkınma Ajansı, **a.g.e.**, s.109.

¹⁵⁵ Kılıç, Özel, **a.g.e.**, s.209.

alanlarından kaynaklanan sorunlar ön planda bulunmaktadır.¹⁵⁶ Altındağ'da da örneğin Hamamönü ve Gültepe birbirinden farklı sorunsallara sahiptir.

¹⁵⁶ **A.g.e.**, s.209.

İKİNCİ BÖLÜM

ALTINDAĞ'DA ÇÖKÜNTÜ ALANLARI ve ÇÖZÜM ARAYIŞLARI

Ankara kadim bir kenttir. Roma, Selçuklu, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti gibi yönetimlere ev sahipliği yapan kent, yoğun olarak merkez olarak kale etrafına yerleşmiştir. Geçmişten günümüze değişik özellikler yaşamış olsa dahi insanların yaşamına ev sahipliği yapmıştır. Zaman içerisinde, özellikle günümüzün yakın geçmişine bakıldığında fazlaca artan nüfusun yerleşimi ve sonrasında alt yapı ve benzer ihtiyaçların yetersiz kalması, yenilenememe gibi faktörler ile nüfus devinim göstermiştir.

İhtiyaçları karşılayamayan mekânlar, değişen nüfus yapısı ile de sürekli toplumsal bir değişim yaşamıştır. Günümüze gelindiğinde geçmişin sorunsuz sayılan yerleşim yerleri kentin çöküntü alanı haline gelmiştir. Bu çöküntü alanı kentsel dönüşüm çalışmaları ile yenilenip, insanların yaşadığı bir mekân haline getirilme isteği ile uygulamalara ev sahipliği yapmaktadır. Çalışmanın bu kısmında çöküntü alanları ve Altındağ özelindeki çözüm arayışları ele alınmaktadır.

2.1.Çöküntü Alanı ve Gecekondü Kavramları

Yenilenemeyen, değişemeyen her sistem, her toplum, her mekân ve mekânlar bütünü, bölgeler ve kentler, birer çöküntü adaydırlar. Bu kapsamda, “kentsel çöküntü” kavramsal olarak, zemininde fiziksel yıpranış ve köhneleşme ile ilgili görünmesine rağmen sosyal ve ekonomik bir görüntüyü de ortaya koymaktadır.¹⁵⁷

Çöküntü alanı, bir kentin fiziksel, sosyal ve ekonomik açılardan gelişme imkânı kalmamış, köhnemiş, kısmen terk edilmiş bölgeleri ile altyapı, eğitim, sağlık, kültür, yeşil alan gibi olanakları olmayan yoksulluk yuvası hâline gelmiş bölge olarak da AFAD internet sayfasında tanımlanmıştır.¹⁵⁸ Günümüzde çöküntü alanları olarak belirtilen bölgeler, artan işsizlik sebebiyle ortaya çıkan iş kayıpları, çoğalan

¹⁵⁷ Devrim Işıkkaya, **Kentsel Çöküntü Bölgelerinin Örgütlenmesi ve Yeniden Kullanımı**, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2008, s.23.

¹⁵⁸ AFAD, afad.gov.tr/tr/23792/ (29.03.2019)

sosyal dışlanma faktörü, fiziksel çöküntüye giden süreç ve yoksulluk ile kötü bir seyir izleyen yaşam standartları gibi istenmeyen sonuçlar ile kent mekânlarının insansızlaşma durumuna gelmeye başlayan alanlar olarak ortaya çıkmaktadır.¹⁵⁹ Türkdoğan çalışmasında; gecekondu insanının yoksulluk kültürü denilebilecek bir tutsaklığın içerisine itilmekte olduğundan ve yoksulluk kültürünün gecekondu insanının kuşaktan kuşağa aktardığı bir tutum ve zihniyet biçimi halini aldığından bahsetmektedir.¹⁶⁰

Sipahi'nin aktardığı üzere Karpat ise, “slumlar belirli bir kültürün mesela Amerikan kültürünün bir ürünüdür. Gecekondu ise, üçüncü dünya ülkelerinin yani Türk toplum yapısının tabii bir sonucudur. “Slum”lar (sefalet mahalleleri) kent hayatına uymada başarısızlığa uğradığı halde, gecekondu kent hayatıyla bütünleşme çabası içindedirler. Bu sebeple gecekondu yoksulluk vardır fakat yoksulluk kültüründen söz edilemez.” şeklinde bilgi vermektedir.¹⁶¹

Işıkkaya, kent içinde bir yerin çöküntü haline gelişi kapsamında şu şekilde bilgi vermektedir;¹⁶² “Afet ya da savaş geçirmiş bölgeler bir kenarda tutulursa, bir bölge, çöküntü bölgesi olarak nitelendirilmeden önce durağanlaşma, daha sonra köhneme ve eskime ya da eski kalma evreleri yaşar. Kentsel durağanlık ya da durgunluk ve çöküş, genel anlamda politik ve ekonomik krizlerin ve buna bağlı sosyal hareketlerin söz konusu bölgeye olumsuz yansımalarıdır denilebilir.

Bölgeye özgü mülkiyet yapısında sorunlar vardır. Bölgedeki, nüfusun ekonomik koşullarının yetersiz olması, bina bakım onarımı ve proje yatırımı için yeterli kaynağa sahip olmaması ve ya ikincil finans kaynaklarına ulaşamama, genel planlama sistemi, kurumsal yapı eksikliği, sorunların büyük bir bölümünü oluşturur.”

¹⁵⁹ Bülent Şen, “Metropol Kent Merkezlerinde Çöküntüleşme Eğilimleri: İstanbul Eminönü-Süleymaniye Bölgesi Örneği”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.17, S.2, 2012, s.294.

¹⁶⁰Orhan Türkdoğan, **Gecekondu İnsan ve Kültür İstanbul Örnek Olayı**, GENAR Araştırma, Eğitim, Danışmanlık, İstanbul, 2002, s.58.

¹⁶¹ Esra Banu Sipahi, **Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2005, s.96.

¹⁶²Işıkkaya, **a.g.e.**, s.23.

Türkiye’de tarihi kent merkezleri de mekânsal ve fiziksel özellikler kapsamında yıpranmış olan bina yapısı, kalitesi düşük çevre nitelikleri ve benzer kentle bütünleşememe etkenleri ile sorun yaşayan kent alanları haline gelmelerinde etkili olmuştur.¹⁶³ Çöküntü alanı olan bir kent mekânında “gecekondu” kavramı da önemli bir yer edinir.

Gecekondu hakkında Keleş; *“İkinci Dünya Savaşı sonrasında gecekondu kardan kente göçenlerin tek barınma seçeneği olurken, bu dönemde “Konutu Olmayana, Konut” politikası ile dar gelirliilerin vergi, kredi ve arsa tahsisi ile konut sahibi olması amaçlanmıştır. 1960’lara kadar gecekondulaşmanın yıkımlarla önlenebileceği fikrine dayanan politikalar öndedir. Bu dönemdeki temel anlayış, kaçak yapıları mevzuata uydurmak ve düzeni korumaktır. Bunu, gecekondu mahalleleşme dönemi takip etmiştir. Bu dönemde gecekondu politikalarında öne çıkan 3 nokta vardır; belediyelerin hazineden elde ettikleri arazileri vatandaşlara vererek gecekondulaşmayı önlemeye çalışmaları; gecekondu yapımının yasaklarla önlenebileceği düşüncesi ve son olarak da önceki dönemlerde yapılan gecekonduların yeni düzenlemelerle yasallaştırılması”* şeklinde bilgi vermektedir.¹⁶⁴

Kıray, gecekonduların sadece pazara yönelik olarak tarımsal üretimin görece hızlandığı ve kent nüfusunun oransal olarak artmasına rağmen sanayileşmenin yavaş ilerlediği toplumlarda meydana çıktığını söylemektedir.¹⁶⁵

Kentler zaman içinde bütün olarak dönüşürken kentin özellikle belli alanları da kendi içerisinde dönüşüm geçirmektedir. Dönüşüm kelimesi ile değişimden farklı bir şey kastedilmektedir. Dönüşüm, yapısal bir değişikliğe vurgu yapar.¹⁶⁶

¹⁶³ Şen, a.g.e., s.294.

¹⁶⁴ Keleş, a.g.e., s.596.

¹⁶⁵ Mübeccel Kıray, “Gecekondu: Az Gelişmiş Ülkelerde Hızla Toprakta Kopma ve Kentle Bütünleşememe”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, C.27, S.3, 1972,561.

¹⁶⁶ İlhan Tekeli, “Kentleri Dönüşüm Mekânı Olarak Düşünmek”, *Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (11-13 Haziran 2003-YTÜ), (der. Pelin Pınar Özden vd.), Ankara, TMMOB ŞPO Yayını, Mayıs 2006, s.2-7.

Kentsel mekânda zaman içerisinde gözlenen değişim ve dönüşüm faktörleri kentsel yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik olabildiği gibi bazen de fiziksel, sosyal, çevresel ve ekonomik olarak çöküntü alanlarının oluşmasına neden olabilmektedir.¹⁶⁷

Meydana geliş şekilleri bakımından, sosyal yapı, kültürel sistem gibi farklı özelliklere sahip olan mekânlar genellikle “kentin öteki yakaları” olarak görülmüşlerdir. Kimi yerlerde “suç bataklıkları”, kimi yerlerde “fuhuş ve ahlaki çöküntü merkezleri”, kimi yerlerde de “sıra dışı grupların mekânı” ama genellikle yoksulların başlıca semtleri olmuşlardır. Bu özellikte bulunan kentsel mekânların bazıları “tehlikeli bölge” olarak nitelendirilmiştir.¹⁶⁸

Fotoğraf 1. Kentsel Çöküntü Alanları ve Gecekonular

Kaynak: Erman Aksoy, Özlem Güzey Kocataş, “Gecekondu Alanlarında Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Meşruiyet Zeminini Olarak Yoksulluk ve Suç”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl 7, Sayı 14, Aralık 2017, s.279.

¹⁶⁷ Z.Müğe Akkar, “Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı’daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye”, **Planlama Dergisi**, 2006/2, Sayı 36 (Kentsel Dönüşüm), Ankara, TMMOB ŞPO Yayını, Ekim 2006, s.29-38.

¹⁶⁸ İhsan Çetin, “Kentsel Ayrışma ve Mekânsal Kümelenme Biçimleri”, **İdeal Kent Dergisi**, 2012, S.7, s.165-166.

Çetin, Kentsel Ayrışma ve Mekânsal Kümelenme isimli çalışmasında kent içindeki “tehlikeli bölge” olarak nitelendirilen alanlar ile ilgili olarak şu şekilde bilgi vermektedir;¹⁶⁹ “Kentın sözde ‘tehlikeli bölgeleri’ olduğu söylenen yerler, sadece bazı insanlar ve bazı zamanlar için tehlikelidir. Oysaki bir bölgeyi ‘tehlikeli’ olarak tanımlamak, tüm insanların bu bölgeden kaçınmasına sebep olabilir. Bu tür mekânsallaştırmada korku mekâna yansıtılmıştır. ‘Korkunun coğrafyası’ bir yerin kent-içindeki çürümüş bir yere dönüşmesini başlatabileceği gibi, buna yardımcı da olabilir.”

Çöküntü bölgesi, yalnızca fiziki bozulma ve altyapı sorunlarını içeren bir kavram olmamakla beraber toplumsal dışlanmayı ve damgalanmayı içinde barındıran bir kavramdır. Sosyal dışlanma, kişilerin toplumun dışına itilmeleri ve toplumsal hayata katılımını engelleme anlamına gelmektedir. Bunun sonucu olarak kişi ekonomik bakımdan, eğitim öğretim imkânları bakımından ve toplumsal iletişim ağı oluşturma bakımından mahrum duruma düşmektedir.¹⁷⁰

Toplumsal hayatta ve sosyal olgular bağlamında Türkiye’de nüfusun yoğun olduğu kentlerde sıklıkla görülen plansız yerleşmelerin kendi içindeki mahallî sorunlarının çevreye doğru yayılması ve de büyümesiyle toplumsal bir soruna dönüşmesi kenti ilgilendiren hallere gelmiştir. Çöküntü alanı haline gelen Ankara’da ki alanlara bakıldığında bu sorunların gözle görünür bir hal aldığı da görülmektedir.

Çöküntü alanı denildiğinde Ankara’da ilk akla gelen ilçe Altındağ’dır. Altındağ özelinde de tüm ülkenin ismini duyduğu Çinçin yeni ismiyle Gültepe Mahallesi bilinmektedir. İnsanların sosyo ekonomik sıkıntıları, bölgenin coğrafi konumu ve akraba ilişkileri nüfusun burada yaşamasına sebep vermiştir.

Yıllarca Ankara’nın içinde farklı bir mekân algısı oluşturmuş olan, çevre mahallelerdeki yerleşimlerden ve diğer mahallelerden hep olumsuz bir tutum sergilenmiş olan Gültepe Mahallesi’ne (Çinçin) bakıldığında dönüşüm 1950

¹⁶⁹ Çetin, a.g.e., s.166.

¹⁷⁰ Gökhan Gökulu, “Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, 2010 C.24, S.1, s.223.

yıllarında klasik olarak bilinen gecekondulaşmayla başlamıştır. Hızlı kentleşme ile artan nüfusun ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılan gecekondu sayısı, akrabalık ve hemşehrilik ilişkileri ile birlikte günden güne artmıştır.

Gecekondu yapılanması yoğun olan bölge genel olarak tek katlı, derme çatma yapılarından oluşmaktadır, eski kent merkezi olan Ulus'a yakın olmasıyla bilinen alandaki evlerin diğer gecekondu alanlarındaki gibi geniş bahçeleri bulunmamaktadır.¹⁷¹ Bu şekilde bulunan bölge, kentsel dönüşüm uygulamalarının ardından yüksek blokların oluşturduğu bir mahalleye dönüşmüş fakat halen gecekonduların da bulunduğu bir durumdadır.

Mahalle gecekondualarının oluşum sebepleri incelendiğinde temelde ekonomi gelmektedir. Genelde göç ile kente gelen insanlardan oluşan mahalle plansız yapılaşma, düzensiz sokakları ve adeta birbiri içine girmiş olan avlu duvarları ile kentin suç merkezi olarak algılanmıştır.¹⁷² Mevcut yıpranmış fiziksel ve sosyal durumun düzeltilmesi için kentsel dönüşüm planlamaları gerçekleştirilmek istenmiştir.

Yaman, çalışmasında kentsel dönüşüm alanlarında toplumsal bir sorun halini almış olan çöküntü alanlarının tespit edilerek, toplumsal sorunların hızlıca çözülmesi ve kent refahının ve de yaşam kalitesinin artırılması anlayışla ekonomik dinamiklerin harekete geçirilmesi gibi kentsel dönüşümün uygulama amacı olduğunu belirtmiştir.¹⁷³

Işıkkaya, Kentsel Çöküntü Bölgelerinin Örgütlenmesi ve Yeniden Kullanımı adlı doktora tezinde (Raynor, 1972) kaynağına dayanarak yoksulluk ve çöküntünün döngüsü başlığı ile bir çizelgeye yer vermiştir. Gerilim, Kötü Eğitim Şartları,

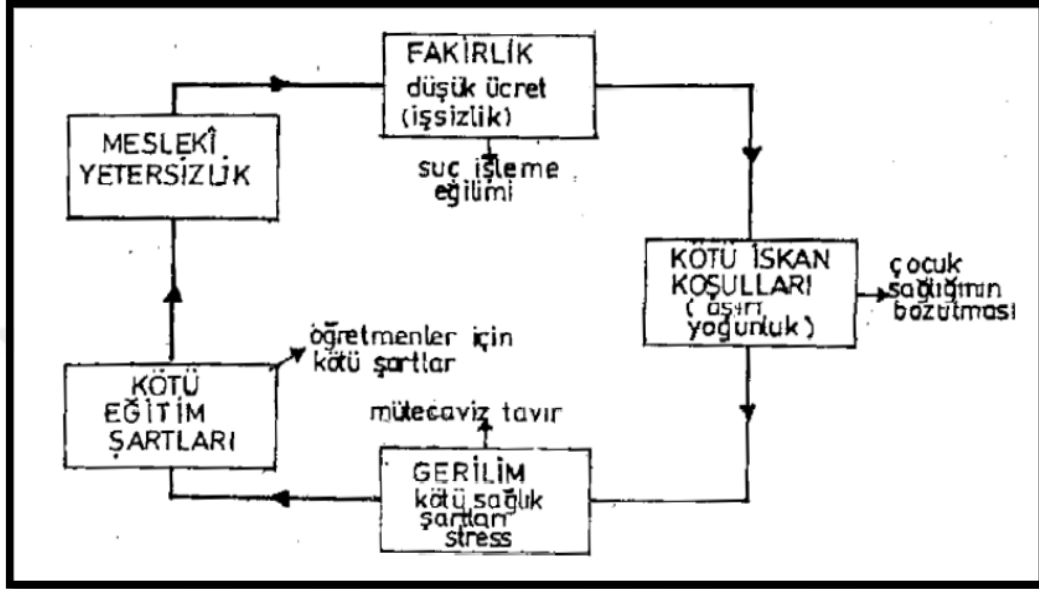
¹⁷¹ Ayşe Tuğba Açıköz, **Kentsel Dönüşümün Ekonomik, Mekânsal, Sosyal Etkileri ve Kamunun Rolü: Ankara Gültepe (Çiçin) Örneği**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014, s.89.

¹⁷² A.g.e., s.89.

¹⁷³ Murat Yaman, "Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Kapsamında Kütahya Kenti Osmangazi Kentsel Dönüşüm Uygulamasına Bir Bakış", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Kütahya Özel Sayısı, 2014, s.14.

Mesleki Yetersizlik, Fakirlik ve Kötü İskân Koşulları ana ekseninde oluşturulan çizelge şu şekildedir;¹⁷⁴

Tablo 3. Yoksulluk ve Çöküntü Döngüsü

Kaynak: Devrim Işıkkaya, **Kentsel Çöküntü Bölgelerinin Örgütlenmesi ve Yeniden Kullanımı**, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2008, s.33.

2.2. Altındağ'ın Ankara'nın Gelişimindeki Yeri ve Önemi

Ankara, Cumhuriyet yıllarında büyük kısmı Altındağ'dan oluşan bir kent durumunda bulunmaktadır, denilse yanlış olmaz. Ankara'nın merkezi olan Altındağ, mevcut konumu ile kent gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Ulus, Gar, Kale, I. ve II. Meclis, Ankara Palas, Merkez Bankası, Gençlik Parkı, Hastaneler, Ulucanlar Cezaevi, okullar ve saymadığımız birçok yer Altındağ sınırları içindedir. Bazıları şu an hizmet vermeyen yerler olsa bile müze özelliğiyle bir öneme sahiptirler.

Yukarıda bahsedilenlerin dışında nüfusun bu bölgede yerleşmesiyle oluşan tarihi mahalleler ve gecekondular da ilçede yer almaktadır. Tarihsel bağlamda Altındağ yerleşimi ve artan nüfus ve de ekonomik sebeplerden oluşan gecekondular hakkında bu kısımda bilgi verilmektedir.

¹⁷⁴ Işıkkaya, a.g.e., s. 33.

2.2.1. Tarihsel Altındağ Yerleşimi ve Eski Mahalleler

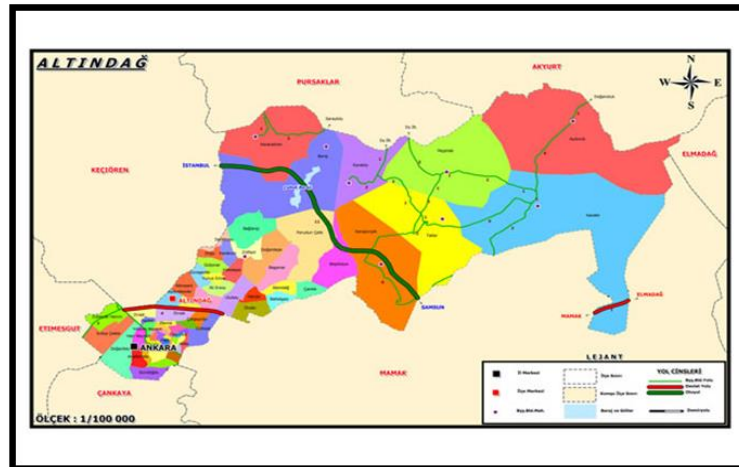
Kent, eski dokusunun oluşmuş bulunduğu tarihi merkezi ve çevresi başta olmak üzere çeşitli mahallelerden oluşmuş bir yapı durumundadır. Eski durumundan, Türkiye'nin başkenti "Ankara" olma durumuna evirilen kentte fiziksel ve kültürel olarak mahalleler de bir değişim yaşamışlardır. Aşağıda tarihi kent olan Ankara'nın bugünkü siyasi haritası ve bu kentin içinde önemli yerleşim merkezi olan Altındağ'ın günümüz siyasi haritasına yer verilmiştir.

Harita 1. Ankara Siyasi Haritası

Kaynak: Türkiye Haritası, www.turkiyeharitasi.gen.tr/2016/04/29/ankara-siyasi-haritasi/ (09.01.2018)

Harita 2. Altındağ İlçesi Haritası

Kaynak: Ankara Valiliği, ankaravaliligi.gov.tr/icerik/ilceler-altindag (09.01.2019)

Başkent niteliği kazanılmasından sonra, Ankara’da bir modernleşme çabası gerçekleştirilmiştir. Fakat barakalaşma ve gecekondulaşmanın artması ve bu yapıların yoğunlukta olduğu mahallelerde genel itibariyle maddi durumu iyi sayılamayacak ailelerin oturması, yoksulluk sorunu ve belediye hizmetlerinin burada plan dışı bir yapılanmadan ve bazı diğer aksaklıklardan dolayı etkin şekilde gerçekleştirilememesi, fiziksel ve sosyal yapı üzerinde sorunların oluşmasına sebep olmuştur denilebilir.

Sefalet Mahalleri anlamına gelen “Slum”¹⁷⁵ benzeri gecekondu mahalleleri de Ankara’da bir dönem varlık göstermiştir. Anlamsal olarak slum, marjinal grupların bulunduğu, kötü şekildeki konutlar, yetersiz kamu hizmetleri, yüksek suç oranları olan, sapkın davranışları, düşük eğitim seviyesi, anomi gibi özellikleriyle şehrin başka bölgelerinden ayrılan yerleşim yeridir.¹⁷⁶

Genel olarak Amerika şehirleri içerisindeki gruplar için kullanılmakta olan kavram, karma bir nüfus yapısı içermektedir.¹⁷⁷ Slumlar¹⁷⁸ toplumun yoksul kesiminin dışlanması gibi etkenlerle kent içinde kentten farklı bir yapı biçiminde oluşmaktadır.

Ankara’da cumhuriyet öncesi dönemde var olan ve cumhuriyet döneminde kurulan çeşitli mahalleler bulunmaktadır. Bu mahallerden bazıları gecekondu mahallesi haline gelmiştir. Çalışmanın bu kısmında geçmişi cumhuriyet öncesine uzanan bazı Altındağ mahalleleri hakkında bilgi verilmiştir.

i. Hacettepe Mahallesi

Tarihi Ankara’nın Erzurum Mahallesiyle, Samanpazarı ve Hamamönü üçgeni arasında kalan yerleşim alanının adı Hacettepe mahallesidir. Günümüzde Hacettepe Tıp Fakültesi Hastanesi alanı altında kalmış olan ve bir zamanlar Ankaralıların parkıyla, büyük havuzuyla ve ağaçlık alanıyla bir mesire alanı olan Hacettepe’nin ise

¹⁷⁵ Turhan Yörükân, **Gecekondu ve Gecekondu Bölgelerinin Sosyo-Kültürel Özellikleri**, Nobel Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2006, s. 74.

¹⁷⁶ Orhan Türkdoğan, **Aydınlıktakiler ve Karanlıktakiler**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1996. s.73.

¹⁷⁷ Nezahat Altuntaş, “Gecekondu, Getto ve Kimlik”, **Sosyoloji Araştırmaları Dergisi**, 1, 2001, s.16.

¹⁷⁸ Çetin, **a.g.e.**, s.167.

daha önceleri Hacet Tepesi (Dilek Tepesi) diye anıldığı ve bu tepe üzerinde bir yatacın bulunduğu bölgede yaşamış olan insanlar tarafından rivayet edilmektedir. Burada bulunan yatıra yakılan her mum bir isteği simgelediği ve çoğu kere de bu istek yerine geldiği için halk buraya Hacet Tepesi adını vermiştir. Zaman içinde Hacettepe olarak adlandırılan mahallede yerli halkın oturduğu bilinmektedir.¹⁷⁹ Aşağıdaki fotoğrafta mahallenin 1951 yılındaki genel görünümü hakkında görsel olarak bilgi sahibi olunabilir.

Fotoğraf 2. Hacettepe 1951

Kaynak: Hacettepe Üniversitesi, 50.hacettepe.edu.tr/timeline/timeline.html (11.01.2019)

Mahalleden ismini almış ve burada Prof. Dr. İhsan Doğramacı tarafından kurulmuş olan Hacettepe Üniversitesi de, Çocuk Sağlığı Enstitüsü ve Hastanesi olarak 1957 yılında çalışmaya başlamış ve 1958 yılında da eğitim, öğretim, araştırma çalışmalarına ve kamu hizmetine geçmiştir.¹⁸⁰

¹⁷⁹ Mehmet Özmen, **Tarihte Ankara Kabadayları**, 1. Baskı, Sokak Kitapçısı, Ankara, 2015, ss.37-38.

¹⁸⁰ Hacettepe Üniversitesi, hacettepe.edu.tr/hakkında/tarihce (01.06.2018)

ii. *İstiklal Mahallesi*

Ankara'da İstiklal adında bir mahalle bulunmaktadır. Mahalle geçmişte Yahudi vatandaşların yaşadığı bir yerdir.¹⁸¹ Altındağ ilçesinde Yeğenbey olarak bilinen mevki civarındadır. Günümüzde burada Yahudi vatandaşlar yaşamasa da mahallede sinagog fiziksel varlığını sürdürmektedir. Kentin gelişmesi ile mahallenin bulunduğu fiziksel alan eski kent alanı sayılabilecek bir kısımda kalmıştır. Burada yaşamlarını devam ettiren insanların kentin yeni yerleşimlerine gitmiş olduğu düşünülmektedir. Aşağıda mahalle ile ilgili bir fotoğraf verilmiştir.

Fotoğraf 3. Ankara İstiklal Mahallesi (Yahudi Mahallesi)

Kaynak: Lavarla.Com, lavarla.com/ankarada-kayip-tarih-yahudi-mahallesi/ (11.01.2019)

iii. *Tacettin Mahallesi*

Mehmet Akif Ersoy'un yeni devlete yazdığı ve Türk ordusuna ithaf ettiği İstiklal Marşının yazıldığı yer olan Tacettin dergâhı ve bu dergâhtan ismini alan Tacettin Mahallesi bir diğer önemli Ankara mahallesidir. Eski Ankara'nın izlerinin sürdüğü mahalle önemli yerleşim mekânlarından biridir. 1950-1980 arası dönemde

¹⁸¹ Deniz Avcı Hosanlı, A. Güliz Bilgin Altınöz, Ankara İstiklal (Yahudi) Mahallesi: Tarihi, Dokusu ve Konutları, **TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi**, 2016, Sayı 14, s.73.

bu mahalle bir hayli yıpranmıştır. Aşağıdaki fotoğrafta mahallenin eski durumu görülmektedir.

Fotoğraf 4. Tacettin Mahallesi (Hamamönü)

Kaynak: Eski Türkiye. Net, eskiturkiye.net/570/hamamonu-ankara#lg=0&slide=0 (11.01.2019)

Kurtoğlu, makalesinde Mehmet Akif'in bu mahalleye adını veren dergâha gelişini şu şekilde aktarmıştır;¹⁸² “Mehmet Âkif'in Ankara'ya ayak bastığı yıllarda mesken sorunu vardır. İstanbul'dan Ankara'ya Milli Mücadele'ye katılmak için gelen asker, aydın, şair, yazar, gazeteciler yer bulmakta sıkıntı çekmektedirler. Bu sıkıntıyı bilen Taceddin Dergâhı Şeyhi, Eşref Edib'in deyişiyle ‘bir hürmet-i mahsusa olmak üzere’ Âkif'e dergâhı tahsis eder.”

Mahalledeki yıpranmanın izleri yakın geçmişe bakıldığında kendini göstermektedir. Günümüzde Altındağ Belediyesi mahallenin yıpranan yüzünü fiziksel açıdan restore etmiş, bu yenileme sonrası mahalle sosyal bir değişime de uğramış ve Ankara'nın önemli cazibe merkezlerinden birisi olan “Hamamönü” haline gelmiştir.

¹⁸² Mehmet Kurtoğlu, “Mehmet Akif Ersoy Kültür Evi”, **Vakıflar Dergisi**, Ankara, 2015, S.44, s.132.

Fotoğraf 5. Hamamönü (Günümüz)

Kaynak: Hamamönü.Org, hamamonu.org/gallery (13.01.2019)

2.2.2. Gecekondu Yoğunluğu Olan Altındağ Mahalleleri

Plansız yerleşme ve yapılaşma ile ekonomik yetersizliklerin bir araya gelmesiyle oluşan bölgeler zamanla Ankara'da ki yıpranan mahalleler haline gelmeye başlamıştır.

Ankara Kalkınma Ajansı Araştırma Projesi kapsamında Gazi Üniversitesi, Altındağ Kaymakamlığı, Ankara Kalkınma Ajansı ve Devlet Planlama Teşkilatı işbirliğinde 2011 yılında yapılan çalışmalar kapsamında Altındağ ilçesindeki mahalle muhtarlarıyla mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya da ışık tutması açısından projenin bulgularına burada kısaca yer vermek yerinde olacaktır.

Bu doğrultuda uygulanan kentsel dönüşüm çalışmaları öncesi ilçede bulunan, Gültepe mahallesi ve çevresindeki mahallelerin görünümleri hakkında mahalle muhtarlarının vermiş oldukları bilgiler, mahalle isimli olarak aşağıda verilmiştir;

i. *Atıfbey*

“Altındağ’ın en eski mahallelerinden birisidir. Mahalle Erzurum, Bayburt, Kars, Çankırı ve Haymana bölgelerinden göç almıştır. Mahalle sakinlerinin büyük bir bölümü memurdur.

Mahalle gecekondulu mahallesidir ve altyapı ve imar sorunları vardır. Mahallenin en büyük eksikliği ise sağlık ocağı ve postanedir. Mahalle sakinlerinin muhtarlıktan en fazla talep ettikleri şey ise yardımdır.”¹⁸³

ii. *Gültepe*

“Mahallede Kars, Erzurum ve Gümüşhane’den göç edenler yoğunlukla yaşamaktadır. Gecekondularda serbest meslek sahipleri yaşarken toplu konutlarda memurlar yoğunluktadır. Mahallede bir tane ilköğretim okulu, bir lise ve bir tane de sağlık ocağı vardır.

Mahallenin en önemli problemi temizliktir. Mahalle sakinlerinin muhtarlıktan talepleri ise yardım ve aydınlatma konusundadır. Mahallede kentsel dönüşüm çerçevesinde gecekondular yıkmakta ve yerine toplu konutlar yapılmaktadır.”¹⁸⁴

iii. *Hacettepe*

“İç Anadolu bölgesinden göç edenlerin yoğun olarak yaşadığı mahallenin nüfusu yaklaşık 6.000’dir. Mahalle sakinlerinin büyük çoğunluğunu memur ve öğrenciler oluşturmaktadır. Mahallede Ankara’nın en büyük hastaneleri bulunmaktadır.

Mahallenin en önemli sorunu ise otopark sorunudur. Mahallede altı tane büyük hastane ve Hacettepe Üniversitesi’nin bazı fakülteleri

¹⁸³ Ankara Kalkınma Ajansı Araştırma Projesi, *Altındağ’ın Sosyo-Kültürel Dokusu*, Ankara, 2011, s.46.

¹⁸⁴ *A.g.e.*, s.53.

bulunmaktadır. Mahallede ayrıca bir lise ve bir hanımlar lokali bulunmaktadır.

*Mahalle sakinlerin muhtarlıktan en fazla talebi yardım konusundadır. Mahallede en fazla şikâyet konusu ise uydu alıcılarının çok fazla olmasıdır. Diğer bir sorun ise oto galerilerin yarattığı huzursuzluktur.”*¹⁸⁵

iv. *Kale*

“500 senelik eski bir mahalle olan Kale Mahallesi’nde yakın zamanda taşınan Beypazarı ve Kayserililer dışında Çorumlu, Haymanalı, Malatyalı ve Adapazarılılar ikamet etmektedirler. Sit alanı bölgesinden senelerdir çıkarılmadığı için sorunlar yaşandığını belirten mahalle muhtarı, en önemli talebin imar istemi olduğunu dile getiriyor.

*Fakir bir mahalle olduğu için, kale Mahallesi sakinlerinin en çok gıda talebi olduğunu belirten mahalle muhtarı, gıda ve kömür talebinin çoğunluğunun belediye tarafından karşılandığını da dile getiriyor. Mahalle sınırları içinde bulunan Ankara Kalesi, mahalleye de adını vermiştir. Mahallede yaşayanların çoğu pazarcılıkla geçimini sağlamaktadır.”*¹⁸⁶

v. *Örnek*

“Altındağ denildiğinde ilk akla gelenin ‘işsizliğin çok olup, eğitim düzeyinin düşük olduğu bir yapının’ geldiğini söyleyen mahalle muhtarı, Altındağ ilçeleri içinde en çok okul sayısının bu Örnek Mahallesi sınırları içinde olduğunu belirtiyor.

1 tane Zihinsel Engelliler Okulu, 1 tane Gören Eller İlköğretim Okulu, 1 tane Sakatlar Okulu ve 1 tane de Sağırlar Okulu olarak engelli okulları yanı sıra, 2 tane ilköğretim okulu, 1 Anadolu Lisesi, 1 Kız Meslek Lisesi ve 1 tane de Erkek Meslek Lisesi mahalle sınırları içinde yer almaktadır.

¹⁸⁵ A.g.e., s.54-55.

¹⁸⁶ A.g.e., s.55.

Okul sayısındaki çokluğa bağlı olarak öğretmen nüfusun, İller Bankası ve Emlak Bankası Konutlarının varlığı sebebiyle de bankacı nüfusun çok olduğunu belirten mahalle muhtarı, mahalle sınırları içinde sadece 2 tane gecekondulu bulunduğunu, geri kalan mahallenin tamamının bloklardan oluştuğunu ekliyor.”¹⁸⁷

vi. Plevne

“Mahalle muhtarı, mahalle erkeklerinin genellikle kiraathanelerde oturduğunu ve daha çok büyükşehir belediyesinden gelen yardımlarla geçindiklerini belirtmektedir. Mahalleye, imarın girmiş olduğunu ama vatandaşların tapularının çok küçük olmasından dolayı bir işe yaramadığını belirten mahalle muhtarı, bu nedenden ötürü vatandaşların gecekondulardan çıkmak istemediğini belirtiyor.

İşsizliğin çok olmasının, kişileri hırsızlık, esrar gibi kötü alışkanlıklara yönlendirdiği yine mahalle muhtarınca ifade edilmektedir. Plevne Mahallesi sakinleri daha çok Erzincan, Çorum, Çankırı, Erzurumlulardan oluşmakla beraber, son yıllarda Haymana'dan göç edenler de mahallede ikamet etmektedir.”¹⁸⁸

vii. Yıldırım Beyazıt

“Mahalle sakinlerinin en çok yardım parası alabilmek için muhtarlığa başvurduklarını belirten mahalle muhtarı, mahallenin %95 oranında gecekondulardan meydana geldiğini, bu yapıların tapulu fakat imarsız olduğunu belirtiyor. Kentsel dönüşüm alanı olduğu için, mahallede daha çok yıkımlar yapılmaktadır.”¹⁸⁹

¹⁸⁷ A.g.e., s.59-60.

¹⁸⁸ A.g.e., s.60-61.

¹⁸⁹ A.g.e., s.64.

2.3. Mekân – Suç İlişkisi

Hukuksal açıdan yasanın suç saydığı ve bir yaptırımını olan eylemler olarak tanımlanan suç, kriminolojide birden fazla etkeninin bulunması ile beraber daha çok iradesel insan eylemi olarak tanımlanmıştır.¹⁹⁰ Bu tanım üzerinden bir değerlendirmede bulunulduğunda mekânın da insan için bir belirleyen olduğu düşünülerek, mekân ile şu ilişkisi bağlamı bu kısımda ele alınmaktadır.

İnsan faktörünün ana etken olmasının yanında bazı kentsel mekanlar suça karşı nötr ya da az suç oranına sahipken, bazı mekanlar ise suçun gelişimine katkı sağlayan, sorunlu alanlar olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda çöküntü alanı, “fiziki yıkıntı ve şekil değiştirmenin, kötü konut şartlarının, aşırı kalabalığın, yoksulluğun ve suçun yüksek derecede bulunduğu” sorunlu kentsel alanları adlandırmak için kullanılmaktadır. Bu isimlendirmede bölgelerin toplum üzerinde oluşturduğu izlenim önemlidir.¹⁹¹

Gürbüz, çalışmasında kent-güvenlik-suç faktörleri ile ilgili şu bilgilere yer vermektedir;¹⁹² “Kentlerde güvensizliğe neden olan suçun, mekânla ve özellikle kentsel mekânla doğrudan ilişkili olduğu pek çok kez vurgulanmıştır. Bir suç olayının gerçekleşmesinde suçu işleyen, mağdur ve mekân kavramlarının etkin olması, suçun gerçekleştiği yerin, en az suçu işleyen kadar önemli olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla suçun, kentlerle birlikte ele alınması, suçun azaltılması ve önlenmesine yönelik geliştirilecek politikalar açısından büyük önem taşımaktadır.”

1950 yıllarından günümüze kadar artış göstererek devam eden kırdan kente göç ve bu kapsamda kentte oluşan mekânsal ve sınıfsal nitelikteki ayrımlar, işsizlik, yoksulluk ve bunlar gibi sebepler kentlerin neden-nasıl güvensiz mekânlar haline

¹⁹⁰ Esra Banu Sipahi, **Suç Korkusu Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması**, Konya, 2016, s.27.

¹⁹¹ Aksoy, Kocataş, **a.g.e.** s. 284.

¹⁹² Davut Gürbüz, “Türkiye’de Kentleşme Sürecinde Çöküntü Bölgesi ve Suç İlişkisi: Hacı Bayram Mahallesi Örneği”, **Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Akademik Bakış Dergisi**, 2015, S.47, s.4.

geldiklerini açıklamaktadır.¹⁹³ Suç unsuru da bu gibi sebepler sonucunda oluşmaktadır.

Suç faktörünün açıklanmasında ve incelenmesinde suç olarak nitelendirilen eylemden daha fazla, toplumun bu eyleme verdiği tepkiye yoğunlaşan yaklaşımlar damgalama yaklaşımı içerisinde değerlendirilir. Damgalama yaklaşımı, her ne kadar suç işlemlerin nedenlerini açıklayamasa da, düşük gelirliler ve azınlık gruplarının damgalanma ihtimallerinin daha yüksek olduklarına dikkat çekmektedir.¹⁹⁴

Fotoğraf 6. Ankara'da Suç Örgütü Operasyonu

Kaynak: Anadolu Ajansı, aa.com.tr/tr/turkiye/ankarada-suc-orgutune-dev-operasyon/232097
(10.01.2019)

Suç olgusuna nitelik olarak bakıldığında yalnızca kentte işlenen suçların bulunduğu görülmektedir. Bu suçlara kente özgü suçlar adı verilmektedir. Otopark, gecekondu mafyası ve benzer organize haldeki suçlar ile eğitimli kesimlerin işlediği suçlar kente özgü suçlar olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁹⁵ Altındağ ilçesi çeşitli suç unsuru barındıran olumsuzluklarla akıllara gelen ve kente özgü suçların yer aldığı bir konumda bulunmaktadır.

¹⁹³ **A.g.e.**, s.4.

¹⁹⁴ Aksoy, Kocataş, **a.g.e.** s. 284.

¹⁹⁵ Sipahi, **a.g.e.**, s.29.

Sınır komşumuz Suriye’de yaşanan savaş durumundan dolayı ülkemize, Ankara’ya gelen göçmen ailelerin büyük bir çoğunluğu da bu bölgeye yerleşmiştir. Göçmen ailelerden bazı bireyler kimi zaman bölgenin suç unsurlarında yeni bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Suç unsurunun özellikle kentlerde yaygın bir hale gelmesi, suça etki eden faktörlerin bilimsel manada geçmişten günümüze analiz edilmesini gerektirmektedir. Kentsel suça etki eden faktörler genel olarak, literatürde ekonomik, sosyal, kültürel, demografik ve mekânsal etkenler olarak sistemsal bir hale getirilmiştir. Bu bağlamda kentsel suçlara etkisi olan faktörler başlıklar olarak aşağıda verilmiştir;¹⁹⁶

- ✓ Ekonomik Faktörler
- ✓ Sosyo-Kültürel Faktörler
- ✓ Demografik Faktörler
- ✓ Mekânsal Faktörler

Akalın, kentsel dönüşüm çalışmalarının uygulanma sebepleri ve bu sebeplerden suç unsurunun etkisi üzerine çalışmasında şu şekilde bilgi vermektedir;¹⁹⁷

“Kentsel dönüşüm farklı zamanlarda, farklı mekânsal, kültürel ve sosyo-ekonomik koşullar altında ortaya çıkabilmektedir. Bu yüzden kentsel dönüşümün, üzerinde uzlaşmış tek bir nedeni bulunmamaktadır. Günümüzde kentsel dönüşüm çoğunlukla, fiziksel çöküşü durdurmak ve tarihi dokunun sürdürülebilirliğini sağlamak, ekonomik yaşamı canlandırmak, mimarlık ve kentsel yaşam kalitesini arttırmak, kültüre dayalı dinamikleri harekete geçirmek ve proje sürecine ilgili aktörlerin katılımını sağlamak gibi nedenlerle hayata geçirilmektedir.

Kentsel dönüşüm yukarıda sayılan nedenlerle ilişkili olmakla birlikte kentsel suçlarla da mücadelede bir yöntem olarak kullanılabilir. Çoğu zaman kent içi çöküntü bölgeleri ve gecekondu mahalleri gibi kentsel suçlara ve suçlulara uygun

¹⁹⁶ Mehmet Akalın, Kentsel Dönüşüm Projelerinin Suç Oranlarına Etkilerinin Değerlendirilmesi: Ankara / Altındağ Örneği, **Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2016, C.5, S.9, s.8.

¹⁹⁷ **A.g.e.**, s.14-15.

ortamları bünyesinde barındıran yaşam alanları, farklı kentsel dönüşüm yöntemleri kullanılmak suretiyle dönüştürülmektedir. Böylece daha müreffeh ve steril yaşam alanlarına kavuşturulan bu bölgelerde kentsel suçların önüne geçilmeye çalışılmaktadır.”

2.3.1. Risk ve Güvensizlik Algısı

Kentteki gündelik yaşamda insanların karşı karşıya oldukları sorunlardan bir tanesi de suça maruz kalma risk algısıdır. Risk algısına bağlı olarak da insanlar arasında suç korkusunun boyutları ortaya çıkmaktadır.¹⁹⁸ Çalışmanın bu kısmında insanların duymuş olduğu bu riskler doğrultusunda bölgedeki güvensizlik algısı ele alınmaktadır.

Toplumsal güvene zarar veren olguların başta gelenlerinden birisi suç'tur. Kısaca belirtmek gerekirse kanun ile açık olarak yasak olduğu ve meydana geldiğinde karşılık olarak ceza gerektiren fiillere atıf yapan suç olgusu insanlık tarihi ile birlikte var olmuştur.¹⁹⁹

Günümüzde risk grubu içerisinde bulunan ailelerin tanımlanabileceği dönüşüm imkân ve kapasitesi bakımından yoksun olunması, kent içinde ortak alan paylaşımı sebebiyle ortaya çıkan çaresiz kalma duygusunu artıran bir rol oynamıştır. Yılmaz, konu ile ilgili olarak şu şekilde bilgi vermektedir;²⁰⁰

“Yoksulluk koşullarında çaresizleşen aile izole olmuş mekânın sorunlarını yoğunlaştırarak yaşamakta ve riske gittikçe açık hale gelmektedir. Başka bir ifadeyle içe kapanmış bir şekilde riski beklemektedir. Belirsizlik süreci sonucunda geliştirilen

¹⁹⁸ Esra Banu Sipahi, “Türkiye’de Kent Sakinlerinin Gündelik Yaşamlarındaki Suça Maruz Kalma Risk Algıları Üzerinde Bir Araştırma”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.1, Özel Sayı-4, 2017, s.283.

¹⁹⁹ Meral Öztürk, Faruk Kocacık, Miraç Burak Gönültaş, “Suç Korkusu ve Risk Algısının Toplumsal Cinsiyet Açısından İncelenmesi”, *International Journal of Human Sciences*, C.13, S.1, 2016, s.1489.

²⁰⁰ Cevdet Yılmaz, “Kentleşme Sorunları Bağlamında Kentlerde Risk Algısı ve Farklı Kentleşme Biçimleri”, *ICANAS 38, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, 10-15 Eylül 2007, Ankara, s.1011.

derin güvensizlik duygusu karşılaşılan risklerin olağanlaştırılmış bir çerçevede algılanmasını sağlamaktadır.

Özellikle olağanlaştırılmış, normalleştirilmiş risk algısı, yaşamın bütün bileşenlerine karşı derin ve köklü öfke refleksiyle birlikte ilerlemektedir. Yarının nasıl olacağına dair verilerin bulunmaması, dipsiz bir kuyunun içerisinde ilerlediği izlenimi vermektedir.”

Risk ve güvenlik algısı bakımından göç de bir diğer unsurdur. Başka kentlerden göç alan mekânlarda kuşkusuz göçe bağlı olarak barınma, sağlık, sosyo-kültürel uyum, işsizlik ve benzer diğer meseleler ortaya çıkmaktadır. Bu ortaya çıkan sorunların yanında güvenlik riskleri de önemli bir yer edinmektedir. Göç eden kişilerin dışlanma korkusu, yerli kişilerin göçmenler ilgili olarak tedirginlik ve kaygıları da güvenlik risklerinin temellerindedir.²⁰¹

Karasu'nun belirttiği üzere; eğitimsiz, gelir seviyesi düşük, dışlanmışlık hissi içerisinde bulunan göçmen gençlerin ileriki dönemlerde sebep verebileceği birçok güvenlik riski bulunmaktadır.²⁰²

Kızmaz ise göç ile suç olguları hakkında şu şekilde bilgi vermektedir;²⁰³ “Suç ve göç konusuna odaklanan literatür gözden geçirildiğinde, araştırma bulgularının farklı sonuçlar ortaya koyduğu gözlemlenmektedir. Bazı araştırmalar, göç ve suç arasında pozitif bir ilişkiyi doğrulayan sonuçlar saptarken kimi araştırmalar da bu tür bir ilişkinin aksine sonuçlar ortaya koyduğu tespit edilmiştir.”

2.3.2. Mekân – Toplum – Risk İlişkisi

İnsanlar günümüzde birbiri ile arasına mesafe koyma durumuna gelmektedir. Kişilerin birbirine olan güvenlerinin giderek azalması ve hatta birbirlerinden

²⁰¹ Mithat Arman Karasu, “Türkiye’de Suriyeli Sığınmacıların Kentlerde Neden Oldukları Güvenlik Riskleri”, **Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.36, S.2, 2018, s.53.

²⁰² Karasu, a.g.e., s.66.

²⁰³ Zahir Kızmaz, “Göç ve Suç Arasında Bir İlişki Var mı? : Bütüncül Bir Bakış”, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.7, S.2, Aralık 2018, s.564.

korkması kentlerin içinde insanların birbirinden ayrıştığı mekânlar ortaya çıkarmaktadır.²⁰⁴ Toplumsal yapı içerisinde mekânın da risk üzerindeki etkisi göz önüne alınarak çalışmanın bu kısmı mekân-toplum-risk ilişkisi kapsamında ele alınmaktadır.

Kentleşme süreci içinde insanların güvensizlik algısı artmış, suç korkusu da yükselmiştir. Bilhassa kente gelmiş olan göçmenlerin çoğu zaman kentlileşememeleri ve bunun da bir çıktısı olarak kentin çöküntü alanlarında ve ya kent dışında oluşan yoksul mahallelerde alanlar oluşturdukları ve bu alanların ortaya çıkardığı fiziksel, toplumsal ve benzer sorunlar bazı kentsel mekânların çoğunlukla suç ve şiddet ile anılmaları sonucunu ortaya çıkarmıştır.²⁰⁵

Türkiye kentlerindeki risk algısının değişimi ile ilgili olarak Sipahi şu şekilde bilgi vermektedir:²⁰⁶ “Türkiye’de 1950’li yıllardan itibaren hız kazanan kentleşme ve kentlerin kalabalıklaşması ile orantılı olarak suç oranlarındaki artış, güvensizlik, yabancılaşma, ayrışma gibi sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle 1980’lerden itibaren pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de uygulamaya konulan neo-liberal politikalar, kentlerdeki gelir dağılımı eşitsizliklerini belirginleştirmiş ve kutuplaşmayı artırmıştır.

Bu kutuplaşma, kentlerde görelî yoksunluğun suç oranlarının artmasına ve “öteki”ne karşı duyulan güvensizlik, endişe ve öfke gibi duyguların körüklenmesine ve toplumda suça maruz kalma risk algısının belirgin biçimde yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu durum, kentlileri mekânsal anlamda da birbirinden ayrıştırmış, kentsel kamusal alanları yeniden biçimlendirmiş, özellikle de yaşam alanlarını birbirinden uzaklaştırmıştır.”

İnsanları suça iten faktörlerden birisi olan ekonomik faktörün toplumsal ilişkisi hakkında Kızmaz, “Yoksulluk ve işsizlik gibi ekonomik sorunlarla karşı karşıya gelen bireylere yönelik toplumsal yaklaşım da önemlidir. Özellikle, sosyal

²⁰⁴ Sipahi, *Türkiye’de Kent Sakinlerinin...*, s.283.

²⁰⁵ Sipahi, *Türkiye’de Kent Sakinlerinin...*, s.284.

²⁰⁶ Sipahi, *a.g.e.*, 286.

dayanışmanın ve yardımlaşmanın daha güçlü olduğu toplumlarda ekonomik sorunların bireyi suça yöneltme potansiyeli daha az olacağı tahmin edilmektedir.” şeklinde bilgi vermektedir.²⁰⁷

2.3.3. Bölgeye İlişkin Güvenlik Algısı

1950’lerden itibaren Türkiye’de ortaya çıkan hızlı kentleşme sorunu kentlerde sosyal, ekonomik ve yapısal dönüşümlere sebep olmuştur. Hızlı kentleşmenin meydana getirdiği büyük problemlerden biri de suçtur. Bu doğrultuda suçun kentsel sorunlar içerisindeki yerini görmek önem kazanmaktadır.²⁰⁸

Bu bağlamda Altındağ ilçesindeki bazı bölgelerde bulunan sorunsallar sebebiyle insanların buralardaki güvenlik algısı çalışmanın bu kısmında ele alınmaktadır.

Kent yaşamı üzerinde büyük ölçüde olumsuz etkisi olan kentsel sorunların tespit edilmesi, kent yöneticileri ve plancılar için kentte izlenen politikaların belirlenmesinde kritik bir rol oynayacaktır.²⁰⁹

Öncelikli olan sorunların ortaya çıkarılması ve bu sorunların hangi sorunlar ile birlikte algılandığının belirlenmesi; hem geçmişte uygulanmış politikaların ne gibi etkilerinin olduğunun ortaya çıkmasına sebep olurken hem de gelecekte uygulanacak olan politikaların neler olması gerektiğine ışık tutacaktır.²¹⁰

Türkiye literatüründe gecekondü olgusu hakkında yazılmış birçok kaynakta gecekondü ile slum kavramları arasında bulunan ayrıma dikkat çekilmiştir. Bir mekân olarak gecekondü olgusu üzerinde durulurken, Türkiye’deki gecekondü bölgeleri ile gelişmiş ülkelerin bazı büyük kentlerinde bulunan “slum”ların gelir düzeyleri düşük veya tüketim bakımından harcamaları sınırlı olan insanların

²⁰⁷ Zahir Kızmaz, “Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.13, S.2, 2003, s.299.

²⁰⁸ Ömer Bilen, Ayşenur Ökten, Fulya Gökalp, “İstanbul’da Suçun Kentsel Sorun Algısındaki Yerinin Birliktelik Kuralları İle İncelenmesi”, **Megarın Makale**, 2012, C.7, S.1, s.26.

²⁰⁹ Bilen, Ökten, Gökalp, **a.g.e.**, s.27.

²¹⁰ Bilen, Ökten, Gökalp, **a.g.e.**, s.27.

toplanmış oldukları bakımsız, düşük standartlara sahip konutlar arasındaki ayrıma dikkat çekilmektedir.²¹¹

Altındağ dikkate alındığında gecekondu ve slum arasında bulunan fark göz önüne alınarak, benzerlik olarak gecekondundan çöküntü alanı boyutuna dönüşen mekân üzerinden, sosyo-kültürel, ekonomik ve potansiyel suç unsurları bakımından “sınırlı” bir bağdaşım kurmak gerekir.

Çetin, çalışmasında çöküntü alanları benzeri yapılar olarak karşımıza çıkan slumlar hakkında şu şekilde bilgi vermiştir;²¹² “Bir şehrin başka bir şehirden farklılaşması gibi, slumlar da kendi aralarında farklılıklar gösterir. Buna rağmen slumlar her zaman sosyal ve ekonomik anlamda güçsüz insanların yaşadığı yerler olmuştur.

Anderson slum bölgelerini yoksul ve kente uyum sağlayamamış kesimlerin nihai varış yeri olarak tarif eder. Anderson’a göre kent arazisi potansiyel bir işgal mekânıdır. Bu demektir ki, herhangi bir yerleşim bölgesi nihai bir aşamada bir slum bölgesine dönüşebilir.” Çalışmadaki bu bilgi güvenlik alguları ile bağdaştırıldığında Altındağ’da bulunan Çinçin bölgesinin potansiyel suç alanı olarak algılanmasının sebeplerinden birisi olarak görülmektedir.

Kentleşme olgusu da her zaman toplumlar üzerinde olumlu etkiler meydana getirmemektedir. Kentleşme süreci içerisinde aile ve din gibi toplumu bir arada tutmaya yarayan kurumlarda çözümler ortaya çıkabilir. Ayrıca kentleşme süreci her zaman insanların istihdam edilmesi anlamına gelmemektedir.²¹³

Bu yapısal olumsuzlukların yanında insanların kente uyum sağlayamaması, alt kültür gruplarının varlığı bu kültürlerle etkileşim içerisine girmenin kolaylığı gibi

²¹¹ Çetin, **a.g.e.**, s.169.

²¹² Çetin, **a.g.e.**, s.167.

²¹³ Gökulu, **a.g.e.**, s.214.

daha küçük düzeyde, bireyler üzerinde olumsuz etkiler oluşturabilecek özellikler, kentleşme ile suç arasında bir ilişki kurmamıza olanak tanımaktadır.²¹⁴

Gelişmekte olan ülkelerde kentleşme ve suç arasında bulunan ilişkinin en önemli boyutlarından birisi göç olgusudur. Göç olgusu Altındağ'da da oldukça bulunmaktadır. Düzensiz bir şekilde meydana gelen kentleşme süreci ile birlikte büyükşehirlere gelen kitleler sosyal, ekonomik ve kültürel olarak kent yaşamına uyum sağlayamayabilir. Gerçekleşen göç süreci sonucunda iş bulamayan, kent yaşamının gerektirdiği kurallara uyum sağlayamayan kişiler bu süreç içerisinde suçlu alt kültürlerle etkileşim içerisine girebilir.²¹⁵

Açıkgöz'ün eserinde bahsettiği üzere güvenlik algıları üzerinden Altındağ ilçesinde bulunan eski adıyla Çiçin olarak bilinen Gültepe mahallesinde ikamet edenlerin, mahallenin diğer sakinleri olan Roman veya Çingene olarak tabir edilen insanlar hakkındaki yargılarına bakıldığında, genel olarak mahalle sakinlerinin “çingen” veya “esmer vatandaşlar” ifadesini tercih ettikleri bilgisi edinilmektedir. Olumsuz yargı taşımalarına rağmen, mahalleye zararlarının dokunmadığı yönünde hem fikir bir algı bulunmaktadır.²¹⁶

Bölge sakinleri arasında hemşehricilik, etnik köken vb. unsurlara bağlı olarak dayanışmalar görülmektedir. Gürbüz, çalışmasında bu konu hakkında şu şekilde bilgi vermektedir;²¹⁷ “Mahalle sakinleri içerisinde daha çok, hemşehricilik ve etnik kökene dayalı grup içi bir dayanışmanın varlığından söz edilebilir. Dayanışmanın sınırlarına bakıldığında ise kişilerin her zaman kendi menfaatlerini ön planda tuttıkları ve aslında dayanışma ilişkilerinin bir noktada menfaat ilişkilerine dönüştüğü görüşme yapılan katılımcılar tarafından vurgulanmaktadır.”

Dönüşüm sonrası eski gecekondular alanlarında oluşturulan yeni site şeklindeki yapılarda güvenlik amacıyla konulan kurallara uyum sağlanamamaktadır. Yaygın olarak karşılaşılan değişiklik ise site kurallarının gevşetilmesi veya da rastgele

²¹⁴ Gökulu, **a.g.e.**, s.214.

²¹⁵ Gökulu, **a.g.e.**, s.221.

²¹⁶ Açıkgöz, **a.g.e.**, s.95.

²¹⁷ Gürbüz, **a.g.e.**, s.5.

uygulanması durumu olmuştur. Site sakinlerinin uyması için konulan kuralların delinmesi en çok karşılaşılan durum olarak karşımıza çıkmaktadır.²¹⁸

2.4. Yerel Yönetimin Sorunlara Çözüm Arayışları ve Uygulamalar

Çöküntü bölgelerinin ortadan kaldırılması ve sosyal dışlanmanın kaldırılması bakımından yerel yönetimlere ve merkezi yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Bu alanların ıslahına yönelik yapılması gereken çalışmaların sadece fiziksel iyileştirmeleri içermemeleri, insanların sosyal ve ekonomik olarak da kentle bütünleşmesine olanak vermesi gerekmektedir.²¹⁹

Birleşmiş Milletlerin 2003 yılı verilerine dayanarak, “Dünya’nın En Büyük 30 Gecekondu Mahallesi” arasında gösterdiği Altındağ’da ve özellikle Çinçin bölgesinde yaşanan yoksulluk ve çöküntü alanı olmaya giden süreç bu bölgelerdeki bazı ailelerin buradan ayrılıp Ankara’nın başka bölgelerine taşınmalarına sebep olmuştur.²²⁰

Artan kent sorunları üzerine yerel yönetim hizmetlerinde birlik oluşturmak amacıyla Altındağ’da 2007 yılında Belediye Başkanı Veysel Tiryaki tarafından; “Sunulan kamu hizmetlerinde birlik sağlamak; verilen hizmetin kalitesinin artırılmasını ve vatandaşlarımızın çağın gerektirdiği kalitede hizmet almasını sağlamak üzere Mahallelerin birleştirilmesi düzenlemesine gidildiği...” açıklaması yapılmıştır.²²¹

Yeni düzenlemeler ile Gültepe Mahallesi’nin büyük kısmı birleştirilerek sınırları Plevne Caddesi – 2. Cadde – 5. Cadde – Babür Caddesi – Gültepe Caddesi – 244. Sokak ve Asri Mezarlık Duvarı olarak oluşturulmuştur.²²²

²¹⁸ Tahire Erman, “Yıkılan Gecekondu, Yapılan TOKİ Konut Projeleri: Kent Yoksulunun Yeni Yaşam Çevresi Olarak Karacaören - TOKİ Sitesi” **İdeal Kent Dergisi**, 2012, S.7, s.46

²¹⁹ Gökulu, **a.g.e.**, s.223.

²²⁰ Açıkgöz, **a.g.e.**, s.90.

²²¹ Açıkgöz, **a.g.e.**, s.90.

²²² Açıkgöz, **a.g.e.**, s.90.

Altındağ Belediyesi ilçede sorun bulunan durumlara çözüm üretme amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetler kapsamında yapılan kentsel dönüşüm çalışmalarının yanında sosyal bir yerel yönetim anlayışı olarak kadınlar için ve gençler için özel faaliyetler bulunmaktadır.

İlçenin genel olarak gelişimi ve yerel yönetim olarak yaptıkları hakkında belediye internet sayfasında “*yıllar içerisinde kaderine terk edilmiş, yüzde 85'i gecekondudan oluşan bir bölgedir burası. 2004 yılında göreve geldiğimde öncelikle fiziki ve zihinsel bir dönüşüm başlattık. Altındağ kentsel dönüşümde başarılı bir model oluşturdu ve bu konuda çok önemli bir yerel yönetim örneği oldu. Belediyeyi "Değişim Yönetimi Modeli" ile yönetiyoruz. Altındağ'da kentsel dönüşüm, kimsenin tahmin edemediği kadar problemsiz, kavgasız, gürültüsüz yaşandı. 45 bin civarında gecekonduyu kavgasız gürültüsüz yıktık. Bölgemizin her türlü ihtiyacına karşılık verebilmek için, kültürel ve sosyal tesislerin yanında görevimiz olmamasına rağmen okul, cami, aile sağlığı merkezi, kütüphane gibi kente değer katacak yatırımlar yapıyoruz.*” şeklinde bilgi verilmektedir.²²³

Gerçekleştirilen dönüşümlerin ardından Çinçin olarak bilinen bölgenin mahalle ismi olan Gültepe yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ancak halen ulaşım araçlarında ve benzer tabelalarda Çinçin isminin kullanılmasından bölge sakinleri rahatsızlık duymaktadır ve değişiklik istenmektedir.²²⁴

Bu rahatsızlıklarını ilgililere iletmelerinin ardından mevcut durumda değişikliğe gidilmiştir. Aşağıdaki fotoğrafta yenilenen mahalle ve mahallede çalışmakta olan dolmuşların Çinçin ibareli tabelası görülmektedir.

²²³ Altındağ Belediyesi, altindag.bel.tr/#!yatirimlar_ve_projeler (02.01.2019)

²²⁴ Sabah Gazetesi, sabah.com.tr/ankara-baskent/2018/05/12/dolmusculara-cincin-cagrisi (10.01.2019)

Fotoğraf 7. Yenilenen Bölge ve Çiçin Tabelası

Kaynak: Sabah Gazetesi, sabah.com.tr/ankara-baskent/2018/05/12/dolmusculara-cincin-cagrisi (10.01.2019)

2.4.1. Kentsel Dönüşüm

Ankara'ya göç edenlerin yerleşim için ilk olarak seçtikleri yer genellikle Altındağ Tepesi olmuştur. Bu bölgede imarsız yerleşim bölgeleri oluşturulmuş ve bölgede gecekondulaşmanın ilk hareketleri başlamıştır. 1950 yıllarında Altındağ'daki Aktaş, Hıdırlıktepe, Yenidoğan, Çalışkanlar, Atıfbey vb. gecekondulaşma mahalleleri bu dönemde oluşmuştur. 1970'lere gelindiğinde Ankara'nın nüfusu 1.000.000 civarına ulaşmıştır.²²⁵ Artan nüfus ile birlikte bu mahallelerin fiziksel ve alt yapı yetersizliği de artmıştır.

Nüfusun artması ve benzer diğer etkenler sonrasında 1957 yılında yapılan imar planı da yetersiz kaldığı için çarpık yapılaşma çoğalmıştır. 2004 yılında ise büyük kısmı gecekondulaşmış olan Altındağ ilçesi için yeniden imar çalışmaları başlatılmıştır. Yapılan bu imar çalışmaları kapsamında çok sayıda gecekondulaşma yıkılarak yükleniciler aracılığı ile bölge eskiye göre daha planlı bir hale gelmeye

²²⁵ Akalın, a.g.e., s.17.

başlamıştır. ²²⁶ Bu planlamaların ardından bölgede kentsel dönüşüm uygulamaları da hız kazanmaya başlamıştır.

Kentsel dönüşüm kavramının temel yapısı ve kapsamı günümüzde, değiştirme-dönüştürme, canlandırma, yaşanabilir olan alanların ve de insanların refahının sağlanması gibi anlamlar etrafında birleşmektedir. Fakat kentsel dönüşüm olarak yer edinmiş olan kavram asıl olarak kentsel alanlara zorunlu bir müdahale ile farklı biçimlere dönüştürme faaliyetleri içerisinde kimlik oluşturmuştur. Bu doğrultuda kentsel dönüşüm kavramını kentsel dönüştürme şeklinde algılamak daha gerçekçi bir ifade olmuştur. ²²⁷

Kentsel dönüştürmeyi tanım olarak, Yaman, eserinde şu şekilde ifade etmiştir;²²⁸ “Kent bütünlüğünden geri kalmış, bozulmuş, köhneleşmiş, sosyal ve ekonomik olarak da dışlanmış kentin çöküntü alanlarının, ekonomik, sosyal, fiziksel ve çevresel sorunlarına çözüm bulunması amacıyla, kamu müdahalesi ya da desteği biçiminde, halk katılımı olmadan, bölge insanlarını mağdur ederek ve özellikle gecekonduların dönüştürüldüğü rant projeleri’ olarak tanımlanması daha uygundur.”

Altındağ Belediyesi tarafından daha önce ıslah imar planı ve imar planı yapılmış olan, parselasyon planları tamamlanarak tapuya tescil işlemi tamamlanmış olan ve özellikle de Altındağ Belediyesi mülkiyetinde olan imar parsellerinin yoğun olarak olduğu alanlarda kentsel dönüşüm projeleri hazırlanmış ve uygulamaya geçilmiştir.²²⁹

Bu süreçte ilk etapta Ankara kent merkezine yakın, ekonomik ömrünü tamamlamış ve üzerinde “tüm Başkent’in güvenliğini tehdit eden insanların işgal ettiği” bölgelerde uygulamaya konulmuştur. Aktaş Mahallesi’nde Eski Altındağ Kentsel Dönüşüm Projesi I. Etap İmar Planı, Gültepe Mahallesi’nde Eski Altındağ Kentsel Dönüşüm Projesi II. Etap İmar Planı, Gökçenefe Kentsel Dönüşüm Projesi,

²²⁶ Akalın, **a.g.e.**, s.17.

²²⁷ Yaman, **a.g.e.**, s.14.

²²⁸ Yaman, **a.g.e.**, s.15.

²²⁹ Açıkgoz, **a.g.e.**, s.84.

Doğantepe Kentsel Dönüşüm Projesi ve Şükriye Mahallesi Kentsel Dönüşüm Projeleri hazırlanmıştır.²³⁰

Altındağ Belediyesi kentsel dönüşüm kapsamında yapmış olduğu çalışmalar ile ilgili olarak internet sayfasında “*kentsel dönüşüm ile o bölgenin sadece fiziksel çehresini değiştirmeyi amaçlanılmadığı, uzun vadede kültürel yapının da değişmesini ve kentlilik kültürünün yerleşmesi de hedeflenilmektedir.*”²³¹ şeklinde bilgi verilmektedir.

Işıkkaya, çalışmasında kentsel dönüşümün kent konut politikası bakımından durumunu şu şekilde anlatmıştır;²³²

“Kentın konut politikası içinde, kentle entegrasyonu, doku uyumunu arayan, kapalı kentsel sistemler yaratmak, mevcut kullanıcı için konut stoku oluşturmak, kente saygınlık ve yeni çekim noktaları- yeni kent merkezleri kazandırmak, iş hacmini geliştirmek – istihdam yaratmak kent içi ve dışı çöküntü bölgelerinin dönüşümünde benimsenen politikaların yapı taşlarıdır.

Kentsel dönüşüm politikası, özellikle kent çeperlerinde bütüncül proje koşullarını sağlamaya yöneliktir. Kent çeperinde, içine kapalı kent sistemlerinin üretilmesine dair politikalar öne çıkarken, kent içi dönüşüm modellerinde, kent vizyonu ve kente entegrasyona bağlı olarak açık uçlu kent sistemleri ön planda tutulabilmektedir.”

2.4.2. Sosyal Çalışmalar

Yerel yönetimler, çocukların ve gençlerin suça yönelmesini önleyebilmek ve gelişim sağlayabilmeleri için gençlik merkezleri, kadınların eğitimlerinde ve mesleki durumlarında etkin olabilmek için kadın odaklı merkezler ve sokakta çalışmakta olan çocuklar için onlara yönelik bir merkez oluşturarak bölgedeki sosyal problemlere

²³⁰ Açıkgöz, **a.g.e.**, s.85.

²³¹ Altındağ Belediyesi, altindag.bel.tr/#!/kentsel_donusum (02.01.2019)

²³² Işıkkaya, **a.g.e.**, s.71.

toplumsal çözüm üretmek amacıyla faaliyetler gerçekleştirmektedir. Uygulanmakta olan faaliyetler çalışmanın bu kısmında ele alınmıştır.

i. Kadın Eğitim ve Kültür Merkezleri

Yerel yönetim olarak sosyal faaliyetler gerçekleştiren Altındağ Belediyesinin Ocak 2019 itibarıyla 24 adet aktif, kadın eğitim ve kültür merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerle ilgili olarak kurumun internet sitesinde merkezlerden fayda sağlayan kadınların meslek edindikleri, hobi ve beceri kurslarına yoğun ilgi gösterdiği ve kazandıkları sertifikalar ile iş imkânına kavuştukları hakkında bilgiler verilmiştir.²³³

ii. Gençlik Merkezleri

Gençlik merkezi faaliyetlerinde 8-18 yaş aralığındaki bireylere hizmet veren Altındağ Belediyesinin Ocak 2019 itibarıyla 17 adet aktif, gençlik merkezi bulunmaktadır. Kurumun internet sayfasında birim ile ilgili olarak okul derslerine yardımcı eğitim verilerek temel olarak öğrenci ihtiyaçlarının karşılandığı, bilgisayar odaları ve kütüphaneler ile gençlerin araştırma imkânına ulaşabildikleri ve sosyal faaliyetler ile yeni imkânlar edindikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.²³⁴

iii. Ankara Büyükşehir Belediyesi Altındağ Gençlik Merkezi ve Altındağ Hanım Lokali

Büyükşehir belediyesinin bölgede hizmet verdiği bir gençlik merkezi ve bir de hanım lokali bulunmaktadır. Bu merkezler ile ilgili olarak 15-24 yaş aralığındaki gençlerin yararlandığı, sosyal, eğitsel ve sportif etkinliklerden faydalandığı, hanım lokalinde ise 18 yaş üstü kadınların sosyal ve kültürel açıdan kendilerini geliştirme imkânı buldukları hakkında bilgilere kurumun internet sitesinde yer verilmiştir;^{235 236}

²³³ Altındağ Belediyesi, altindag.bel.tr/#!kadin_egitim_kultur_merkezleri (02.01.2019)

²³⁴ Altındağ Belediyesi, altindag.bel.tr/#!genclik_merkezleri (02.01.2019)

²³⁵ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/genclik-hizmetleri/genclik-merkezleri/altindag-genclik-merkezi/ (13.01.2019)

²³⁶ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/index.php?cID=2585 (13.01.2019)

iv. *Ankara Büyükşehir Belediyesi Sokakta Çalışan Çocuklar Merkezi*

Bu hizmet merkezi Altındağ sınırlarına yakın bir konumda olan Sıhhiye’de hizmet vermektedir. Merkez ile ilgili olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Uluslar Arası Çalışma Örgütü Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslar Arası Programı ILO-IPEC arasında 4 Aralık 1992 tarihinde imzalanan protokol ile Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuk Projesi’nin başlatıldığı bilgisi verilmektedir.²³⁷

1993 yılında açılmış olan merkez amaç olarak şu bilgileri vermektedir:²³⁸
“Sokakta çalışan çocukların aileleri ile ilgili sorunlarını çözmek, okula gitmeyenleri eğitime yönlendirmek, okula gidiyorlarsa eğitimlerine yardımcı olmak, okul ile ilgili sorunlarını çözmek. Merkez, okula başlayamamış ya da başlamış olsa bile maddi yoksulluk nedeni ile devam edememiş sokakta çalışan çocukların ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle, onları okulla ilişkilendirerek zorunlu temel eğitimden yararlanabilmelerine yardımcı olmayı, onları desteklemeyi, bir başka deyişle çocukların ihmal ve istismarını önlemeyi amaçlamaktadır.”

2.5. Merkezi Yönetimin Sorunlara Çözüm Arayışları ve Uygulamalar

Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü bu bölgede konumlandırılmış durumdadır.²³⁹ Bu konumu itibarı ile güvenlik sorunlarına hızla müdahale edilebilmektedir. Ayrıca merkezi yönetimce bölgede gerçekleştirilen sosyal yardımlar Altındağ Kaymakamlığı bünyesinde oluşturulan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı aracılığı ile sağlanmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde ilçede bir gençlik merkezi de oluşturulmuştur.²⁴⁰ Türkiye genelinde olduğu gibi Altındağ’daki kentsel dönüşüm çalışmalarında da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı önemli bir yer edinmektedir.²⁴¹

²³⁷ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/cocuk-hizmetleri/sokakta-calisan-cocuklar-merkezi (13.01.2019)

²³⁸ Ankara Büyükşehir Belediyesi, ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/cocuk-hizmetleri/sokakta-calisan-cocuklar-merkezi (13.01.2019)

²³⁹ Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü, ankara.pol.tr/altindag/Sayfalar/default.aspx (26.03.2019)

²⁴⁰ T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, genclikmerkezi.gsb.gov.tr/Site/Genclikmerkezi.aspx (26.03.2019)

²⁴¹ T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, altyapi.csb.gov.tr/altindagda-kentsel-donusum-baslatildi.-haber-6755 (26.03.2019)

Altındağ Kaymakamlığı kapsamında bulunan ilçe emniyet müdürlüğü, ilçe milli eğitim müdürlüğü, ilçe sağlık müdürlüğü, ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı ile ilçe toplum sağlığı merkezi, merkezi yönetimin bölge sorunlarına yapılan uygulamalardaki vasıtası konumundadırlar.²⁴² İlçede yaşayan insanların sorunlarının başındaki ekonomik sosyal ve güvenlik sorunları merkezi yönetimin etkisi ile de giderilmeye çalışılmaktadır.

Altındağ Kaymakamlığının internet sitesinde verdiği bilgiye göre ilçede “Kaliteli Yaşam Projesi” adı altında bir proje gerçekleştirilmektedir. Bu proje kapsamında evinde yalnız yaşayan ve ev temizliği, yemek yapımı, ilaç takibi gibi kişisel gerekliliklerini yerine getiremeyecek durumda olan yaşlı bireylerin bu gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlayarak yaşlı bireylerin yaşam kalitelerini artırmak amaçlarının olduğu bilgisi verilmektedir. Yine proje kapsamında kaymakamlık yardımlarından yararlanan genç ve çalışabilir durumda olup mesleki yetersizliğinden dolayı iş bulamayan kadınların güçlendirilerek istihdam edilmesinin sağlanmasının temel konuları olduğu bilgisi verilmektedir.²⁴³

²⁴²Altındağ Kaymakamlığı, altindag.gov.tr/ (25.03.2019)

²⁴³Altındağ Kaymakamlığı, altindag.gov.tr/kaliteli-yasam-projesi (25.03.2019)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALTINDAĞ ÖRNEĞİNDE ALAN ARAŞTIRMASI

3.1. Alan Araştırmasının Amacı, Yöntemi, Varsayımları ve Sınırlılıkları

3.1.1. Araştırmanın Amacı

Altındağ ilçesindeki Çinçin bölgesi ismini neredeyse tüm ülkenin bildiği ve Ankara’da yaşayanların “potansiyel suç alanı” olarak algıladığı bir yerdir. Ekonomik ömrünü tamamlayan yapılar, plansız yapılaşma ve benzer fiziksel sebepler ile ekonomik olarak meydana gelen olumsuz etkenler ile birlikte bölgenin suç ile akıllara gelen bir yer olması kentsel dönüşüm planlamaları üzerinde etki etmiştir ve bu doğrultuda dönüşüm çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Bu alan geçmişten günümüze kadar çöküntü alanı olma ve kentsel dönüşüm evrelerini geçirme süreciyle birlikte gelmiştir. Dünya genelindeki çöküntü alanlarında yaşanan olumsuzluklar söz konusu alanda da görülmektedir.

Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen alan araştırması ile Ankara’da yaşayan ve bölge ile bir biçimde bağlantısı olan kişilerin (orada yaşayan, geçmişte yaşamış olan ya da çalışan kişiler) Gültepe mahallesinin güvenliğine ilişkin algılarının analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Bu bağlamda çalışmanın temel amacını, sosyo-kültürel ve ekonomik nedenlerle/etkenlerle gündeme gelen olumsuz güvenlik algısı ile kent sakinlerinin düşünce, sözü edilen algı ve beklentilerinin hakkında bilgi elde etmek oluşturmaktadır.

3.1.2. Temel Varsayımlar

Çalışma kapsamında güvenlik algısına yönelik olarak dile getirilen temel varsayımlar kentsel dönüşüm ile güvenlik düzeyinin arttığı fakat halen insanların suça maruz kalmaya yönelik risk algılarının bulunduğu yöneldir. Bu temel

varsayımlardan hareketle çalışmanın hipotezleri maddeler halinde aşağıda sunulmaktadır.

1. Altındağ ilçesinde Çinçin olarak bilinen, kentsel dönüşüm çalışmaları sonrasında bir kısmı Gültepe Mahallesi olarak adlandırılan mekâna dair mahalle sakinleri arasında belirgin bir risk algısı bulunmaktadır.

2. Mahalle dışında yaşayan kent sakinlerinin bölgeye ilişkin algısı büyük bir güvenlik sorunu bulunduğu yönündedir. Hırsızlık, madde kullanımı/satışı gibi nedenlerle kent sakinleri tedirginlik duymakta ve korku hissetmektedirler. Ayrıca mahalle dışında yaşayan insanlar, bölgenin yoksul kesimlerden oluştuğu ve kentsel dönüşüm ile sadece konutların yenilendiği düşüncesindedirler.

3. Bölgede çalışan insanlar, çöküntü bölgesi halinde bulunan bölgenin yapılan kentsel dönüşüm çalışmaları ve sosyal-kültürel faaliyetler ile eskiye göre büyük ölçüde gelişim gösterdiği düşüncesindedirler. Sözü edilen kişiler; günümüzde bölgeyi, güvenlik sorunlarının azaldığı fakat kısmen de olsa devam ettiği bir mekân olarak görmektedirler.

3.1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma bölgesinde güvenlik açısından anket/mülakat yapma güçlüğü, insanların sorulara cevap verirken çekinceli bir tutum sergilemeleri ve sosyal bilimlerin genel sınırlılıkları ile yapılandırılmış mülakat yönteminin genel sınırlılıkları araştırmada etki etmiştir. Genel anlamda araştırmanın sınırlılıkları aşağıda maddeler halinde belirtilmektedir.

1. Sosyal bilimlerde yapılan çalışmaların genel sınırlılıkları bu araştırma için de geçerlidir.

2. Elde edilen verilerin güvenilirliği yüz yüze mülakat yönteminin özellikleriyle sınırlıdır.

3. Araştırma, araştırmacının maddi olanakları, iş kaynaklı çalışma durumundan oluşan zaman kısıtlılığı ve yüksek lisans tez süresi ile sınırlıdır.

4. Bölgede güvenliğe dair anket/mülakat yapma gücü ve katılımcıların cevap verirken çekinceli davranmaları da araştırmanın sınırlılıklarında etkili olmaktadır.

3.1.4. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni Ankara'nın merkez ilçelerinden biri olan Altındağ ilçesidir. İlçede çöküntü alanı halinde bulunurken kentsel dönüşüm uygulanan (Çinçin) Gültepe Mahallesi'nin sakinleri ve burada görev yapmakta olan kişiler örneklem grubunu oluşturmaktadır. Bu konuda Altındağ odaklı yürütülmesi planlanan çalışmada, güvenlik algısı değerlendirmesine yönelik olarak, özellikle suç ile anılan çöküntü alanı halinden toplu konut yapılaşmasına dönüşüm gerçekleştirilen tek örneklemin Gültepe olması etkili olmuştur.

2017 yılı Gültepe Mahallesi nüfusu 9.318'dir.²⁴⁴ 2019 mahalli idareler seçimlerinde mahallelerin birleşimi ile mahalle nüfusu artış göstermiştir. Bu kapsamda 2018 nüfusu 22.844 olarak güncellenmiştir.²⁴⁵ Atilla, Plevne, Çalışkanlar ve Gültepe mahalleleri birleşen mahallelerdendir.

Araştırma örneklemini, Gültepe'de yaşayan 42 kent sakini ve söz konusu mahallede çalışan 10 kişi (Yerel yönetim çalışanı ve öğretmen) olmak üzere iki farklı gruptan toplam 52 kişi ile oluşmaktadır.

Bölgeye ilişkin suç verileri incelendiğinde kentsel dönüşüm öncesi ve sonrası arasında, dönüşümün gerekçelerinden birisi olan suçun azalması amacının pek gerçekleşmediği bilgisi görülmektedir. Bu bilgiye dayanak oluşturan ilçe emniyet müdürlüğünün bölgeye dair verileri olmuştur. Altındağ ilçesinde de kentsel dönüşüm

²⁴⁴ TÜİK, biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr (10.05.2019)

²⁴⁵ TÜİK, biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr (10.05.2019)

hareketini başlatan yasanın çıkarıldığı 16.05.2012 tarihinin ardından 2013 yılında tamamlanan yapılar ile ilk veriler görülmeye başlanmıştır.²⁴⁶

Ankara İl Emniyet Müdürlüğü ve Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğü kaynaklarından elde ettiği verileri aktaran Akalın'ın belirttiği üzere söz konusu mahalledeki suç sayıları şu şekildedir. Kentsel dönüşümün başlamadığı 2012 yılına ait toplam suç sayısı (kişilere karşı, mal varlığına karşı, topluma karşı, millete ve devlete karşı, takibi gereken, mali suçlar, kaçakçılık suçlar, narkotik suçlar, bilişim suçları, organize suçlar) 19,673 olmuştur. Kentsel dönüşümün gerçekleştirilmiş olduğu 2015 yılına ait sayı ise 21,624 olmuştur.²⁴⁷

Yıllara göre farklılık gösterebilecek olan verilen değerlendirildiğinde, toplam suç sayıları üzerinde dalgalanmalar (2013 yılı - 21,208 / 2014 yılı - 23,865)²⁴⁸ olsa dahi bir artış olduğu görülmektedir. Görüldüğü üzere 2012 ile 2015 verileri arasındaki toplam suç sayısında yaklaşık %10'luk bir artış gerçekleştiği, suç sayılarında herhangi bir azalma olmadığı görülmektedir.

3.1.5. Veri Toplama Teknikleri ve Çözümleme

Çalışmada veriler yapılandırılmış görüşmeler/mülakatlar ile elde edilmiştir. Sorular 2019 yılı Mart ayında bölgede ikamet eden insanlara ve bölgede çalışan yetkili kişilere yöneltilmiştir. Her bir kişi için oluşturulan formlardan bölge sakinlerine yöneltilenlerde 30 soru bulunmaktadır. Bölgede çalışan kişilere yöneltilen çalışmada ise 13 adet soru bulunmaktadır. Örneklem tekniğinde ise tesadüfi yöntem kullanılmıştır.

Gültepe'de gerçekleştirilen alan araştırmasında toplam 52 kişiye ulaşılması, çok kişiye ulaşamamasın sebepleri arasında güvenlik, ekonomik ve zamansal kısıtlılık ile yerel seçim dönemi olması nedeniyle insanların cevap vermekten kaçınması etkili olmuştur. Yaman'ın Dikmen Vadisi 3. Etap kentsel dönüşürme

²⁴⁶ Akalın, **a.g.e.** s.16-17.

²⁴⁷ Akalın, **a.g.e.**, s.21-28.

²⁴⁸ **A.g.e.**, s.21-28.

uygulamasına ait çalışmasında gerçekleştirilmiş olan anket kapsamında da 174 kişiye ulaşılmış fakat 60 kişi ile anket sorularına yanıt alınabilmiştir.²⁴⁹

Araştırmadan elde edilen veriler üzerinden genellemelere gidilmiştir. Yapılandırılmış görüşme verilerinde çözümlenmeler SPSS veri analizi programı ve bilgisayar desteği ile yüzdesel olarak gerçekleştirilmiş olup, çalışmanın daha açıklayıcı olması anlamında elde edilen veriler grafikler ile görselleştirilmiştir.

3.2. Alan Araştırması Bulguları

Araştırma bulguları Gültepe mahallesinde yaşayan kent sakinleri ve bölgede çalışan kişiler üzerinde olmak üzere iki kısımda değerlendirilmektedir.

3.2.1. Bölgede İkamet Eden Örneklem Grubu

Araştırmanın bu kısımda bölgede ikamet eden 42 kişi ile gerçekleştirilen 30 adet sorudan oluşan mülakatlarda belirtilen cevaplar ve değerlendirmeler ele alınmaktadır.

3.2.1.1. Araştırma Grubunun Genel Özellikleri

Çalışma kapsamında, araştırma grubunun genel özelliklerine yönelik bilgi almak amacıyla yöneltilen sorulara ilişkin veriler bu kısımda değerlendirilmiştir.

Tablo 4. Örneklem Grubunun Cinsiyet Dağılımı

<i>Cinsiyet</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Kadın	21	50,0
Erkek	21	50,0
Toplam	42	100,0

²⁴⁹ Murat Yaman, *Türkiye’de Kentsel Dönüş(tür)me Uygulamaları Sosyal-Politik Bir Yaklaşım*, Otorite Kitap Yay., 2. Baskı, s.201.

Örneklem grubun cinsiyet dağılımının %50'si kadın, %50'si erkekten oluşmaktadır. Dengeli bir şekilde gerçekleştiren oransal dağılım ile cinsiyet bağlamında düşüncelere dengeli biçimde ağırlık verilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 5. Örneklem Grubunun Yaş Ortalaması

<i>Yaş Ortalaması</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Sayı</i>
Kadın	37,38	21
Erkek	43,62	21
Toplam	40,50	42

Katılımcıların yaş ortalaması, kadın grubunda 37.38 erkek grubunda 43.62 olmak üzere genel olarak 40.50'dir. Örneklem grubunun toplumsal yaşamda aktif olarak yer alan ve kentsel kamusal alanları kullanımı yoğun genç katılımcılardan oluştuğu ifade edilebilir.

Tablo 6. Örneklem Grubunun Medeni Durumu

<i>Medeni Durum</i>	<i>Kadın Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Erkek Sayı</i>	<i>%</i>	<i>Toplam Sayı</i>	<i>%</i>
Evli	16	76,20	15	71,44	31	73,80
Bekâr	3	14,28	5	23,80	8	19,05
Dul	2	9,52	1	4,76	3	7,15
Diğer	0	0	0	0	0	0
Toplam	21	100	21	100	42	100

Katılımcıların, %73,80'nin evli, %19,05'nin bekâr (hiç evlenmemiş), %7,15'nin dul olduğu görülmektedir. Görüşülen kişilerin medeni durumları bakımından cinsiyete göre belirgin bir değişiklik göstermediği gözlemlenmektedir.

Tablo 7. Örneklem Grubunun Eğitim Durumu

<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Okuryazar Değil	0	0
Okuryazar	2	4,76
İlkokul	15	35,71
İlköğretim - Ortaokul	9	21,45
Lise	10	23,80
Yüksekokul-Üniversite ve Üzeri	6	14,28
Toplam	42	100

Katılımcılar arasında okuryazar olmayan yoktur. Katılımcıların, %4,76'sı okuryazar, %35,71'i ilkokul mezunu, %21,45'i ilköğretim-ortaokul mezunu, %23,80'i lise mezunu, %14,28'i yüksekokul-üniversite ve üzeri eğitim sahibidir.

Tablo 8. Örneklem Grubunun İş Durumu

<i>İş Durumu</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Çalışıyor	16	38,10
Çalışmıyor	26	61,90
Toplam	42	100

Katılımcıların %38,10'u çalışmakta, %61,90'ı çalışmamaktadır. Çalışmayan oranının yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmayan katılımcılar arasında öğrenciler ve emekli olanlar da bulunmaktadır.

Tablo 9. Örnekleme Grubunun Gelir Dağılımı

<i>Gelir</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Düzenli Geliri Yok	8	19,04
Asgari Ücretten Az	9	21,44
2020-2200 TL	9	21,44
2201-3000 TL	2	4,76
3001 TL'den fazla	10	23,80
Cevap Yok	4	9,52
Toplam	42	100

Katılımcıların %19,04'ünün düzenli geliri bulunmamaktadır. %21,44'ü asgari ücretten az, %21,44'ü 2020-2200 gelir aralığında geliri olduğunu beyan etmiştir. Örnekleme grubunun %4,76'sı 2201-3000 Aralığında geliri olduğunu belirtmiş, %23,80'i 3001 TL'den fazla gelire sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu şaşırtıcı bir bulgudur, çünkü hane halkı gelirinin 3000'in üzerinde olması "yoksul" olarak nitelendirilen bu mahallede ekonomik durumu beklendiğinden daha iyi bir kesimin olduğunu göstermektedir.

Buna karşın, düzenli geliri olmayan, asgari ücretten az kazanan yaklaşık %40'lık bir katılımcı oranı mevcuttur. Bu da örnekleme grubunun genel olarak alt ve orta gelir grubundan insanlardan oluştuğunu göstermektedir.

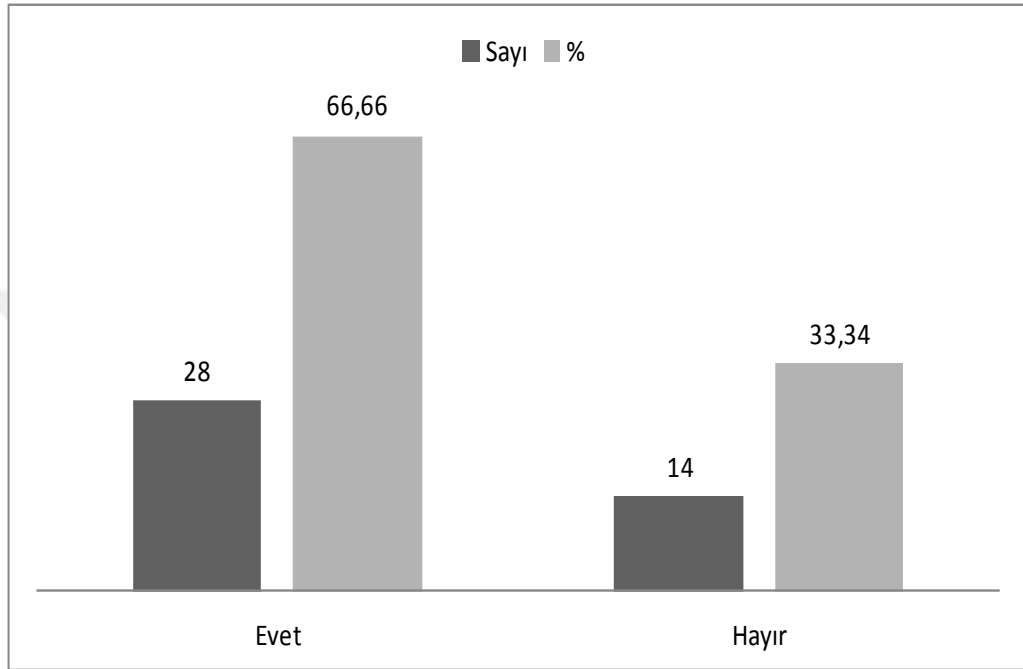
Tablo 10. Meslek Sahibi Olup-Olmadığı Bilgisi

<i>Meslek Sahibi Bilgisi</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Evet	22	52,38
Hayır	20	47,62
Toplam	42	100

Katılımcıların %52,38'i bir meslek sahibi olduğunu belirtmiştir. Meslek sahibi olmayanların oranı ise %47,62 olmuştur. Meslek sahibi olup olmadığı sorusu

ile nitelikli çalışma olanağı olup olmadığı sorgulanmıştır. Meslek sahibi olmayıp çalıştığını beyan eden katılımcılar bulunmaktadır.

Grafik 1. Sosyal Güvence (GSS, SGK, Emekli Sandığı, BAĞKUR) Sahibi Olup-Olmadığı Bilgisi

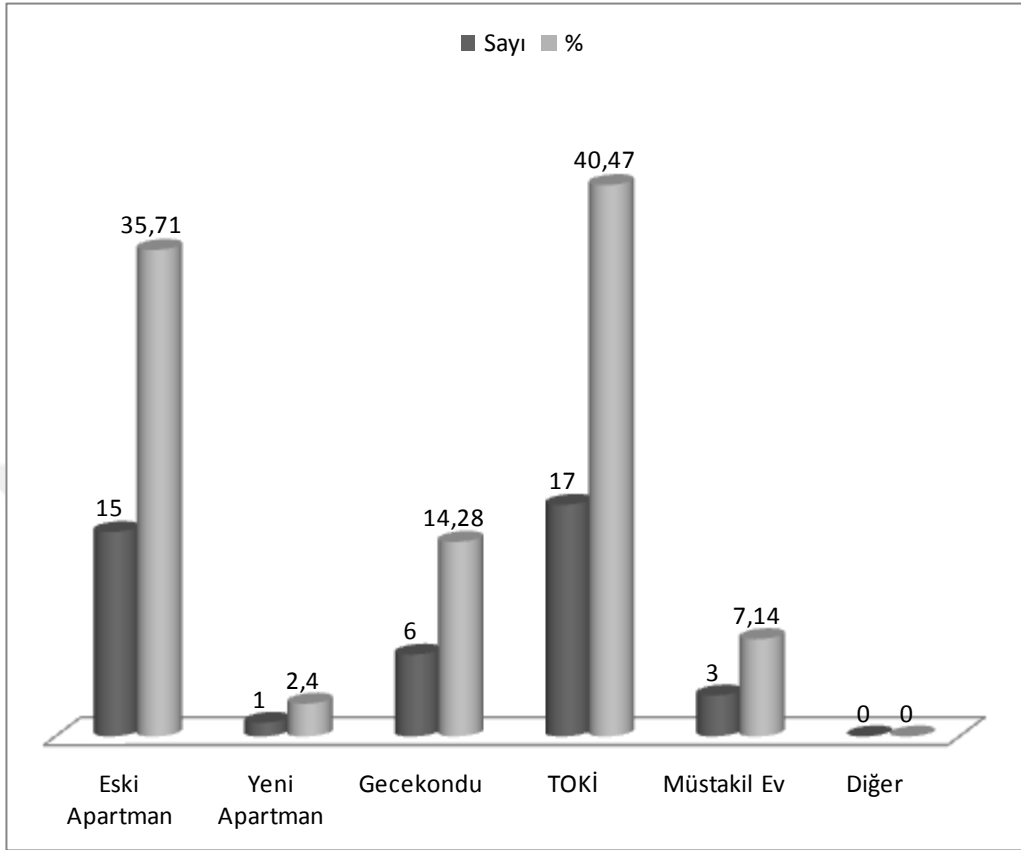

Araştırma kapsamında edinilen bilgiler ışığında katılımcıların %66,66'sının sosyal güvencesi olduğu görülmektedir. %33,34'ünün ise herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmadığı bilgisi edinilmektedir. Yöneltilen bu soru kapsamında sosyal güvence kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalanabilme imkân/durumunu sorgulamak amaçlanmaktadır. Elde edilen verilerden öğrenildiği üzere çalışmayan kişilere devlet eliyle sunulmakta olan GSS'den de (Genel Sağlık Sigortası) faydalanmayan kişilerin bulunduğu görülmektedir.

3.2.1.2. Araştırma Grubunun İkamet Durumu

Araştırma kapsamında katılımcılara ikamet bilgisi olarak, “Konut Tipi”, “Yerleşim Şekli (Kiracı-Ev Sahibi vb.)”, “Mahalledeki İkamet Süresi”, “İkamet Ettiği Mahalle İsmi” ve “Mevcut Mahalleye Nereden Geldiği” soruları yöneltilmiştir.

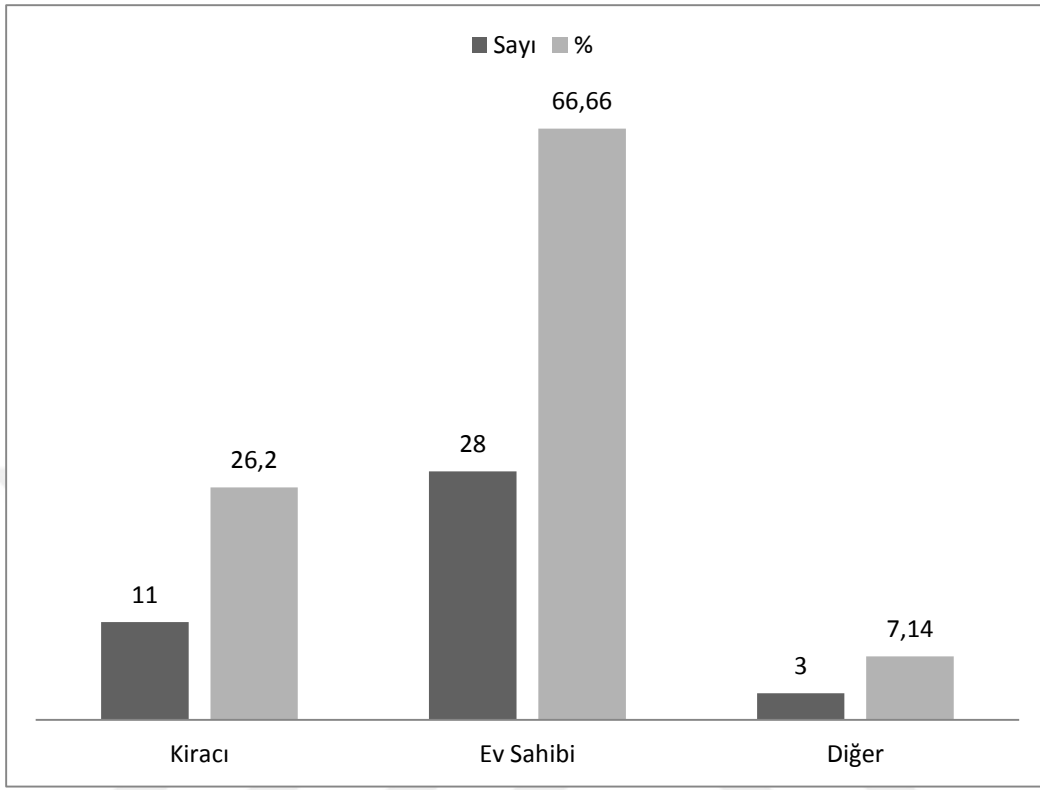
Grafik 2. Konut Tipi Dağılımı

Konut tipine dair yöneltilen soru doğrultusunda edinilen bilgilere göre, katılımcıların %35,71'i Eski Apartman, %2,4'ü Yeni Apartman, %14,28'i Gecekondu, %40,47'si TOKİ Konutları, %7,14'ü ise Müstakil Evlerde ikamet etmektedir. Katılımcıların büyük kısmı bölgedeki Gültepe TOKİ Konutları ve bölgedeki eski apartmanlarda ikamet ettiğini belirtmiştir.

Gültepe mahallesinde yaşayan yaklaşık %40'lık katılımcının ikamet olarak TOKİ Konutlarını belirtmesi, kentsel dönüşüm sonrası oluşmuş olan bu yerleşimlerdeki güvenlik olgusu hakkındaki verilerde etkili olmaktadır. Yaklaşık olarak %38'lik katılımcı ise apartmanda oturduğunu belirtmiş ve mahalledeki genel güvenlik ve toplu konut yerleşimindeki güvenlik görüşlerini çevre görünüşü olarak aktarmakta etkili olmaktadır.

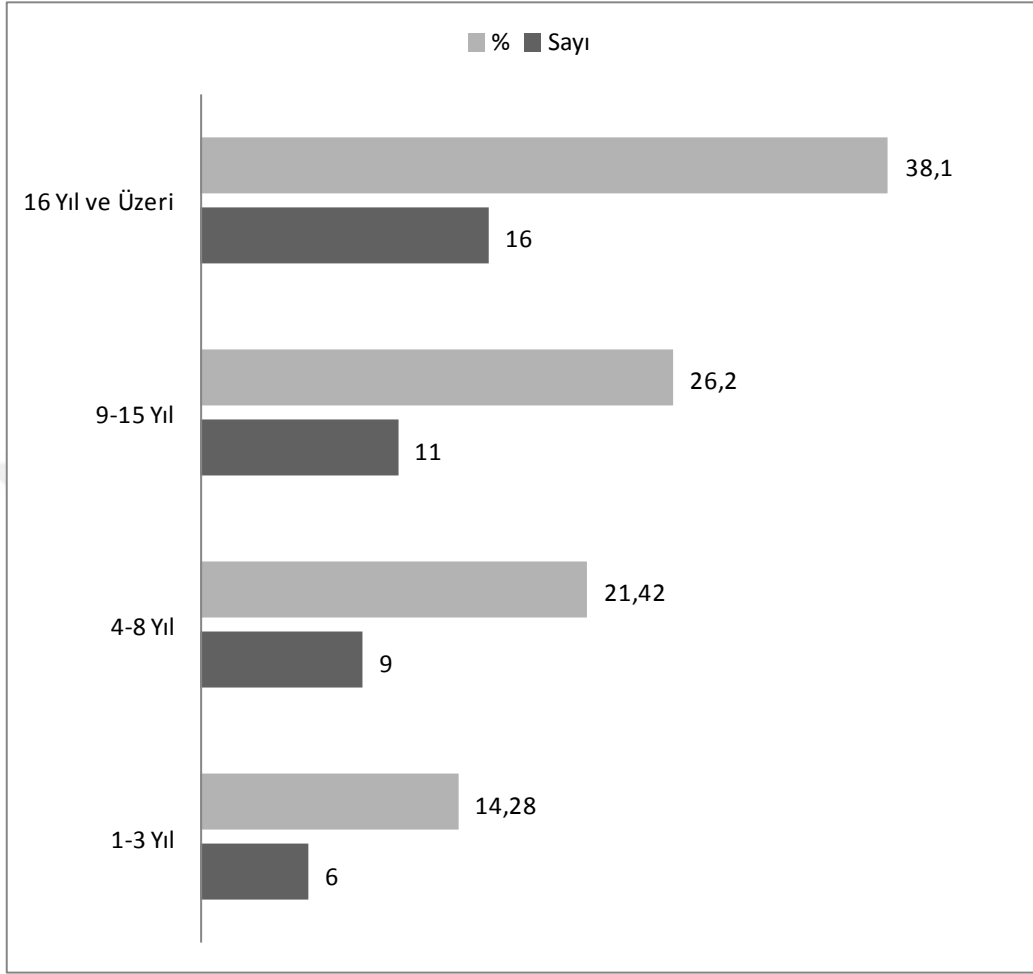
Grafik 3. Mülk Sahipliği Durumu

Mülk sahipliği durumunu öğrenmeye yönelik olarak katılımcılara yöneltilen soruda kiracı olma veya ev sahibi olma durumu hakkında bilgi edinilmiştir. Edinilen verilere göre, katılımcıların %26,2'si kiracı, %66,66'sı ev sahibidir. Katılımcıların %7,14'ü ise “diğer” şeklinde cevap verdiği görülmüştür. Bu şekilde “diğer” cevabı veren katılımcıların aileleri ile birlikte oturduğu bilgisi edinilmiştir.

Bu veri kapsamında katılımcıların mülk sahipliği ile ekonomik durumları hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Edinilen bilgiye göre yaklaşık %66'lık bir kısmın ev sahibi olduğu görülmektedir. Sayının böyle yüksek oranda çıkmış olmasının sebepleri arasında katılımcıların borçlanarak TOKİ Konutu sahibi olması ve miras yoluyla arsa sahibi olmaları olduğu bilgisi görüşme sırasında edinilmiştir.

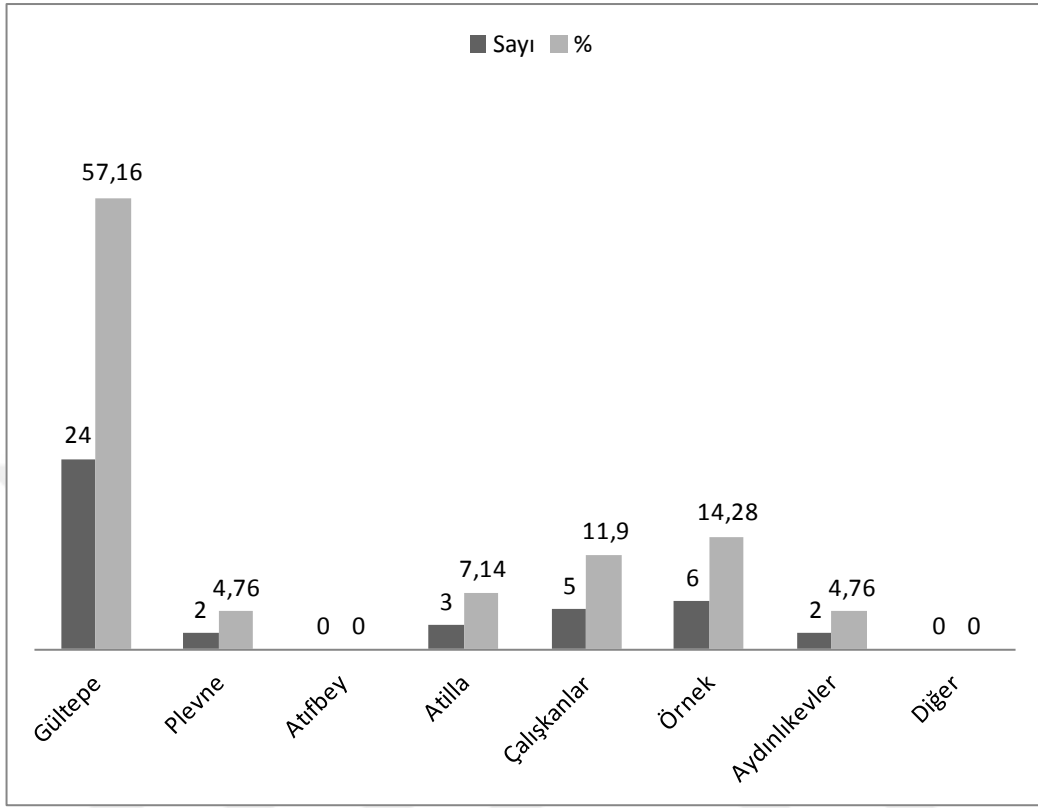
Grafik 4. Mahalledeki İkamet Süresi

Mahalledeki ikamet süresine ilişkin edinilen bilgilere göre katılımcıların %38,1'inin 16 yıl ve daha üzeri süredir mahallede ikamet ettiği öğrenilmiştir. %26,2'si 9-15 yıl, %21,42'si 4-8 yıl, %14,28'i ise 1-3 yıl şeklinde bilgi vermiştir.

Mahallede kalış süresi arttıkça insanların aidiyet duyguları gelişim göstermektedir. Aidiyet oluşmasında yeterli olabilecek süredir mahallede yaşayan katılımcı oranının %50'den fazla olduğu bilgisi görülmektedir. Buradan hareketle mahallede aidiyet duygusunun gelişmiş olduğu söylenebilir.

Grafik 5. İkamet Edilen Mahalle

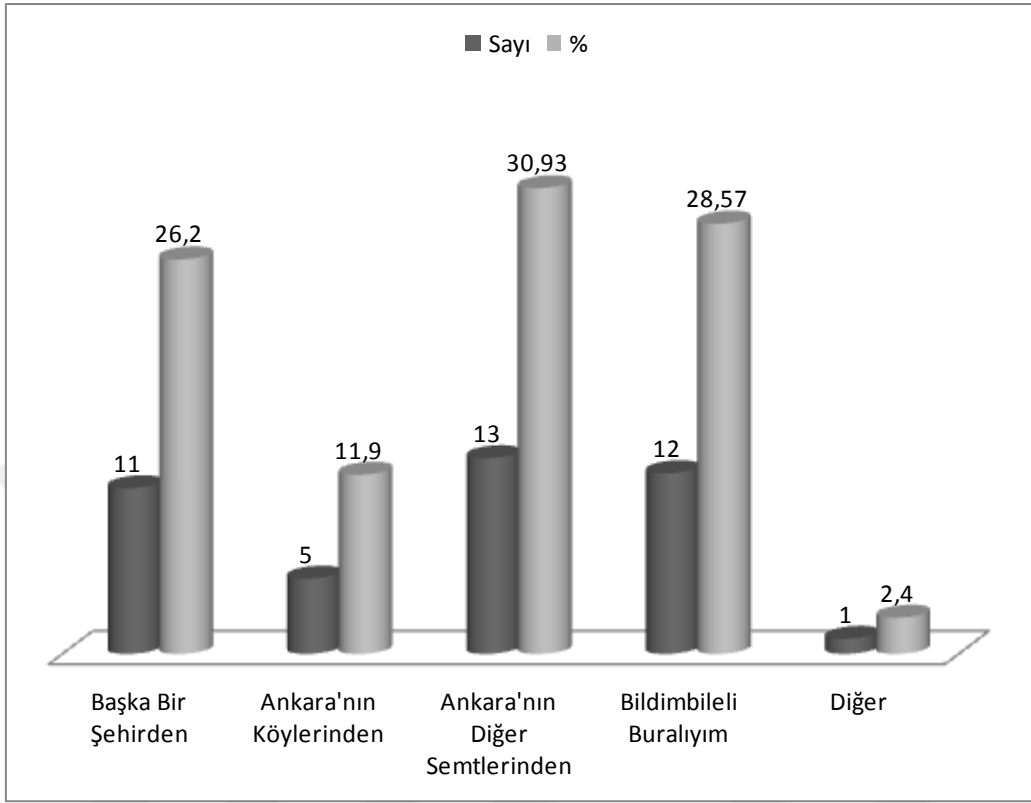

Katılımcıların ikamet ettiği mahalleleri öğrenmeye yönelik olarak yöneltilen soruda bölgede girift yapıda bulunan mahallelere göre ikamet dağılımı bilgisini öğrenmek amaçlanmıştır. Gültepe mahallesi çevresindeki diğer mahaller ile birleştirilmiş olup 2019 yerel seçimleri sonrasında resmiyet kazanmış olacaktır.

Bu birleşim öncesi araştırma katılımcılarının ikameti olan Gültepe Mahallesi ve sınırlarından komşu olduğu çevre mahallelerdeki yerleşim hakkında oransal bilgi edinilmiştir. Ayrıca bölgeyle Samsun Yolu sebebiyle fiziksel açıdan ayrılmış olan fakat bölgeyle etkileşim halinde olan Aydınlıkevler mahallesinden de bilgi edinilmiştir.

Araştırma kapsamında elde edilen verilere göre, katılımcıların %57,16'sı Gültepe Mahallesi, %4,76'sı Plevne Mahallesi, %7,14'ü Atilla Mahallesi, %11,9'u Çalışkanlar Mahallesi, %14,28'i Örnek Mahallesi, %4,76'sı Aydınlıkevler Mahallesinde ikamet ettiğini belirtmişlerdir.

Grafik 6. Yerleşime Nereden Gelindiği Bilgisi

Mevcut yerleşimlerine nereden geldiklerine dair soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda %26,2 Başka Bir Şehirden, %11,9 Ankara'nın Köylerinden, %30,93 Ankara'nın Diğer Semtlerinden, %28,57 bildim bileli buradayım, %2,4 ise diğer bilgisi edinilmiştir. Diğer bilgisinde katılımcı yurtdışından geldiğine dair bilgi vermiştir.

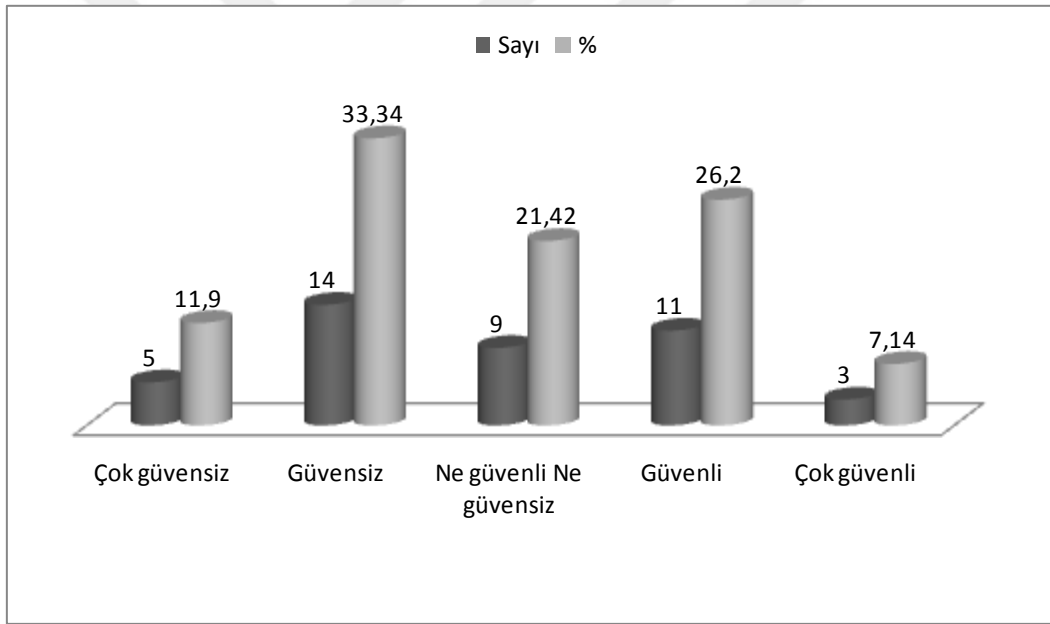
Edinilen veriler kapsamında mahalle sakinlerinin yaklaşık %30'luk kısmı tamamen burada yaşadığını belirtmiş, %30'luk diğer bir kısım da Ankara'nın diğer semtlerinden geldiğini belirtmişlerdir. Buradan hareketle yaklaşık %60'lık bir kesimin kent içinde bulunduğu bilgisi alınmıştır. Başka bir şehirden mahalleye göç edenlerin oranı ise yaklaşık olarak %25 seviyesindedir.

Göç ile diğer şehirlerden gelen ailelerin mahalleye gelmelerinde etkili olan sebepler arasında hemşehricilik, ucuz yerleşim ve merkeze yakınlık gibi unsurların olduğu görüşmeler sırasında öğrenilmiştir.

3.2.1.3. Bölgeye İlişkin Algı ve Güvenlik

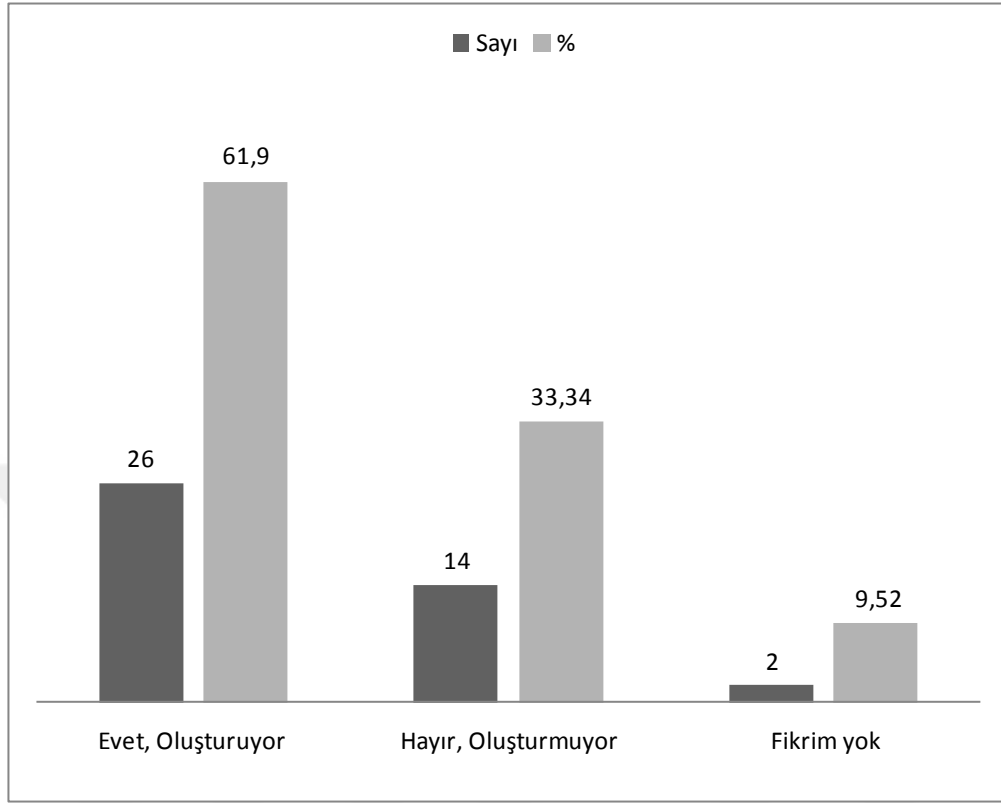
Çalışmanın bu kısmında katılımcıların güvenlik algısına ve kentsel dönüşüm çalışmalarının güvenlik üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Bölgeye ilişkin algıya yönelik olarak yöneltilen bu sorulardan hareketle bölge sakinlerinin mahalleye dair düşünceleri hakkında bilgiler edinilmesi amaçlanmıştır. Mahallenin eski - yeni fiziksel durumunun kıyaslanması, bölgenin genel güven durumu hakkında görüşler, bölge dışında yaşayan diğer kent sakinlerinin bölgeye bakışlarının bu ikamet sahipleri tarafından algısı gibi bilgiler hakkında da bilgi edinmek amaçlanmaktadır.

Grafik 7. Gültepe Mahallesi Güvenli Bulma

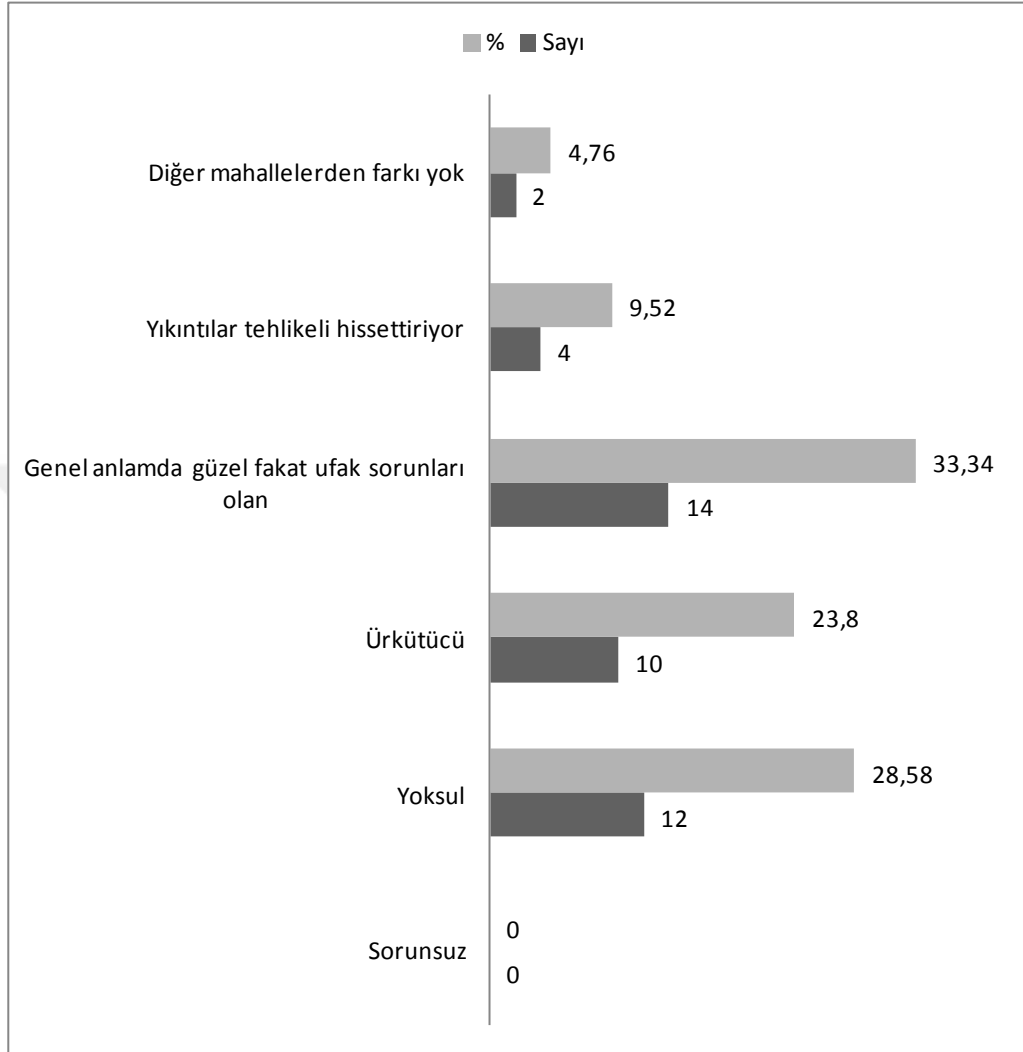
Katılımcılara “*Gültepe mahallesini güvenli buluyor musunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. % 11,9 ‘u “çok güvensiz”, %33,34’ü “güvensiz”, %21,42’si “ne güvenli ne güvensiz”, %26,2’si “güvenli”, %7,14’ü “çok güvenli” cevabı vermişlerdir. Bu bilgidan hareketle katılımcıların yaklaşık yarısının bölgeye ilişkin bir güvensizlik algısı bulunmaktadır.

Grafik 8. Çinçin İsminin Olumsuz Algı Oluşturup-Oluşturmadığı Bilgisi

Katılımcılara “Çinçin ismi sizin için olumsuz bir algı oluşturuyor mu?” sorusu yöneltilmiştir. Geri dönütler doğrultusunda katılımcıların % 61,9’u “evet, oluşturuyor” , % 33,34’ü “hayır, oluşturmuyor”, % 9,52’si “fikrim yok” cevabını vermiştir. Bu da “Çinçin” isminin belirgin bir risk algısına neden olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle mahalle adının neden olduğu bu olumsuz algının temelinde bölgenin geçmişten beri suç mahallesi olarak algılanması bulunmaktadır.

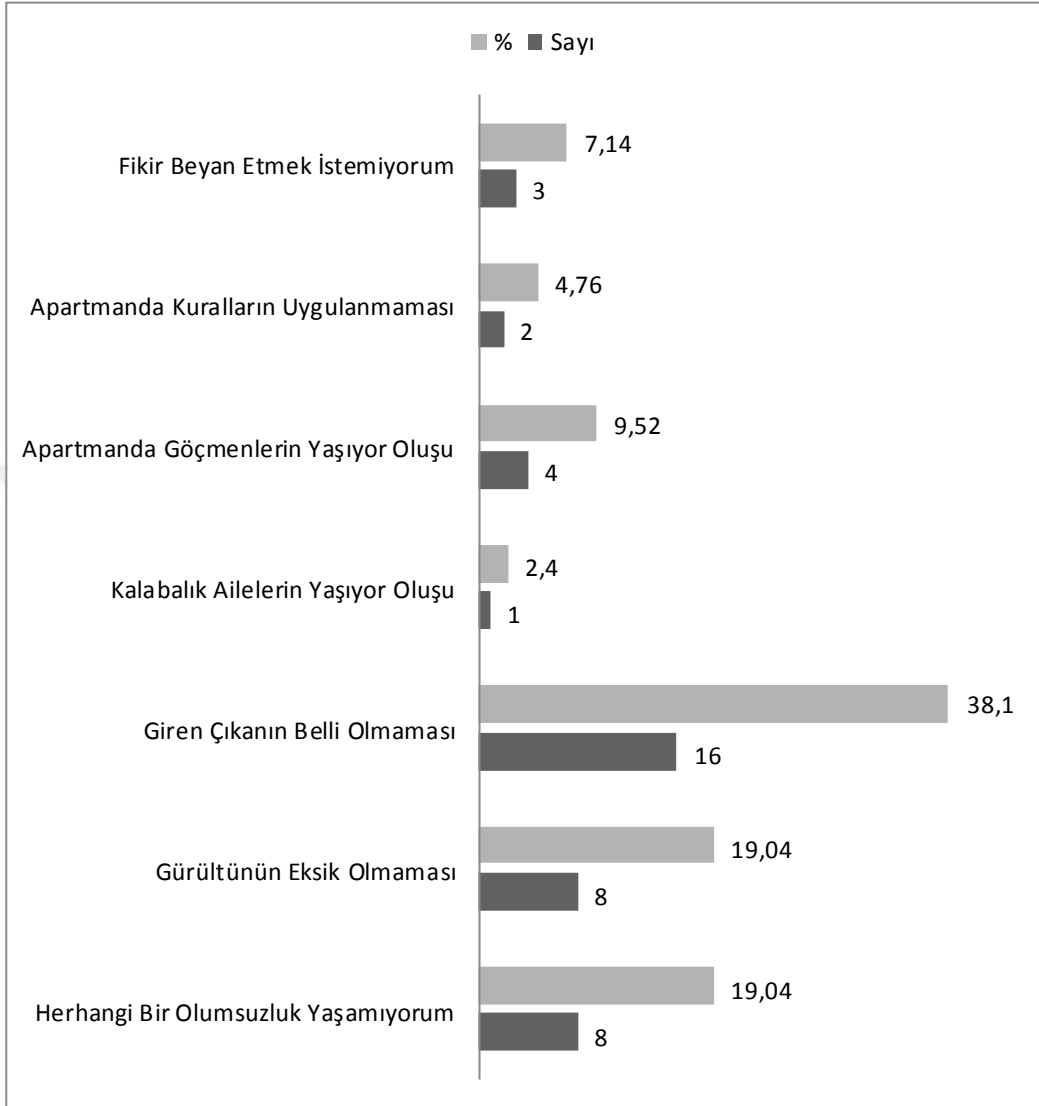
Bu bilgidен hareketle düşük gelire sahip insanların ve etnik farklılıklara sahip azınlık gruplarının damgalanma ihtimallerinin yüksek olduğunu belirten damgalama yaklaşımının, söz konusu mahallede de bir etkisinin olduğundan bahsedilebilir. Kişiler üzerinde oluşan damgalama gibi fiziksel mekâna ait bir damgalama şeklinde bir tutuma Çinçin’in maruz kaldığı söylenebilir.

Grafik 9. Gültepe Mahallesi'nin Genel Görünüşü

Katılımcılara “Size göre Gültepe mahallesi'nin genel görünüşü nasıldır?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplara göre, %4,76 “diğer mahallelerden farkı yok”, %9,52 “yıkıntılar tehlikeli hissettiriyor”, %33,34 “genel anlamda güzel fakat ufak sorunları olan”, %23,8 “ürkütücü”, %28,58 “yoksul”, %0 “sorunsuz” şeklinde fikrini beyan etmiştir.

Bu bilgiden hareketle mahalleyi, katılımcılardan hiç kimse sorunsuz bulmamaktadır. Genel olarak güzel bir mahalle olarak görüp ufak sorunları bulunduğunu belirten katılımcıların oranı ilk sırada yer almakla birlikte yoksul bulanların oranı ise ikinci olarak dillendirilen bir diğer düşünce olarak görülmektedir.

Grafik 10. Olumsuz Algının Temelinde Yatan Nedenler

Katılımcılara “*Yerleşimde aşağıdakilerden hangisini olumsuzluk olarak görüyorsunuz?*” sorusu yöneltilmiştir. Örneklem grubunun olumsuz algının temel nedenleri arasında belirttiği en belirgin olan durum “giren çıkanın belli olmaması” (%38,1)’dir. Bunu “gürültünün eksik olmaması” (19,04) ve “apartmanda göçmenlerin yaşıyor oluşu” (9,52) izlemektedir.

Katılımcıların %19,04’ü ise “herhangi bir olumsuzluk yaşamıyorum” cevabını vererek rahatsızlık oluşturan herhangi bir durumlarının olmadığını belirtmişlerdir. Diğer sorulara verilen cevaplarda katılımcılar %2,4 oranında

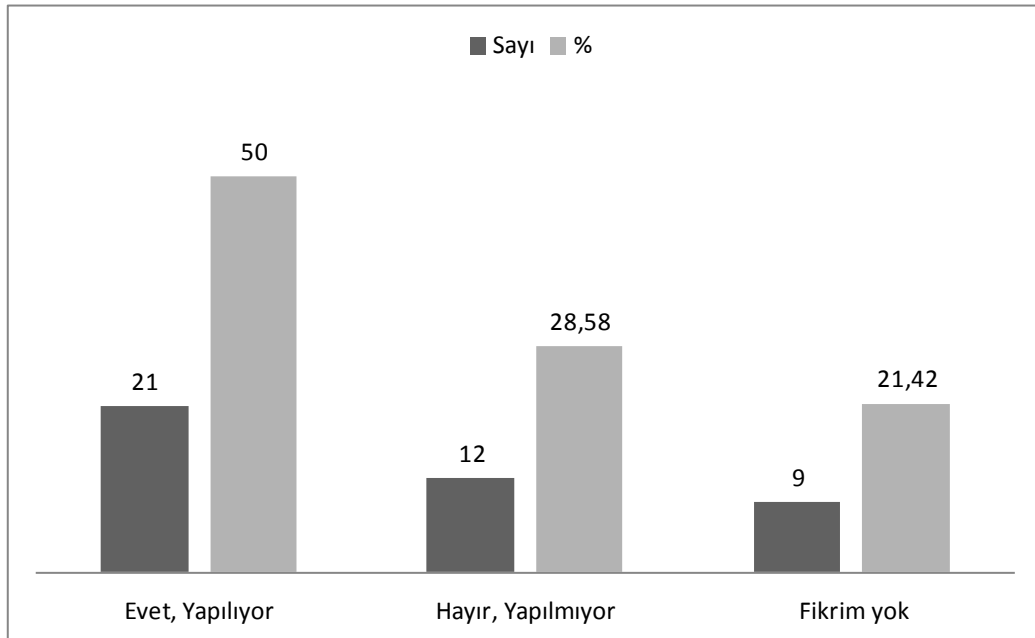
“kalabalık ailelerin yaşıyor oluşu” ve %4,76 oranında “apartmanda kuralların uygulanmaması” şeklinde fikirlerini beyan etmişlerdir.

Alınan cevaplara göre en belirgin olumsuzluk olarak apartmanlara giren çıkanın belli olmaması seçeneği karşımıza çıkmaktadır. Komşuların birbirini tanımaması gibi sebeplerin ileri aşaması olarak görülebilecek sorun güvensizlik algısı oluşturan bir etken olarak görülebilir.

Gürültünün eksik olmaması da bir diğer olumsuzluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum ise insanlar arasında ileri boyutlara ulaştığında sorunlar meydana getirebilecek kapsamdadır. Göçmen ailelerin de araştırmaya katılanlar arasında, olumsuz duruma sebep verdikleri düşüncesi görülmektedir.

Göçmenlere karşı olumsuzluk cevabı veren kişilerin yerleşiminde ve yakınında göçmenlerin yaşıyor oluşunun cevap vermelerine etki ettiği bilgisi görüşmeler sırasında öğrenilmiştir.

Grafik 11. Bölgede Kent Güvenliği İçin Çalışma Yapılıp – Yapılmadığı Algısı

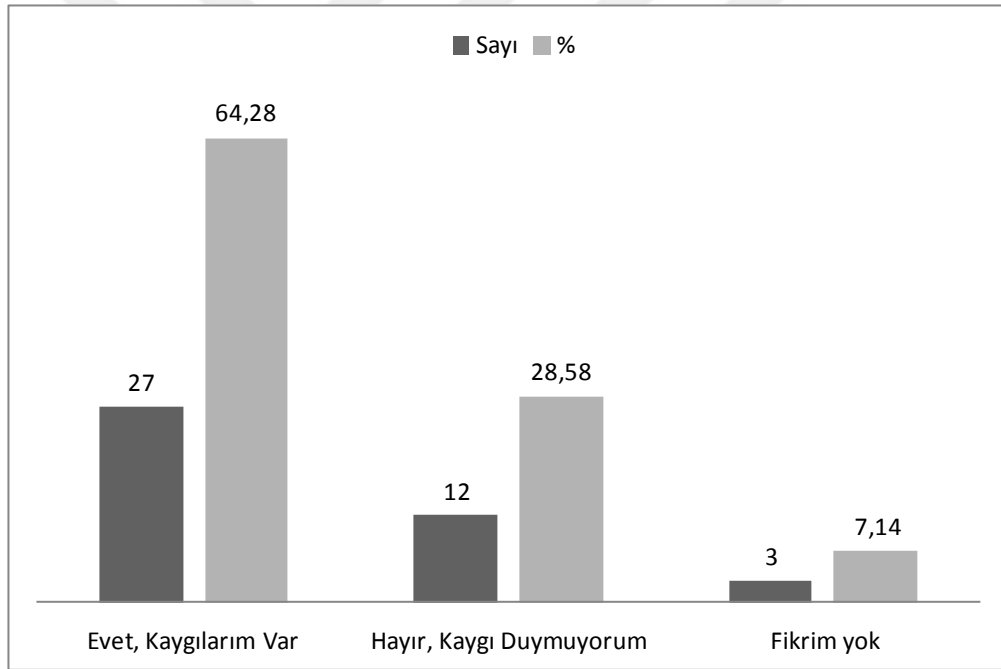

Bölgedeki kent güvenliğine dair çalışma varlığı hakkında mahalle sakinlerinin görüşlerini öğrenmeye yönelik olarak bilgi edinmek amacıyla

katılımcılara “Sizce bölgede kent güvenliğine etkisi olan çalışmalar yapılmakta mıdır?” sorusu yöneltilmiştir. %50 “evet, yapılıyor”, %28,58 “hayır, yapılmıyor”, %21,42 ise “fikrim yok” cevabı vermiştir.

Bu veriler, katılımcılar arasında bölgenin geleceğine ilişkin güvenlik algısının güçlenme eğilimi olduğunu göstermektedir. Katılımcıların yarısı güvenliğin artırılmasına ilişkin çalışmalar yapıldığı kanaatindedir. Yaklaşık %30’luk kısım ise bu konuda çalışma olmadığına dair görüş belirtmiştir. Fikrinin olmadığı yönünde beyan veren katılımcı oranı ise yaklaşık olarak %20 seviyesindedir. Bu cevapta çalışmaların somut olup olmadığı etki etmiş olabileceği düşünülmektedir.

Grafik 12. Bölgeye İlişkin Risk ve Güvenlik Kaygısı Dağılımı

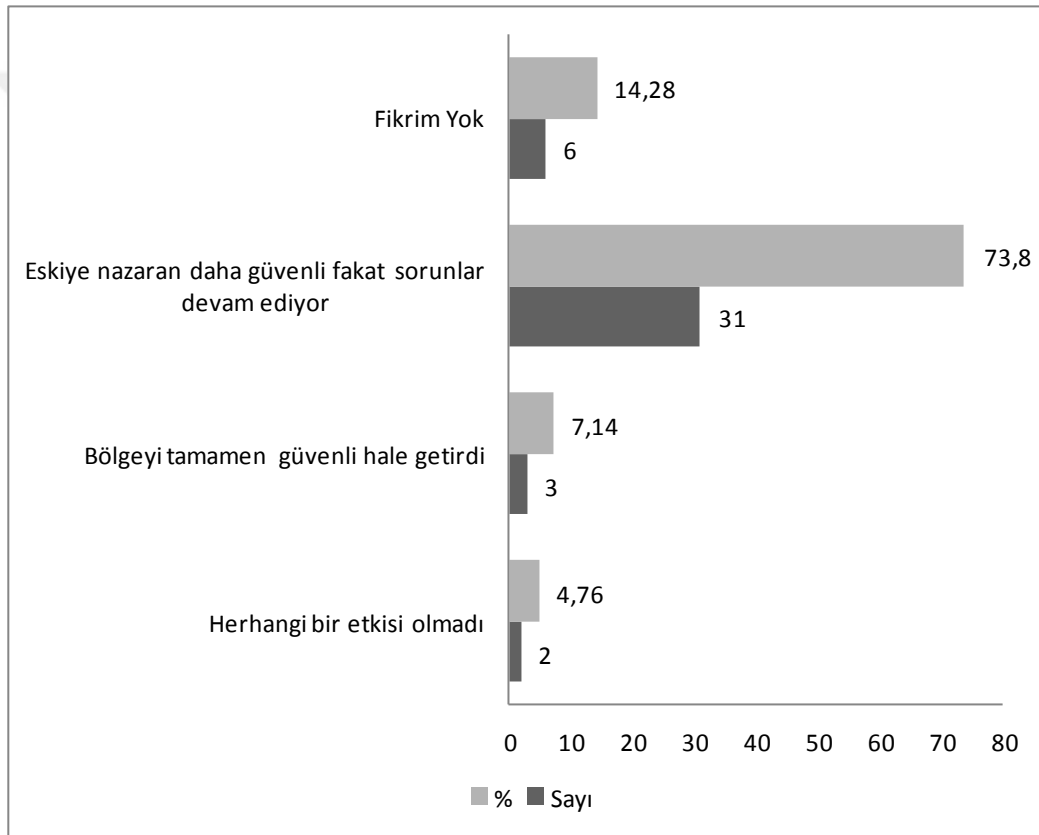
Katılımcılara “Bölgeye ilişkin Risk ve Güvenlik yönünden kaygılarınız bulunmakta mıdır?” sorusu yöneltilmiştir. %64,28 “evet, kaygılarım var”, %28,58 “hayır, kaygı duymuyorum”, %7,14 “fikrim yok” cevabını vermiştir.

%64,28’lik kesimin kaygı duyduğu görülmektedir. Bunun sebepleri arasında katılımcıların vermiş olduğu bilgilere göre kalabalık TOKİ Konutu yerleşimlerinde çoğu komşuyu tanımadıkları ve bazı insanlardan tedirginlik duyduklarını

söylemektedirler. Diğer bir etken olarak da bölgenin ıssız kesiminde toplu halde bulunan gençlerden çekindikleri bilgisini vermektedirler. Hırsızlık riskine yönelik olarak ise “her zaman olabilir” düşüncesinde oldukları bilgisini vermektedirler.

Kaygı duymayan insanların ise genel olarak güvenlik güçlerinin bölgede gereken önlemi aldıkları ve kendilerinin mahallenin eskisi olduğundan dolayı başıma bir iş gelir düşüncesinde olmamaları sebep olarak görülmektedir.

Grafik 13. Kentsel Dönüşümün Güvenlik Algısını Değiştirip - Değiştirmediği

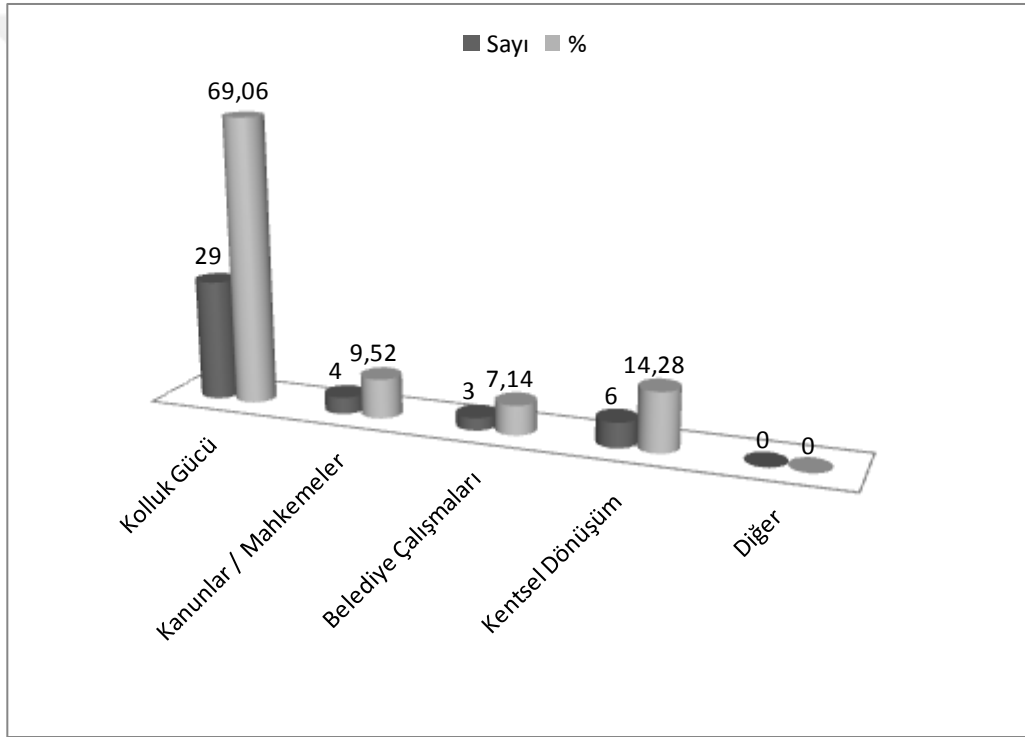

Katılımcılara “*Kentsel Dönüşüm*’ün güvenlik açısından nasıl etkisi olmuştur?” sorusu yöneltilmiştir. %4,76 “herhangi bir etkisi olmadı”, %7,14 “bölgeyi tamamen güvenli hale getirdi”, %73,8 “eskiye nazaran daha güvenli fakat sorunlar devam ediyor”, %14,28 ise “fikrim yok” şeklinde fikirlerini belirtmişlerdir.

%73,8'lik bir katılımcının düşüncesine göre bölgedeki kentsel dönüşüm çalışması, eskiye göre güvenlik sorununa kısmi bir çözüm üretmiş olmasına rağmen tam anlamıyla sıkıntıları giderememiş olduğu yönündedir.

Elde edilen verilere göre bölgede yaşayanların tamamen güvenli bir ortam algısı bulunmamaktadır. Gerçekleştirilen çalışmalar ile oluşturulan güvenlik önlemleri, ortamın güvenli hale getirilmesi ve benzer etkenler başarı payı olmasına rağmen tam çözüm oluşturamadığı görüşü yönünde bir sonuç çıkmaktadır.

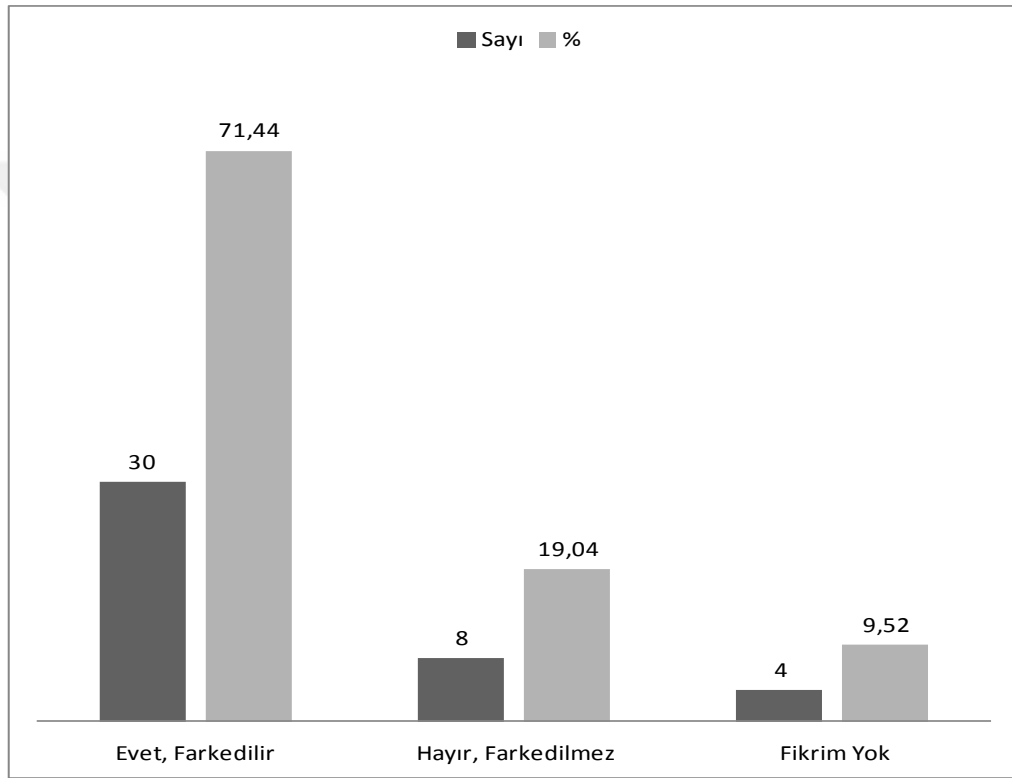
Grafik 14. Kentsel Güvenliğe İlişkin Hizmetlerin Etki Dağılımı

Örneklem grubuna kentsel güvenliğe yönelik olarak gerçekleştirilen hizmetlerin etkililiği hakkında bilgi edinmek amacıyla “*Kentsel güvenliğe ilişkin hizmetlerde sizce hangisi etkilidir?*” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılar, %69,06 oranında “kolluk gücü” cevabını vermiştir. %14,28 “kentsel dönüşüm” cevabını verirken, %9,52 “kanunlar / mahkemeler” cevabını vermiştir. “Belediye çalışmaları” cevabı ise %7,14 olmuştur.

Elde edilen veriler incelendiğinde en etkili hizmet unsuru olarak kolluk gücünün görüldüğü bilgisi edinilmektedir. Güvenlik birimlerinin olaylara somut müdahale biçiminin bu veride etkisi olabilir. Kentsel dönüşüm çalışmalarında ise katılımcılar tarafından verilen bilgiye göre, iyileştirilen sokaklar ve yıkıntı biçiminde bulunan ıssız kesimlerin azalması ve giderilmesinin etki ettiği söylenebilir.

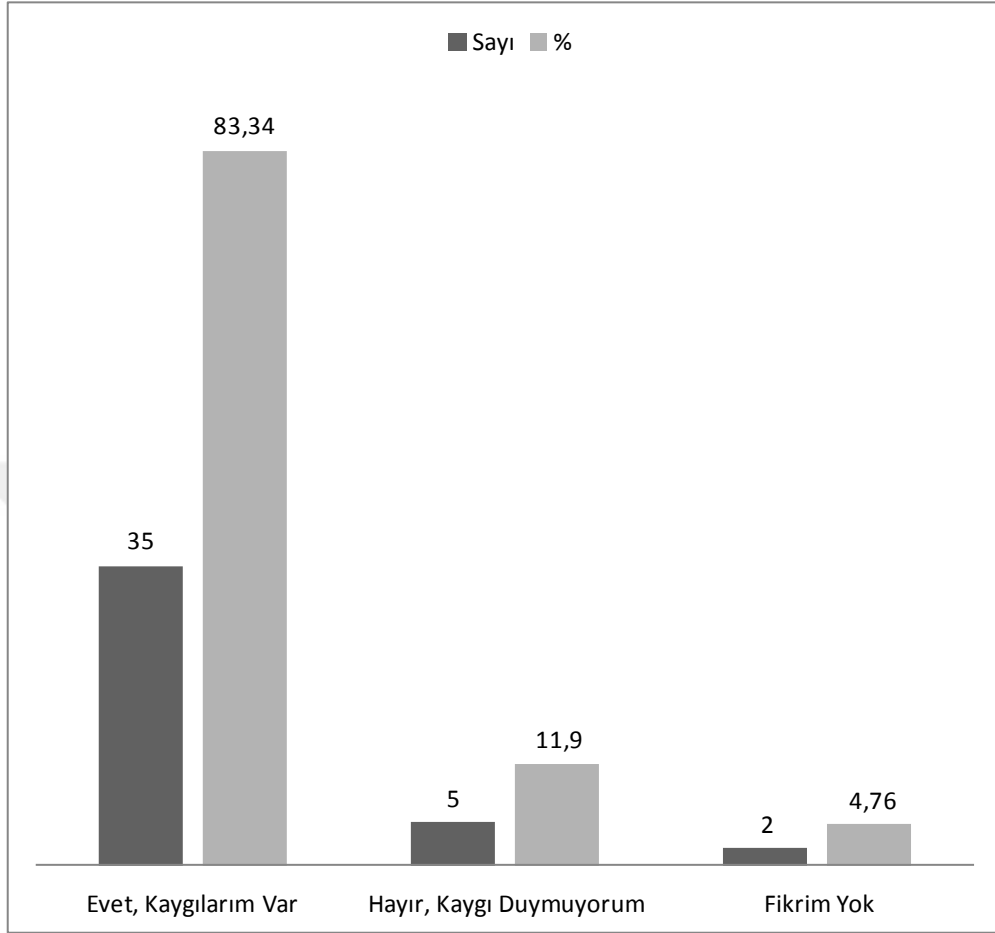
Grafik 15. Mahalleye Gelen Yabancı Fark Edilme Bilgisi

Katılımcılara “*Mahallenize gelen yabancı fark edilir mi?*” olarak soru yöneltilmiştir. Alınan cevaplarda %71,44 “evet, fark edilir”, %19,04 “hayır, fark edilmez”, %9,52 “fikrim yok” olarak bilgi alınmıştır.

Tanınırlığın azalması sosyal denetimin azalmasını bu da güvenlik sorununun artmasını gündeme getirir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerden tanınırlığın yüksek olduğu bundan dolayı da yabancıların kolaylıkla fark edildiği bilgisi çıkarılabilir. Kalabalıklaşan toplumsal yapı içerisinde tanınırlığın güçleşmeye başladığı göz önüne alındığında bu oranın mahallede yüksek olması dikkat çekicidir.

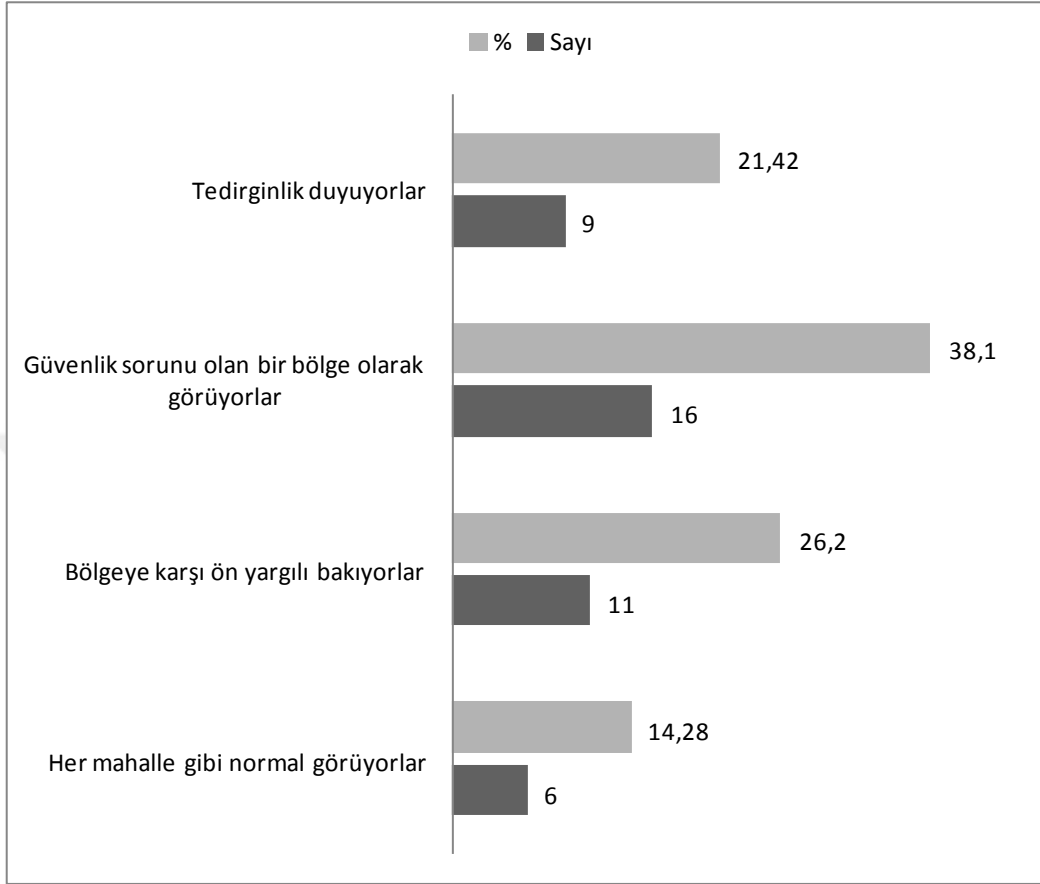
Grafik 16. Yabancılar ve Göçmenlere İlişkin Kaygı Bilgisi

“Yabancılar ve göçmenlerle ilgili kaygılarınız var mı?” sorusu yöneltilen katılımcılar, %83,34 “evet, kaygılarım var”, %11,9 “hayır, kaygı duymuyorum”, %4,76 oranında ise “fikrim yok” cevabını vermişlerdir.

Elde edilen veriler üzerinden oranlara bakıldığında yabancılar ve göçmenlere ilişkin yaygın bir kaygının bulunduğu görülmektedir. Bu algının özellikle günümüzde ve çok yakın geçmişte ülkemize gelen Suriyeli göçmenler sebebiyle arttığı bilgisi edinilen örneklem grubun vermiş olduğu diğer bir bilgi ise endişe duyma sebeplerinin kültür farklılığı ve yaşanan olumsuzluklar olduğudur. Bu duruma en büyük etkinin dil sebebiyle oluşan iletişimsizlik olduğu yönünde bilgi edinilmektedir.

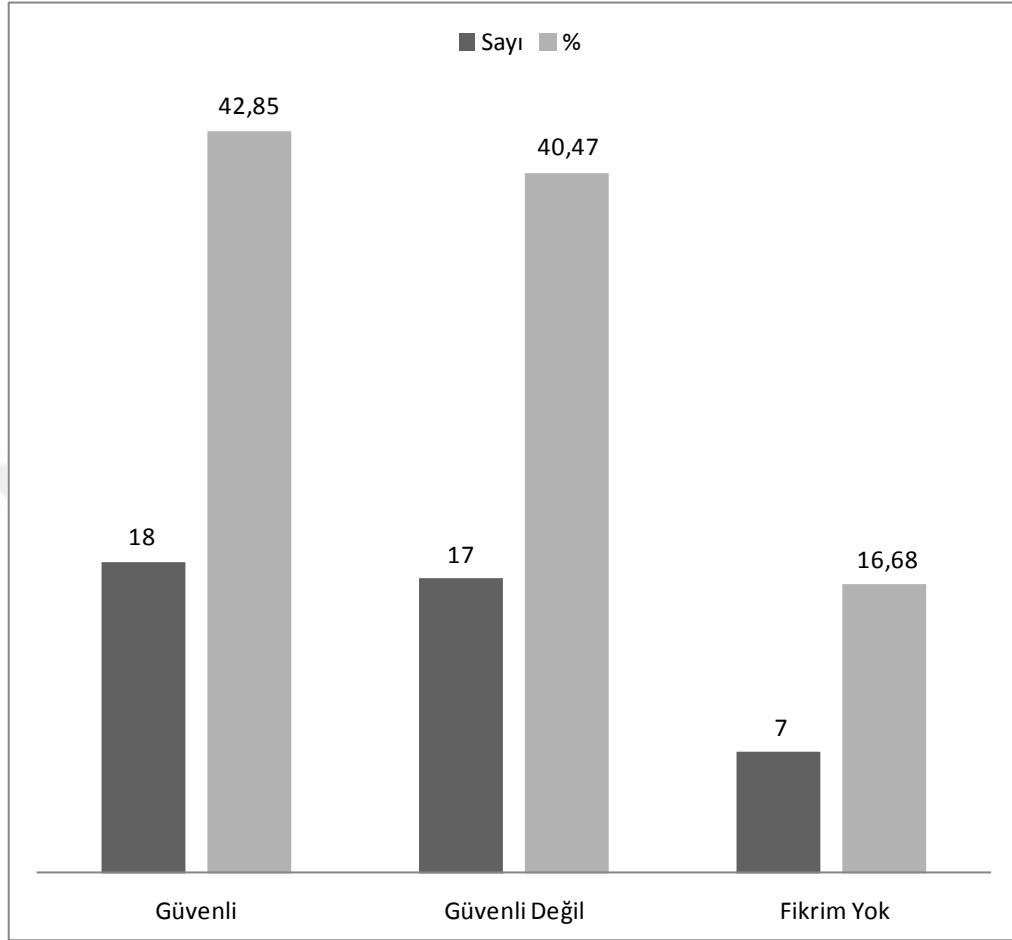
Grafik 17. Bölge Dışında Yaşayanların Bölgeye İlişkin Görüşlerine Dair Katılımcıların Değerlendirmeleri

“Sizce bölge dışında yaşayanların bölge hakkındaki görüşleri nasıldır?” sorusu yöneltilen örneklem grubu grafik 17 de görüldüğü üzere %38,1 oranında “güvenlik sorunu olan bir bölge olarak görüyorlar” şeklinde cevap vermiştir. Bu cevabın oransal olarak hemen ardından gelen “bölgeye karşı ön yargılı bakıyorlar” cevabı %26,2’lik bir yer edinmiştir.

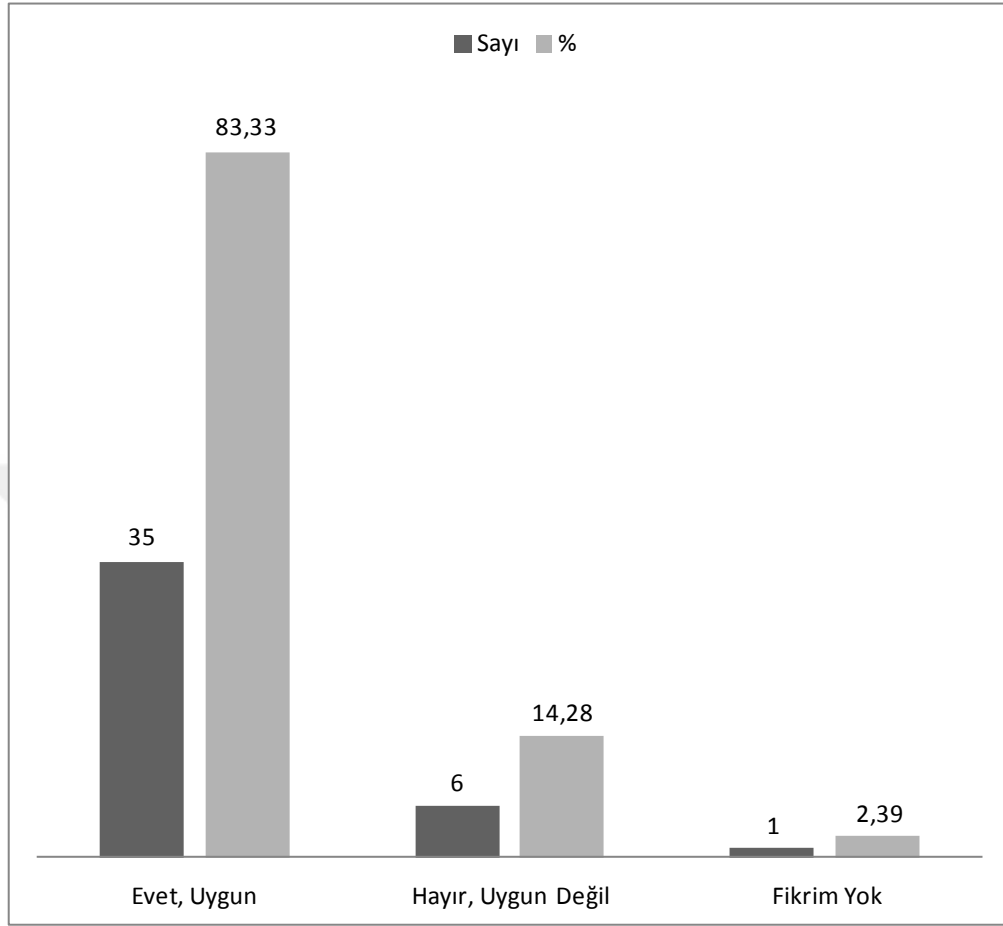
%21,42 “tedirginlik duyuyorlar” cevabını vermiştir. Bu oranlara bakıldığında bölgedeki insanların genel düşüncesi ikamet ettikleri bölgeye karşı bölge dışında yaşayan insanların olumsuz bir tutumda oldukları düşüncesinde olduğu görülmektedir. %14,28’i ise “her mahalle gibi normal görüyorlar” şeklinde bir algıya sahiptirler.

Grafik 18. Gültepe Toplu Konutları Güvenlik Algısı

“Gültepe toplu konutları sizce güvenli mi?” şeklindeki soruya örneklem grup %42,85 “güvenli”, %40,47 “güvenli değil”, %16,68 “fikrim yok” olarak cevap vermişlerdir.

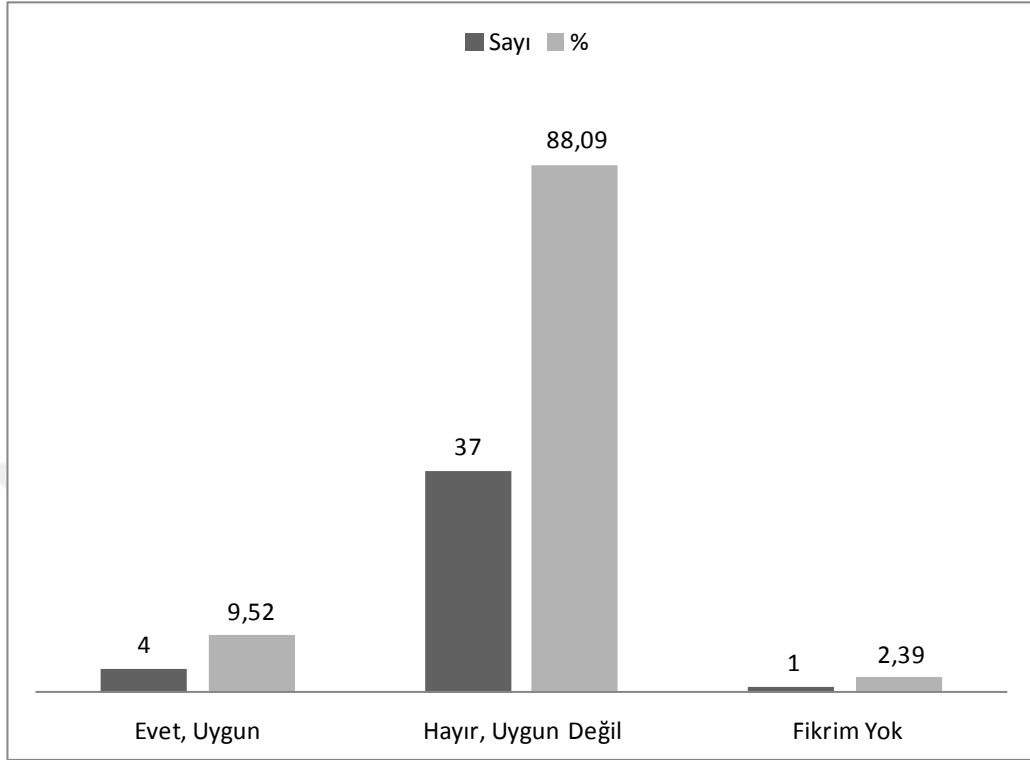
Elde edilen veriler kapsamında Gültepe toplu konutlarını güvenli bulanlar ile güvenli bulmayanların oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Güvenli bulan katılımcıların güvenli bulma sebebinin gerekli güvenlik önlemlerinin alınması ve kolluk gücüne erişimin rahat olması olduğunu ifade etmek mümkündür. Gültepe konutlarını güvenli bulmayan katılımcıların güvenli bulmama nedeninin ise kalabalık yerleşimler olan toplu konutlarda bina sakini olan diğer insanlar tarafından da güvenlik sorunları yaşayabileceklerine dair tedirginlik duydukları yönünde bilgi edinilmiştir.

Grafik 19. Mahallede Gündüz Tek Başına Sokağa Çıkmanın Uygun Olup-Olmadığı Bilgisi

“Sizce mahallede gündüz vakti tek başına dışarı çıkmak uygun mu?” şeklinde katılımcılara yöneltilen soruya %83,33 “evet, uygun”, %14,28 “hayır, uygun değil”, %2,39 “fikrim yok” şeklinde yanıt alınmıştır.

Araştırma kapsamında edinilen bilgiye göre genel olarak tüm kentlerde olduğu gibi insanların gündüz sokağa tek başına çıkmaktan bu mahallede de endişe duymadıkları görülmektedir. Gündüz vakti ıssız kesimlere gitmemek kayı ile rahatlıkla mahallede hareket edilebildiği yönünde bilgi edinilmiştir. Bu bilgi bazı mahalle kısımlarına yönelik endişe olduğu bilgisini sunmaktadır.

Grafik 20. Mahallede Gece Tek Başına Sokağa Çıkmanın Uygun Olup-Olmadığı Bilgisi

“Sizce mahallede gece vakti tek başına dışarı çıkmak uygun mu?” şeklinde katılımcılara yöneltilen soruya %9,52 “evet, uygun”, %88,09 “hayır, uygun değil”, %2,39 “fikrim yok” şeklinde yanıt alınmıştır.

Araştırma kapsamında edinilen bilgiye göre insanların gece sokağa tek başına çıkmaktan büyük oranda endişe duydukları görülmektedir. Tüm kentlerde genel olarak gece sokağa çıkmanın insanlar tarafından riskli olarak görüldüğü düşünüldüğünde elde edilen verinin fark oluşturmadığı görülebilir.

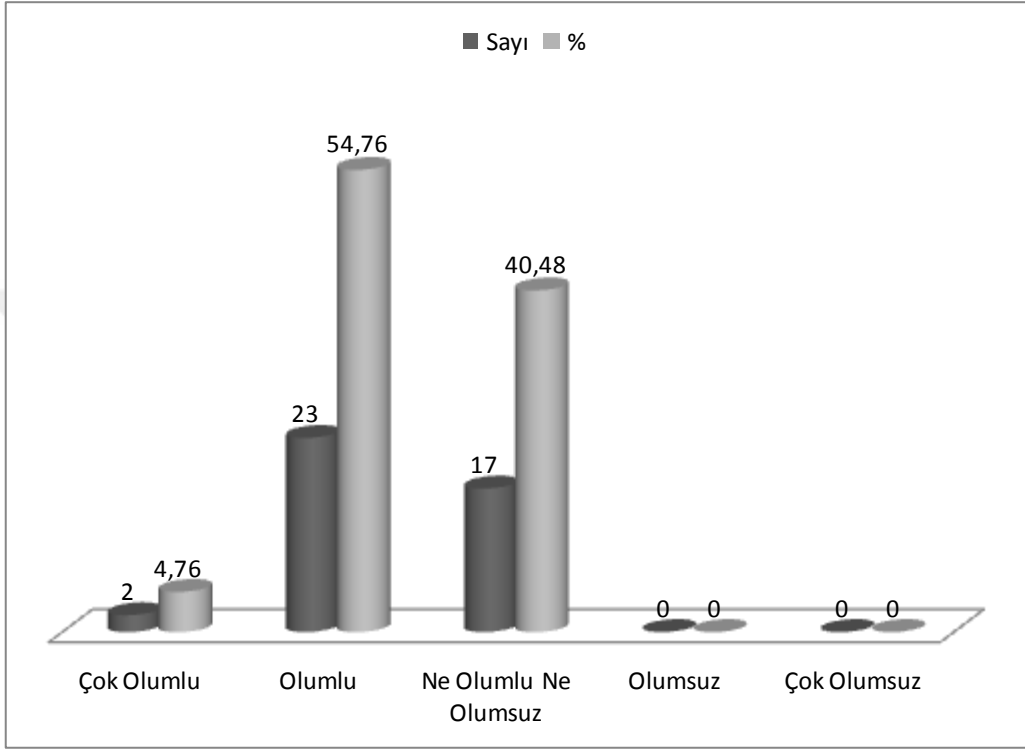
3.2.1.4. Kentsel Dönüşüm ve Güvenlik Algısı

Çalışmanın bu kısmında bölgede gerçekleştirilen kentsel dönüşüm uygulamalarının güvenlik algısına olan etkileri hakkında bilgiler edinmek için sorular yöneltilmiştir.

Bu amaç doğrultusunda katılımcılara, kentsel dönüşüm sonrası bölgede güvenlik yönünden yaşanan ne gibi değişiklikler olduğu, ikametleri süresince burada bir

güvenlik sorunu yaşıyıp-yaşamadıkları ve yapılan çalışmaların kenti güvenli hale getirip getirmediğine yönelik sorular yöneltilmiştir.

Grafik 21. Kentsel Dönüşüm Çalışmaları Sonrası Bölgedeki Güvenlik Yönünden Nasıl Değişim Olduğu Dağılımı

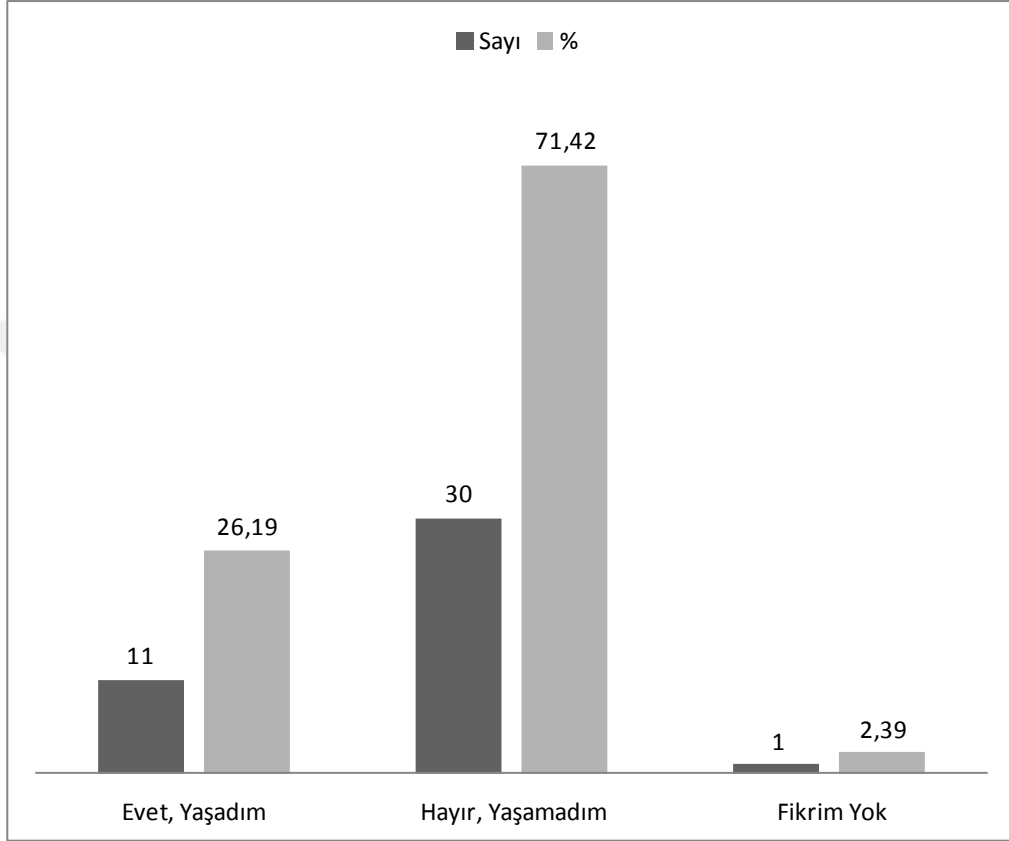
Örnekleme grubuna yönelik “*Sizce Kentsel Dönüşüm Çalışmasından sonra Güvenlik açısından bölgede nasıl bir değişim oldu?*” sorusu sorulmuştur. Katılımcılardan %54,76 “olumlu”, %40,48 “ne olumlu ne olumsuz”, %4,76 “çok olumlu” şeklinde cevap alınmıştır. “olumsuz” ve “çok olumsuz” cevabını veren katılımcı olmamıştır.

Oranlar incelendiğinde kentsel dönüşümün güvenlik yönünden belirgin bir etkisi olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%59,52) etkinin olumlu yönde olduğu görüşünde bulunurlarken, ne olumlu ne olumsuz diyenlerin oranı (%40,48) dikkate değerdir.

Ne olumlu ne olumsuz şeklinde kararsız bir cevap veren katılımcılardan elde edilen bilgilere bakıldığında güvenliğin sağlanması için gerçekleştirilmiş olan

uygulamaları gördüklerini fakat sadece bu durumdan dolayı değişimi olumlu olarak nitelendiremeyeceklerini söyledikleri görülmüştür.

Grafik 22. İkamet Süresince Güvenlik Sorunu Yaşayıp-Yaşamama

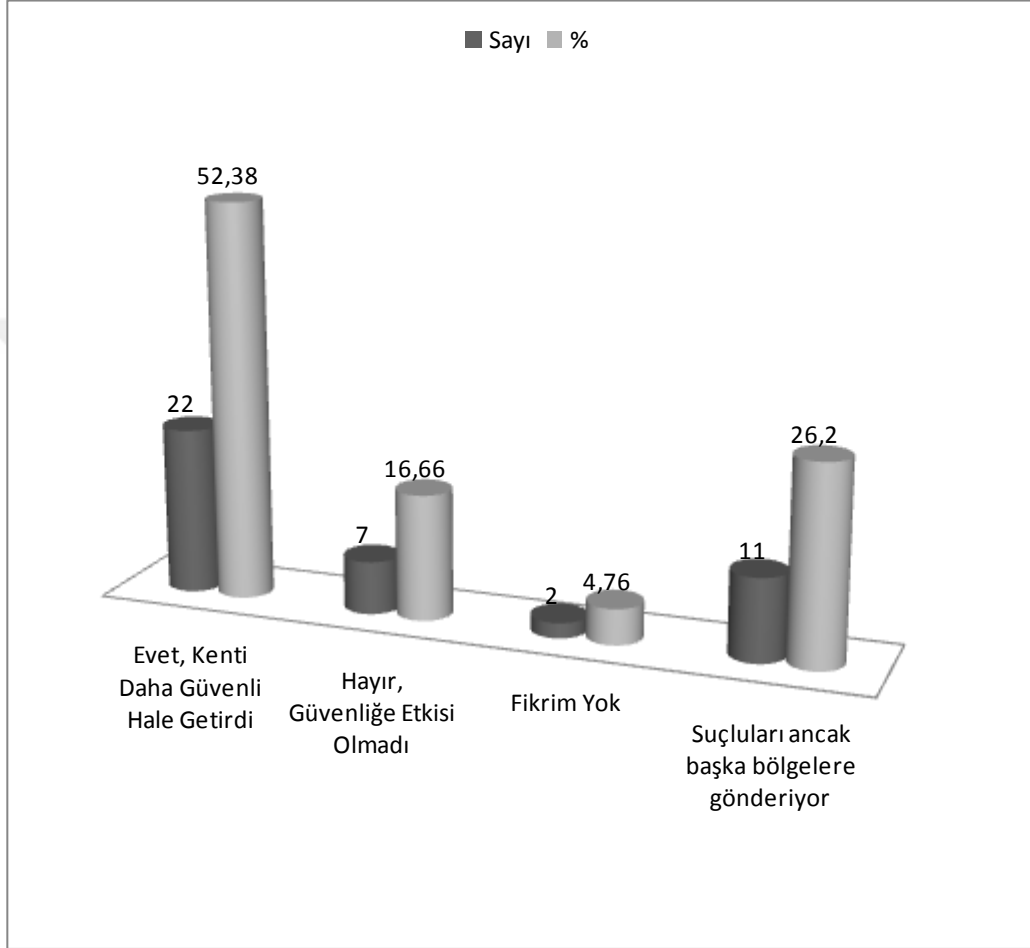

Katılımcıların herhangi bir güvenlik sorunu yaşayıp – yaşamadıkları hakkında mahalleye yönelik bir bilgi edinmek amacıyla “*Bölgede ikamet ettiğiniz günden bu güne herhangi bir güvenlik sorunu (gasp, hırsızlık, taciz, vb.) yaşadınız mı?*” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Katılımcılar %71,42 “hayır, yaşamadım”, %26,19 “evet, yaşadım”, %2,39 “fikrim yok” cevabını vermiştir. Büyük çoğunluğun herhangi bir güvenlik sorunu yaşamadığı bilgisi elde edilen verilerden görülmektedir.

Güvenlik sorunu yaşadıklarını söyleyen katılımcılardan edinilen bilgiye göre yaşadıkları güvenlik sorununun hırsızlık olduğu bilgisi verilmektedirler. Büyük orandaki katılımcı da herhangi bir güvenlik sorunu yaşamadıklarını söylemişlerdir

fakat başlarına gelmeyeceğine emin olamadıkları yönünde beyan vermişler, risk algıları bulunduğunu dile getirmişlerdir.

Grafik 23. Kentsel Dönüşüm Uygulamaları – Güvenlik İlişkisi Bilgisi

Yöneltilen bu soru doğrultusunda kentsel dönüşüm ile güvenlik ilişkine dair düşüncelerin öğrenilmesi amaçlanmıştır. Örneklem grubuna yöneltilen “*Yapılan Kentsel Dönüşüm uygulamalarının kenti daha güvenli hale getirdiğini düşünüyor musunuz?*” sorusuna %52,38 oranında katılımcı “evet, kenti daha güvenli hale getirdi” cevabını vermiştir. Bu bilgiden hareketle insanların kentsel dönüşümün güvenliğe büyük etkisinin olduğu düşüncesi görülmektedir. %26,2 oranında katılımcı ise “suçluları ancak başka bölgelere gönderiyor” cevabını vermiştir. %16,66 “hayır, güvenliğe etkisi olmadı”, %4,76’da “fikrim yok” cevabını vermişlerdir.

Bu verilerden hareketle çalışma kapsamına soru yöneltilen katılımcıların önemli bir kısmının kentsel dönüşüm çalışmalarının kenti güvenli hale getirdiğini düşündüğü görülmektedir. Suçluları ancak başka bölgelere gönderiyor diyenler ise yapılan çalışmaların sadece mekânsal bir boyutta olduğu gerekçesi ile kentsel dönüşümün sadece suçlulara yer değişikliği oluşturduğunu, suç sorunsalını çözmediğini düşünmektedir.

Kentsel dönüşümün kentsel güvenliğe bir etkisi olmadığını düşünen katılımcılardan edinilen bilgilere göre bu çalışmalar kapsamında mekânsal olarak düzenlemeler yapıldığını, bu düzenlemelerin sosyal adaletin sağlanması anlamında etkisinin sınırlı kaldığını, bu nedenle de ekonomik yetersizliklerden veya başka sebeplerden suçların işlenmeye devam ettiğini belirtmişlerdir.

Araştırma doğrultusunda bölgede ikamet eden mahalle sakinlerine yöneltilen sorular kapsamında mevcut durum hakkında bilgiler edinilmiştir. İnsanların bölge ve güvenlik algısı ile kentsel dönüşüm bağlamına yönelik düşünceleri alınan cevaplar doğrultusunda incelenmiştir.

Çalışmanın, bölgede çalışan örneklem grubu kısmında ise bölgede görev yapan kişilerin bölge halkı ile iletişimi doğrultusunda edindiği bilgilerin yapılandırılmış mülakatlar ile aktarımı değerlendirilmiştir.

3.2.2. Bölgede Çalışan Örneklem Grubu

Bu kesim ile mülakat yapılması, söz konusu örneklem grubunun bölgenin durumu hakkındaki bilgi sahipliği ve mesailerini bu bölgede geçirmeleri ile ayrıca yerel yönetimin ve eğitim kurumlarının halk ile teması düşünülerek buradan önemli veriler elde edilebileceği düşüncesiyle amaçlanmıştır.

Araştırmanın bu kısmında bölgede çalışmakta olan 10 kişiye yöneltilen 13 adet soru üzerinden alınan cevaplar ve değerlendirmeler ele alınmaktadır.

3.2.2.1. Araştırma Grubunun Genel Özellikleri

Örnekleme grubunun ortak özellikleri bölgede hizmet veren kamu kurumlarında, mahalle sakinleri ile doğrudan etkileşimde bulunan bir görevde çalışmalarıdır. Katılımcılar içerisinde yerel yönetim çalışanları, bölgede çalışan öğretmenler ve memurlar bulunmaktadır. Çalışmanın bu bölümü 10 katılımcıya yöneltilen sorular üzerinden görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir.

3.2.2.2. Araştırma Grubu Mülakatları Analizi

Yapılandırılmış görüşme yönteminin kullanıldığı bu bölümde katılımcılara 13 adet soru yöneltilmiştir. Yapılan mülakatlardan elde edilen bilgiler, çalışmanın bu bölümünde, sorulara alınan cevaplar üzerinden analiz edilmiştir. Katılımcıların farklı düşüncelerine yer verebilmek için kod sistemi kullanılmıştır. Me- kodu memurlar için, Öğr- kodu öğretmenler için, Bel- kodu ise yerel yönetim çalışanları için kullanılmıştır.

*Araştırma grubuna 1. olarak *“Size göre bölge, güvenlik açısından ne gibi özelliklere sahiptir, genel görünüm nasıldır?”* sorusu yöneltilmiştir. Soruya karşılık alınan cevaplar bölgenin güvenlik açısından riskli olarak değerlendirildiğine yöneliktir. Katılımcılar bölgede özellikle madde bağımlılığı ve uyuşturucu ticaretinin olduğundan söz etmektedirler. Me-1 kodlu katılımcı bölge için *“Güvensiz, suç unsuru olan bir yer, olaylar hep basına yansıyor yakın zamanda uyuşturucu operasyonu yapılan bölgelerden birisi.”* şeklinde bilgi vermiştir. Bu bilgiden hareketle madde bağımlılığı ve uyuşturucu ticaretinin bölgenin güvensizlik unsurlarında birisi olduğu bilgisine ulaşılabilir.

Bel-4 kodlu katılımcı *“Bölge eskiye göre daha iyi, eskiden polis giremez derlerdi. Şimdi ise emniyet müdürlüğü (ilçe) burada bulunuyor. Şüpheli durumlarda ihbara hemen karşılık veriyorlar. Bu da caydırıcılık sağlıyor.”* şeklinde bir bilgi aktarmıştır. Bu bilgi doğrultusunda emniyet müdürlüğünün burada olmasının suç konusunda caydırıcı bir durum oluşturduğu çıkarımı yapılabilir.

Öğr-1 kodlu katılımcı ise bölge hakkında *“Gecekonduların tamamen yok edilmemesi sebebiyle güvenlik sorunu yaşanmaktadır. Türklerin dışında diğer farklı milletlerinde burada yaşaması sorunu artırmaktadır.”* şeklinde bilgi vermiştir. Katılımcı güvenlik sorununda gecekonduların dar sokaklar içerisinde olması suçluların kendilerini kaybettirebilmesine olanak verdiğinden ve bunun sorun oluşturduğundan da bahsetmiştir.

Öğr-2 ise göçmenlerin bölgede kültürel uyum probleminden dolayı zaman zaman gerginliklerin ortaya çıktığından bahsetmiştir. Bu bilgiye göre iletişimsizlik, kültürel farklılık ve uyum problemlerinin bölgede güvenlik sorunları oluşturabildiği belirtilebilir. Genel olarak bölgenin güvenlik özelliklerine yönelik sorulan soru kapsamında mevcut güvenlik sorunları ve potansiyel problemler hakkında bilgi edinilmiştir.

*Araştırma grubuna 2. olarak *“Bölge sakinlerinin bildiğiniz güvenlik sorunları nelerdir, ailelerin, ikamet alanlarında yaşadıkları sorunlarla ilgili bilgileriniz nelerdir?”* sorusu yöneltilmiştir. Genel olarak edindikleri bilgiler üzerinden aktarımda bulunan örneklem grubu, bölgede sürekli olarak suç olayları olduğundan bahsetmektedirler. Bu olaylar küçük çaplı olmasına rağmen bazen silahlı kavgalar gibi büyük olayların da yaşandığını aktarmaktadırlar.

Bel-4 *“İnsanlar apartmanlarda kültürel olarak karma yapıdadılar, bu durum büyük tartışmaların meydana gelmesine sebep verebiliyor bazen, ayrıca mahallede ara sıra silahlı kavgalar yaşanabiliyor.”* şeklinde bilgi aktarmıştır. Elde edilen bu bilgidен kültürel farklılıkların insanlar arasında tartışmalara varan sorunları çıkarttığından bahsedilebilmektedir. Suç işleyen fakat henüz güvenlik güçlerince yakalanmamış insanların kendi aralarında kavgalar ettiğinin mahalle sakinlerinin çoğunluğu tarafından bilindiği de katılımcı tarafından aktarılmıştır.

Örneklem gruptan Öğr-1 *“Bölgede çok yoğun nüfus sirkülasyonu var. Ayrıca bağımlılıkla mücadele kapsamında yeterli aşama kaydedilememiştir.”* bilgisini vermiştir. Bu bilgidен hareketle nüfustaki değişim, insanların birbirine güveni konusunda olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Uzun zamandan beri tanıdıkları

insanlara gösterdikleri güveni yeni tanıdıklarına göstermemektedirler. Ayrıca bağımlılıkla mücadelede yeterli başarının sağlanamadığı yorumu yapılabilir.

Bel-1 “Sorunlar arasında hırsızlık, darp, gasp eskiye göre kıyaslandığında azalmış olsa da zaman zaman meydana gelmektedir. Bölgeden bu konuya ilişkin bilgiler edinebiliyoruz.” demektedir. Buradan hareketle bölgede geçmişteki büyük sorunlarda azalma olmakla birlikte devam ettiği düşünülmektedir.

*Araştırma grubuna 3. olarak “Bölgede yaşayan ailelerin sosyo-kültürel ve ekonomik durumları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Örneklem grubun genel beyanı bölgenin sosyo-ekonomik seviyesinin düşük olduğu yönünde olmuştur.

Öğr-1 bu doğrultuda “Çok düşük seviyede ekonomik durumda olan aileler fazlaca var.” bilgisini vermektedir. Ayrıca bölgede ekonomik durumları üst seviyede olan ailelerin de sayısının fazla olduğu yönünde bilgiler vermişlerdir. TOKİ Konutlarından uygun ödeme koşulları sebebiyle ev sahibi olup bölgede ikamet eden insanların varlığından da bahsetmişlerdir.

Öğr-3 “Eğitimleri düşük, yoksul aileler var. Ayrıca orta gelirli insanlar uygun ödeme gerekçesiyle TOKİ’den ev alıp burada yaşamaya başladı.” şeklinde vermiş bilgi vermiştir.

Me-1 ise “Maddi yönden gelirleri düşük, yoksul insanlar çoğunlukta. Zengin olanlar da var. Sosyal yönden zayıf bir bölge.” aktarımında bulunmuştur. Bundan hareketle farklı sınıfların bir arada yaşadığı bir yer olmasından dolayı insanların birbirlerine, özellikle farklı sınıftaki diğer insanlara güven duymadıkları da edinilen bir başka bilgi olmuştur. İnsanların kendisine en yakın durumda bulunduğu diğer insanlara güven duydukları anlaşılmaktadır.

Bel-4 “Eskiden beri burada olanlardan kiracı olanların çoğu bölgeden taşındı. Mal sahiplerinin durumu genelde iyi durumdadır. Bunların dışında Polis, Asker, Memur aileler de bölgede ikamet ediyorlar.” bilgisini vermektedir. Bu

doğrultuda ev sahiplerinin büyük çoğunluğunun gecekondu arsalarındaki hak sahipliği sebebiyle ev sahibi olmuş olanlar ile sonradan buradan TOKİ vasıtasıyla konut satın alan diğer kişilerden oluştuğu bilgisi de edinilmektedir. Kiracı konumundakilerin ise çoğunlukla başka yerlere kiracı olarak taşındığı fakat bölgede de kiracı durumunda olanların olabileceği çıkarımında bulunulabilir.

*Araştırma grubuna 4. olarak *“Ankara'nın çöküntü alanları haline gelmiş olan bölgede yerel yönetimin uyguladığı çalışmaların bölge halkına ve mekâna nasıl etkileri olmuştur?”* sorusu yöneltilmiştir. Araştırma grubundan edinilen bilgiler kapsamında bölgenin fiziksel yapısının düzenli bir hale getirildiği ve yaşanabilir bir mekân oluşturulduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

Bel-1 bu yönde *“Kentsel dönüşüm ile yaşam standartları artmıştır. Sosyal tesisler ile de sosyal, kültürel yaşantıda çeşitli etkiler oluşmuştur.”* şeklinde bilgi vermektedir. Me-2 *“Yollar ve binalar düzenli bir şekle geldi. Yeşil alan arttı. Eğitim tesisleri yapıldı. Yerel yönetim tarafından sağlık tesisleri ve kültür merkezleri yapıldı. Olumlu çalışmalar bulunmaktadır.”* bilgisini vermektedir.

Bu cevaplardan hareketle bölgede gerçekleştirilen çalışmalar ile fiziksel iyileştirmelerin insanların güven duygularına yönelik olumlu etkilerinin olduğu, bu olumlu etkilerin tedirginlik duyulan dar, karmaşık sokakların, yıkıntıların, vb. sorunların giderilmiş olması ve sağlık tesisleri, kültür merkezleri ile suça yönelmede insanlara önleyici bir etkisinin olduğu görüşünün olduğu da edinilmektedir.

Öğr-4 ise *“TOKİ binalarında bir yenileme oldu. Fakat gecekondu kültürü ile çok katlı apartmanlarda yaşam başladı. Bu durum da buralara yeni gelen insanlara rahatsızlıklar vermektedir.”* bilgisini vermektedir. Bu konu, eski kültürün devam ettiği bilgisini ortaya çıkarmaktadır. Katılımcının verdiği bilgiye göre, komşular arasında tartışmalara sebep verecek derecede olaylar meydana gelmektedir.

Buna örnek olarak bir katılımcı, apartmanın ortak kullanım alanı olan kat koridorunda yün çırpan bir komşu ile yünden çıkan tozlar ve tüylerden rahatsızlık

duyan bir diğerkomşunun tartıştığını gördüğünü söylemektedir. Bu doğrultuda farklı yaşam tarzlarının insanlar arasında sorunlar meydana getirebileceği söylenebilir.

*Araştırma grubuna 5. olarak “Sizce yerel yönetimin bölgedeki uygulamalarının suça yönelik olarak önleyici bir etkisi var mıdır?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan geri dönütlerde genel olarak yapılan çalışmaların mekânsal düzenlemelerle sınırlı kaldığı, kişilere etkisinin sınırlı kaldığı bilgisi edinilmektedir. Mekânsal iyileştirmenin büyük etkisinin olduğu bilgisi de edinilmektedir. Örneğin, insanların tedirginlik duydukları ıssız kesimlerin ve yıkıntı alanların giderilmesi olumlu bir etki oluşturduğu bilgisi öğrenilmektedir. Bu soru doğrultusunda katılımcıların vermiş oldukları yanıtlar şu şekilde olmuştur;

Bel-1: “Kesinlikle vardır. Daha kontrollü alanlar inşa edilmiş ve sosyo-kültürel etkiler çoğaldıkça bilinçlenme artmıştır. Bu da suça yönelimi azaltmıştır.”

Bel-2: “Suça meyil genellikle küçük yaşlarda çevrede görülen olumsuzluklar ile başlıyor. Çevrede en azından ‘açık açık suç’ azaldığından etkisi olmuştur. Bu kentsel dönüşüm ile olmuştur. Ayrıca insanlara bilgilendirme amaçlı seminer etkinlikleri düzenlenmektedir.”

Bel-3: “Tabi ki de var. Birkaç yıl öncesine kadar gece karanlık ve yıkık evler arasında uyuşturucu satanlar şimdi bu işi o kadar çok yapamıyorlar. Yıkıntuların enkazları kaldırılıyor.”

Bel-4: “Yerel yönetim bölgede çalışma yaparken çeşitli kurumlarla işbirliği yapıyor. Sağlık ve ceza yönünden suç işlendiğinde insanın başına neler gelebileceği bilgisi kişilere aktarıldığından hayatlarında düzelme yönlü bir hareket olabiliyor.”

Öğr-1: “Yerel yönetim hizmetleri kapsamında bölgedeki insanlara madde kullanımının zararlarına, suç sonucunda suç işleyen ve maruz kalanların durumuna ve yasal sonuçlarına yönelik benzer bilgilendirme çalışmaları ile suça yönelik önleyici bir etkisi elbette vardır.”

Öğr-2: “Çalışmalar var fakat hayatlardaki değişim ‘söz’ ile kalıyor. Gerçeklik ile istenen aynı düzeyde ilerlemiyor.”

Öğr-3: “Olmaması istenene yönelik çalışmalar var. Sonuçları tartışılır. Önleyici çalışma acaba ne kadar başarılı oluyor?”

Öğr-4: “Hayır.”

Me-1: “Sokaklar karmaşık yapıdaydı önceden. Dönüşüm yapılırken daha düzenli oldu. Açıkça işlenen suçlar artık rahatça yapılamıyor. Mahalleye yeni taşınan insanlar olumsuzlukları polise ihbar ediyorlar bu önleyici bir durum oldu.”

Me-2: “Hizmetler her bireye ulaşamadığı için yetersizdir. Ulaşılabilen bireyler üzerinde önleyici bir durum olmuştur.”

Örnekleme grubun vermiş olduğu bilgiler genel olarak değerlendirildiğinde yerel yönetimin bölgedeki kültür merkezleri, sosyal tesisler ve benzer faaliyetler ile gençlere ve ailelere yönelik olarak yapmış olduğu etkinlikler ve bilgilendirme seminerleri ile suça yönelik önleyici bir çalışması bulunmaktadır. Ancak bu uygulamaların bireylerin tümüne ulaşamadığı düşünüldüğünde sınırlı bir etkisinin olduğu bilgisi edinilmektedir.

*Araştırma grubuna 6. olarak “Kentsel Dönüşüm öncesi “varoş” olarak nitelendirilen bölgede gerçekleştirilen dönüşüm çalışmaları sonucu nasıl bir gelişim olmuştur?” sorusu yöneltilmiştir. Alınan dönütlerden Bel-1’in vermiş olduğu bilgiye göre bölgede düzenli bir yapılaşma başlamıştır. Bu yapılaşma bölge dışında yaşayan diğer insanların olumsuz algıları üzerinde de etkili olmuştur. Bel-4 ise kötüleşmiş fiziksel yapının iyileşmeye başladığı ve mahalle kültürünün olumlu yönde gelişim gösterdiği bilgisini vermektedir.

Öğr-3 bu soruya cevabında varoluşun boyut değiştirdiğinden, geçekundu kültürünün yeni binaların içerisinde devam ettiğinden ve buralardaki insanların ortak mekân anlayışı zayıf olmasından bu anlayışın da insanlar arasında sorunlar oluşturduğundan bahsetmiştir.

Bir diğerkatılımcı Bel-2 olumlu bir gelişim olduğunu söylemiştir. Ayrıca “Benim fikrim, sadece yapılarda değil zihinlerde de bir dönüşüm gerçekleşmektedir.” düşüncesini aktarmıştır. İnsanların daha bilinçli bireyler haline geldiğinden de bahsetmiştir.

Bel-3 ise kentsel dönüşümün ardından bölgeye memur ailelerin taşınmasından bahsetmiş ve bunun sebebi olarak gerçekleştirilen dönüşüm çalışmalarının ardından bölgenin güvenli bir hal alması ve alana yönelik olumsuz algının değişmesi olarak göstermiştir.

*Araştırma grubuna 7. olarak “Mekân – Suç İlişkisi bakımından, bölge sakinlerinin güvenlik ve risk algılarına ilişkin olarak kişisel görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Örneklem grubun genel olarak vermiş oldukları bilgiler ışığında bölge geçmişteki olumsuz algısından dolayı günümüzde de bir olumsuz mekân olarak algılanıyor.

Bölge içinde yaşayanların da mekânı güvensiz ve riskli olarak gördüklerini aktarıyorlar. Ayrıca burada uzun süredir yaşayanların bölgeyi güvensiz bulmalarına rağmen kendi başlarına bir şey gelmesi gibi bir endişelerinin olmadığından da bahsetmektedir. Bu durum mahallede kendilerinin tanındığına, kendilerine bir zarar gelmeyeceğine inandıkları düşüncesini ortaya çıkarmaktadır.

Bel-4, bölgenin eski sahiplerinin kaygı duymadan yaşadıklarını, yeni gelenlerin ise tedirginlik duyduklarını aktarmaktadır. Bölge sakinlerinin mahallede ve çok yakın çevresinde güvenli buldukları, sorunsuz gördükleri mekânların bulunduğunu söylemektedir. Bu mekânların Aktaş'ta bulunan Mevlana Konutları ve Gültepe'nin Samsun yolu girişindeki Türkseven Konutları olduğunu aktarmaktadır.

Öğr-3 mekân-suç ilişkisi kapsamında eski olumsuz algının sebeplerinden birisi olarak da suçluların karmaşık sokaklar ve iç içe geçmiş gecekondular arasında rahatlıkla izini kaybettirebilmesini göstermektedir.

Mevcut durumda ise kalabalık TOKİ Konutu yapılarında rahatlıkla dikkat çekmeden hareket edilebilirliğin suçlulara olanak sağladığı görüşünde olduğunu da dile getirmektedir.

Örnekleme grubunun vermiş olduğu bilgiler, bölgenin güvensiz bir algısı olduğu ancak bunun insanların tedirginlik duymasından kaynaklı olduğunun da görüldüğü yönündedir. Kalabalık konutların güvensizlik oluşturduğu görüşü de hakim bir durumda bulunmaktadır.

*Araştırma grubuna 8. olarak *“Sizce yerel yönetimin bölgeye yönelik uygulamalarına Ankara kent sakinlerinin genel tepkileri nasıldır?”* sorusu yöneltilmiştir. Örnekleme grubun vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda genel olarak diğer insanların bölgeye temkinli olarak yaklaştıkları ve olumsuz güvenlik algılarına sahip oldukları görüşü edinilmektedir. Yapılan çalışmalara karşı başlarda tepkili oldukları ancak daha sonraları insanların değişimi benimseyerek destek verdikleri görüşü de edinilen bir diğer bilgidir.

Bel-1 *“Başta büyük tepkiler alınmış olsa da, mekansal ve toplumsal yapının değişmesi ile halk da bu değişimi benimsemiştir. Dönüşümü ister bir duruma gelmiştir.”* şeklinde bir aktarımda bulunmaktadır. Me-2 ise *“Buraya konut yapılmasına karşı olanlar var. Bu alana hastane veya yeşil alan yapılması daha iyi olurdu diye düşünenler var.”* şeklinde bilgi vermektedir. Öğr-4 de *“Neden yapılıyor, ne değişecek düşüncesinde olanlar da var.”* bilgisini vermektedir.

Öğr-2 soruya yönelik olarak *“Tüm vatandaşların bölge hakkında bilgi sahibi olduklarını düşünmüyorum. Genel olarak olumsuzluklarla bildikleri için, yapılan çalışmalara iyi yönde tepkiler veriyorlar.”* cevabını vermiştir. Öğr-1 *“Tepkiler olumludur. Çünkü bölgenin gecekondularından ve suçtan temizlendiği düşüncesindedir.”* aktarımında bulunmuştur.

Bel-4 *“Yenilenme olduğu için olumlu bakıyorlar ama ön yargılılar. Tedirginlikleri çok.”* şeklinde bilgi vererek geçmiş bölge profili nedeniyle önyargının yüksek olduğundan bahsetmektedir.

*Araştırma grubuna 9. olarak “*Göçmen ailelere yönelik bildiğiniz çalışmalar bulunmakta mıdır, uyum sorunları var mıdır?*” sorusu yöneltilmiştir. Yerel yönetim çalışanı katılımcılardan, göçmenlere yönelik olarak kaynaştırma programları düzenlendiği, Türkçe dil kursları gerçekleştirildiği ve eğitim desteği sağlandığı bilgisi edinilmiştir.

Bu kapsamda Bel-1 “*Daha çok hizmet merkezlerimizde göçmen-yerli kaynaştırma etkinliklerimiz olmaktadır. Ara sıra uyum sorunları tabii ki yaşanmaktadır. Böyle durumlarda çözüm sağlanmaktadır. Çok ileri düzeyde bir sıkıntı ile karşılaşmadık.*” bilgisini aktarmaktadır.

Bel-3 “*Kadın eğitim merkezlerinde Türkçe kursu alıyorlar, gençlik merkezlerinde ise normal bir vatandaşın farkı olarak eğitim alabiliyorlar.*” şeklinde bilgi vermektedir.

Öğr-1 uyum sorunu hakkında dil bilmemelerinin önemli bir yer edindiği bilgisini vermektedir. Göçmenler ile yerli halk arasında iletişimsizlik kaynaklı uyumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir görüşünü de aktarmaktadır.

Öğr-3 ise kültür farklılığının sorunlara sebep oluşturduğu görüşünde bulunmaktadır. Öğr-4 de göçmenlerin kendilerini ayrı bir grup olarak gördüklerini, dışa açılmadıklarını söylemektedir.

Elde edilen bilgilere göre genel olarak göçmenlere yönelik olarak kaynaştırma çalışmaları ve dil eğitimi olduğu görülmektedir. Ayrıca sorunların temel sebeplerinden birisinin dil kaynaklı iletişimsizlik olduğu anlaşılmaktadır.

*Araştırma grubuna 10. olarak “*Basından Çinçin isminden duyulan rahatsızlığın dolmuş tabelalarına kadar yansıdığı bilgisi edinilmiştir. Sizce Çinçin isminden duyulan rahatsızlığın sebepleri neler olabilir?*” sorusu yöneltilmiştir. Genel anlamda verilen cevaplarda, Çinçin isminden duyulan rahatsızlığın bölgenin geçmişten gelen suç ile özdeşleşmiş bir yapıda olması ve insanların burasını suç mekânı olarak algılaması olarak dile getiriliyor.

Bel-1 “Çinçin isminden duyulan rahatsızlığın temeli, kelimenin toplumda oluşturduğu olumsuz etiket haline gelmesi olabilir. Ayrıca bölgenin geçmişte suç oranının yüksek olduğu bir yer olduğu algısı bu rahatsızlığın sebeplerinden olabilir.” aktarımında bulunmuştur.

Bel-4 ise “Geçmişteki olumsuzluklar. Genel olarak rahatsızlık duyanların bölgeye yeni taşınan aileler olduğu kanaatindeyim. Çünkü eski yerleşimciler hala Çinçin ismini kullanıyorlar.” bilgisini vermektedir.

Öğr-1 soruya yönelik olarak “Bölgede bulunan, yıllardır devam eden suç algısı. Bölge uyuşturucu ticareti yapılan, suçluların yaşadığı bir yer olarak algılanıyor. Bu durum Çinçin ismi ile özdeşleşmiş.” cevabını vermektedir.

Me-1 konu hakkında şu yorumu yapmıştır: “Eskiden beri ‘çingen’ denilen insanların yaşadığı yer olarak biliniyor. Kavgalarda bile ‘biz Çinçinliyiz’ diyerek karşı tarafa tehditte bulunanlar var. İsmi korkutma amaçlı kullanıyorlar. Rahatsızlıklar bu sebeplerden dolayı gerçekleşiyor olabilir.”

Genel anlamda Çinçin ismine duyulan rahatsızlığın temel sebebinin insanların zihnindeki geçmişten gelen suç kaynaklı olumsuz algılar olduğu görülmekle birlikte bölgede yaşayan bazı kesimlerin de bu isimden herhangi bir rahatsızlık duymadığı anlaşılmaktadır.

*Araştırma grubuna 11. olarak “Bölge üzerinde giderilmesi gereken eksiklikler veya toplumsal sorunlar var ise bu konu ile ilgili kişisel düşünceleriniz ve çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir.

Öğr-3 “İnsanların ekonomik yönden geliştirilmesi gerekir. Genel sebep hep maddiyat. Ulaşım, güvenlik, toplumsal iletişimin geliştirilmesi gerekiyor.” şeklinde vermiş olduğu cevap ile iletişimin önemine vurgu yapmaktadır. Diğer bir özelliğin ise ekonomik sebepler olduğunu söyleyen katılımcı insanların bu doğrultuda gelişim göstermesi gerekliliği üzerinde durmaktadır.

Bel-4 “*Olumsuz algılar giderilmelidir. Bunun için güvenlik artırılmalıdır. Fakat bu uygulama insanları ‘çok güvenlik var, demek ki çok sorun var’ düşüncesine yöneltmeden gerçekleştirilmelidir.*” cevabını vererek bölgede güvenliği sağlamaya yönelik tedbirlerin insanları çekinceye yöneltmeden dengeli bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır.

Bel-3 “*Spor bakımından çocukların yollarda değil de sahalarda top oynayabileceği tesislerin oluşturulması gerekli. Çocuklar sokaktaki potansiyel kötülüklerden uzaklaşmalı.*” yorumunda bulunmaktadır. Çocukları sokaktan kontrol altındaki güvenli alanlara yönlendirici çalışmaların da oluşturulmasının gerekliliğini dile getirmektedir.

*Araştırma grubuna 12. olarak “*Sizce yakın geçmiş dikkate alınarak kentsel dönüşüm çalışmaları sonrası günümüzde bu mekâna bakıldığında güvenlik algısı bakımından nasıl bir değişim olmuştur?*” sorusu yöneltilmiştir.

Genel olarak insanların eskiden daha sorunlu olduğunu düşündükleri bölgede, sorunların azalma eğiliminde olduğu fakat devam ettiği görüşünün hâkim olduğu bilgisi katılımcılardan öğrenilmiştir. Bölgeyi olumsuzlukları ile bilen insanların da artık algılarının olumlu yönde değiştiği bilgisi de edinilen diğer bir bilgi olmuştur.

Bel-1 “*Gelişimin vermiş olduğu etki ile güvenlik uygulamaları arttıkça bu bölgede yaşayan vatandaşların bakış açıları daha iyi yönde değişmeye başlamıştır. Eskiye nazaran korku oranı azalmıştır. İnsanlar tedirginlik duysa da bölgeye rahatlıkla girip çıkabiliyorlar.*” aktarımında bulunmuştur.

Bel-2 ise “*Eskiden insanlar, Ankara’nın merkezine çok yakın olan bu bölgeye gelmeye korkarlardı. Şimdi durum böyle değil. Eski döneme ait efsane mi gerçek mi bilmediğimiz bölge hakkında bazı söylentiler vardı. Bunlardan birisi bölgeye fatura okumaya gidilemediği yönündeydi. Şimdi insanlar sokaklarda nispeten daha rahatlar.*” bilgisini vermektedir.

Bel-3 soruya yönelik olarak “*Gecekondu semti, yüksek katlı konutların yapılandığı bir yer oldu. Olumsuz durum, kalabalık binalarda çoğu komşunun birbirini tanımamasıdır. Bölgeye yönelik güvenlik yönünden olumlu bir algı oluşturması bakımından ilçe emniyet müdürlüğünün burada konumlandırılması önemli olmuştur.*” cevabını vermektedir.

Kentsel dönüşüm çalışmaları sonrasında bölgedeki güvenlik algısına yönelik olarak Bel-4 vermiş olduğu bilgide bölgede ‘torbacı’ tabir edilen madde ticareti yapan kişilerin hala mahallede var olduğunun bilindiğini ve bunun insanlarda güvensizlik algısı oluşturduğunu söylemektedir.

Öğr-2 ise bölgeye gelen göçmenlerin yeni bir sorun oluşturduğunu, bu sebepten dolayı olumsuzlukların meydana geldiğini söylemektedir. Katılımcıların vermiş olduğu bilgiler bütünü dikkate alındığında bölgede güvensizlik algısının var olduğu görülmektedir.

*Araştırma grubuna 13. olarak “*Size göre, kişiler gelecek düşüncesi bakımından nasıl bir güvenlik beklentisi içindeler?*” sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplarda insanların endişe duymayacağı, çocuklarını parka, okula, spora vb. yerlere gönül rahatlığı ile gönderebilecekleri bir beklentilerinin olduğu bilgisi öğrenilmektedir.

Ayrıca Öğr-2 vermiş olduğu bilgide insanların “*Modern kentsel yaşamın tüm gereksinimlerini barındıran bir güvenlik beklentisi*” olduğunu söylemektedir. Öğr-3 “*Tüm insanlar güven içinde yaşamak ister. Burada bunun ötesinde bir durum var. Bazı insanlar ‘yarın başıma bir iş gelir mi?’ diye düşünebiliyor zaman zaman. Fakat bu düşüncesini de kolay kolay dile getirmiyor.*” şeklindeki düşüncesini aktarmıştır.

Gelecek düşüncesi bakımından güvenlik beklentisi olarak insanların mevcut durumlarının iyileşmesi isteğinde olduğu bilgisi katılımcılar tarafından aktarılmaktadır. Bölgedeki insanlar ile diyalog halinde olan örneklem grup kişilerde bu yönde beklentiler olduğunu söylemektedir.

3.3. Alan Araştırması Genel Değerlendirmesi

Araştırma kapsamında bölgede yaşayan 42 kişiye sorular yöneltilmiştir. Alınan cevaplar ve katılımcıların eklediği yorumlar göz önüne alınmıştır.

Genel özellikleri alan araştırması bulguları içerisinde belirtilmiş olan örneklem gruplarından elde edilen bilgilere göre bölgede yaşayanların büyük bir kısmı mahalleyi güvensiz bulmaktadır.

Bunun sebepleri olarak da kentsel dönüşüm öncesi olumsuz suç bölgesi algısının bulunması gibi özellikler ortaya çıkmaktadır. Güvensiz bulanların dışında kararsız kalanların varlığı da çalışma sonucunda görülmektedir.

Katılımcılar mahallenin genel görünüşü hakkında, her mahalle gibi normal görünen ancak ufak sorunları bulunan bir hali olduğunu da dile getirmektedirler. İnsanların mahalleyi normal bir yer olarak görmelerinde, uzun yıllardır burada yaşamış olan ve kendi başlarına herhangi bir olumsuzluk gelmediği ve gelmeyeceğine yönelik olan düşüncelerinin etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Genel görünüşte kayda değer diğer bir bilgi de katılımcıların bölgeyi yoksul görmesi ve olumsuzlukları bu niteliğe dayandırmış olmalarıdır. Mahalleyi ürkütücü olarak görenler ise genellikle ıssız saatlerde çeşitli olumsuzluklar ile karşılaşabilecekleri endişesinde olduklarının ve etrafta az da olsa yıkıntıların bulunduğu bu sebeple mahalleyi ürkütücü gördüklerinin bilgisini vermektedirler.

Ayrıca katılımcılar ikamet alanlarında en olumsuz olarak apartmana giren çıkanın belli olmamasını göstermektedirler. Bunun sebebi olarak da özellikle TOKİ konutlarında kalabalık yerleşim olduğunu çok fazla komşu tanıyamadıklarını söylemektedirler. Bu düşüncelerine rağmen yapılan araştırmada görüldüğü üzere bölgedeki TOKİ konutlarını güvenli bulma ve bulmama konusunda oranlar yakın çıkmaktadır.

Güvenlik ve risk algısı yönünden alınan bilgilerde katılımcıların %60 civarındaki bölümü bölgeyi güvenlik açısından riskleri olan bir yer olarak görmekte-dirler. Bunun sebepleri sorulduğunda gözleriyle görmeseler dahi suç-a maruz kalan insanlar hakkında bilgi edindikleri ve ara sıra silah sesleri duydukları, bu durumdan kendilerinin de olumsuz etkilenme korkusunda olduklarını belirtmektedirler. Kişilerin güvensizlik ve risk algısının artmasına bunun gibi tedirginlik nedenleri de etkili olmaktadır.

Güvenlik algısı üzerinde kentsel dönüşüm çalışmalarının etkileri incelendiğinde ise alınan cevaplar doğrultusunda çalışmaların olumlu bir etkiye sahip olduğu, mahallenin gelişim gösterdiği fakat hala olumsuzlukların devam ettiği katılımcılar tarafından belirtilmiş olup, kentsel güvenlik hizmetlerinden ise en çok kolluk gücü etkili görülmektedir.

Katılımcıların büyük kısmı kentsel dönüşümü güvenliğe etkisi bakımından olumlu bulmaktadır. Kentsel dönüşümün kenti güvenli hale getirdiğine dair ise % 50 civarı katılıcı olumlu fikir beyan eder iken %25 civarı ise dönüşüm çalışmalarının suçluları ancak başka bölgelere gönderebildiği görüşündedirler.

Kent içinde kalabalıklaşan toplumsal yapıda yabancıların fark edilirliğinin azaldığı ülkemizde, mahalle özelinde görüldüğü üzere yabancı fark edilirliğinin yüksek olduğu araştırma kapsamında elde edilen bir bilgi olmuştur. Buna ilaveten güvenlik açısından %80 civarında bir katılımcı ise göçmenlere ilişkin kaygılı olduklarını dile getirmişlerdir.

Çalışma kapsamında edinilen bir diğer bilgi de gündüz ve gece sokağın güvenli bulunmasına yöneliktir. Mahallede gündüz ve gece sokağa tek başına çıkmanın uygun olup olmayacağına dair sorulan soru kapsamında edinilen bilgiye göre katılımcıların %80 civarı gündüz uygun bulurken %88 civarı mahallede gece tek başına sokağa çıkmayı uygun bulmamaktadır.

Diğer bir örneklem grup olan 10 kişilik, bölgede görev alanların vermiş olduğu bilgiler, 42 kişilik örneklem grubunun vermiş olduğu bilgilere yakın

gerçekleşmiştir. Özellikle bölgenin güvenlik sorunu bulunduğu bakımından bilgiler vermişler, bunun sebeplerini kentsel dönüşüm öncesi yaşanmış olan olumsuz suç olayları ve güvensizlik algıları olarak göstermektedirler.

Güvensizlik algıları bulunan katılımcılar ayrıca, mahallede eskiden beri ikamet edenlerin kaygılarının yeni ikamet edenlere göre daha az olduğunu söylemektedirler. Yeni ikamet sahibi olan insanların rahatsız olduğu durumlara eskilerin alışmış bir halde olduklarını söylemektedirler. Güvenlik olayları açısından bölgede madde bağımlılığı ve ticareti konusunda sorunlar bulunduğu da dikkat çekmektedirler.

Genel anlamda Altındağ'da kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında yenilenme faaliyetleri olan Gültepe mahallesinde mevcut durumda da eskiden gelen güvensizlik algısının devam ettiği görülmektedir. İnsanlar rahatça hareket etse bile mekânda suç unsurlarının büyük ölçüde yer edindiğini kabul etmektedirler. Güvenlikli siteler ile bir kısım konut yerleşim alanını güvenli halde tutarlarken sokağa dair aynı derecede bir etkiye sahip olamadıkları gözlemlenmiştir.

Araştırmada “Altındağ ilçesinde Çinçin olarak bilinen, kentsel dönüşüm çalışmaları sonrasında bir kısmı Gültepe Mahallesi olarak adlandırılan mekâna dair mahalle sakinleri arasında belirgin bir risk algısı bulunmaktadır.” şeklinde sunulan hipotez katılımcıların aktarımları doğrultusunda doğrulanmıştır. İnsanlar arasındaki risk algısında geçmişte yaşanan suç olaylarının tekrar edebileceği endişesi önemli bir yer edinmektedir.

“Mahalle dışında yaşayan kent sakinlerinin bölgeye ilişkin algısı büyük bir güvenlik sorunu bulunduğu yönündedir. Hırsızlık, madde kullanımı/satışı gibi nedenlerle kent sakinleri tedirginlik duymakta ve korku hissetmektedirler. Ayrıca mahalle dışında yaşayan insanlar, bölgenin yoksul kesimlerden oluştuğu ve kentsel dönüşüm ile sadece konutların yenilendiği düşüncesindedirler.” şeklindeki diğer hipotez ise katılımcılardan elde edilen özellikle uyuşturucu ticareti ve madde bağımlılığı ve sebep olduğu korku konusunda doğrulanmıştır.

Hipotez içerisinde belirtilen bölgede yoksul kesimin olması durumu var olmakla birlikte, ekonomik durumu iyi sayılabilecek kişilerin de önemli bir çoğunluğunun olduğu bilgisi anlaşılmaktadır. Bu noktadan hareketle mahalleyi sadece yoksul kesimin oluşturduğundan bahsedilemez.

Diğer bir hipotez ise “Bölgede çalışan insanlar, çöküntü bölgesi halinde bulunan bölgenin yapılan kentsel dönüşüm çalışmaları ve sosyal-kültürel faaliyetler ile eskiye göre büyük ölçüde gelişim gösterdiği düşüncesindedirler. Sözü edilen kişiler; günümüzde bölgeyi, güvenlik sorunlarının azaldığı fakat kısmen de olsa devam ettiği bir mekân olarak görmektedirler.” şeklinde belirtilmiştir.

Bu kapsamda elde edilen verilerden hareketle hipotez kısmen doğrulanmıştır. Kentsel dönüşüm ile mahallede bir gelişim sağlandığı, katılımcıların çalışma kapsamında verdiği bilgilerden anlaşılmaktadır. Fakat suç olaylarında etkili bir azalma olmadığı, mahallede yapılmakta olan güvenliğe yönelik faaliyetlerin önleyici nitelikte olmasına rağmen etkisinin sınırlı kaldığı anlamı çıkarılmaktadır.

SONUÇ

Başkent olmasıyla kaderi değişen Ankara 1923 yılından sonra diğer kentlere örnek bir kent oluşturulma çabasını içeren bir vasıf kazanmıştır. Gerçekleştirilmek istenilen bu düşünce kimi zaman başarıya ulaşırken kimi zaman nihayet bulamamıştır. Her niteliği ile “Yeni Ankara”, eski “Anadolu Kasabası” niteliğinden modernleşme yolunda bir değişime, dönüşüme uğramıştır.

Yaşam tarzından siyasi hayatına, mekânsal yapısından kültürel niteliğine kadar geçirdiği nitelikler yeni Ankara’yı belirlemiştir. Cumhuriyet döneminde Türkiye’nin siyasi merkezi olan kent 27 Aralık 1919 tarihinden itibaren tarihte önem arz etmeye başlamış, 13 Ekim 1923’te Başkent özelliğini kazanmasından itibaren de artık yeni merkez olma özelliğini kazanmıştır. Başkent olmasının ardından belirlenen yeni rejim ile birlikte kent de yeni bir niteliğe bürünmüştür.

Cumhuriyet Ankara’sı Atatürk dönemi sonrası Milli Şef dönemini, Demokrat Parti dönemini sonrasında da 27 Mayıs 1960 darbesini yaşamıştır. Ardından Adalet Partisi ve sonrasında koalisyon hükümetleri dönemini geçiren Ankara, 12 Eylül 1980 tarihinde ise ikinci defa darbe yaşamıştır. Siyasi açıdan çok sıcak zamanlar geçirmiştir. Yakın geçmişe bakıldığında 1960 ve 1980 darbelerini görmüş olan Ankara’da, 15 Temmuz 2016 tarihinde de bir darbe girişimi yaşanmıştır. Tüm bu siyasi olaylar sırasında kent de yaşamaya devam etmiş, dönüşüm tüm hızıyla sürmüştür.

Altındağ da cumhuriyet tarihindeki siyasi olayların yanında değişimini devam ettiren bir ilçe olmuştur. İlçede bulunan alan araştırmasına konu olan Çinçin bölgesi, kentin başkent olmasının ardından artan yerleşim ihtiyacı doğrultusunda merkeze yakınlığı sebebiyle konut oluşturulan mekânlardan birisi olmuştur. Yoğun yerleşim ve bu yerleşim şeklinin gecekondü mahallesi biçiminde oluşması, ekonomik yetersizlikler de eklendiğinde yapıların köhneleşmesine ve zamanla çöküntü alanı haline gelmesine neden olmuştur.

Günümüze gelindiğinde zaman içerisinde çöküntü alanı haline gelmiş olan bölgede de neo-liberal politikaların kent mekânına yansımalarından olduğu söylenebilecek olan kentsel dönüşüm çalışmalarının uygulandığı görülmektedir. Bu dönüşüm çalışmaları ile sorunların azaltılıp, ortadan kaldırılması amacıyla gerçekleştirilen uygulamalar ve yerel yönetimin bölgedeki sosyal faaliyetleri ile kent sakinlerinin bölgeye dair güvenlik algıları üzerine bir alan araştırması gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler analiz edilmiştir.

Bu çalışmada siyasi, sosyal ve ekonomik bağlamda Ankara'nın geçirmiş olduğu dönüşümler zemininde gerçekleşen kentsel dönüşüm çalışmalarının kent sakinlerinin güvenlik algıları üzerindeki etkileri Altındağ'da çöküntü alanı haline gelmiş, kentsel dönüşüm gerçekleştirilen alan olan Gültepe özelinde değerlendirilmiştir. İnsan ve siyaset merkezli bir kent olan Ankara'nın yapay bir başkent olma özelliğinden dolayı "inşa edilmiş" nitelikte bulunan kent olması, artan nüfusla birlikte plansız yapılaşmanın yansıması olan gecekondu faktörü kapsamında uygulanan dönüşüm çalışmaları genel olarak konularımıza zemin oluşturmuştur.

Çalışma alanımızda Altındağ ilçesi Gültepe Mahallesi ve sınır çevresi, kent genelinde bir ölçek ile mahallî olarak ele alınmıştır. Gerçekleştirilen alan araştırması ile bölge sakinlerinin ve bölgede hizmet veren kamu çalışanlarının fikirleri alınmış, yapılan birebir görüşmeler ile elde edilen veriler doğrultusunda bölgeye yönelik güvenlik bakımından değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Elde edilen verilere göre örneklem gruplarının büyük çoğunluğu mahalleyi güvensiz bulmaktadır. Genel anlamda katılımcılar, kentsel dönüşüm çalışmalarının güvenlik algılarına olumlu etkilerinin olduğu görüşünde bulunmalarına rağmen halen bölgenin güvensiz hissedilmesinde geçmiş olumsuz algıların değişmediği gibi sebeplerin olduğunu aktarmaktadırlar. Olumsuz algının değişmediği bilgisinden hareketle görülebiliyor ki insan düşüncesi bazen çelikten sert olabiliyor ve değişim uzun süre alabiliyor.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, Ayşe Tuğba; **Kentsel Dönüşümün Ekonomik, Mekânsal, Sosyal Etkileri ve Kamunun Rolü: Ankara Gültepe (Çinçin) Örneği**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014.

AKALIN, Mehmet; “Kentsel Dönüşüm Projelerinin Suç Oranlarına Etkilerinin Değerlendirilmesi: Ankara / Altındağ Örneği”, **Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.5, S.9, 2016, 5-33.

AKKAR, Z.Müge; “Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı’daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye”, **Planlama Dergisi**, 2006/2, Sayı 36 (Kentsel Dönüşüm), Ankara, TMMOB ŞPO Yayını, Ekim 2006, 29-38.

AKSOY, Erman, Özlem Güzey Kocataş, “Gecekondu Alanlarında Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projelerinin Meşruiyet Zemini Olarak Yoksulluk ve Suç”, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**, Yıl 7, Sayı 14, Aralık 2017, 275-295.

AKYÜZ, Özgür; **Hisseli Alanlarda Yapılan İslah İmar Planlarının Kentsel Çevreye Etkisi: Yeni Etlik İlave İslah İmar Planı Örneği**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2005.

ALTUNTAŞ, Nezahat; “Gecekondu, Getto ve Kimlik”, **Sosyoloji Araştırmaları Dergisi**, 1, 2001, 11-28.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ, 2023 Başkent Ankara Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2006.

ANKARA KALKINMA AJANSI, Ankara Göç Analizi, Ankara, 2014.

ANKARA KALKINMA AJANSI, Ankara Kalkınma Ajansı Araştırma Projesi, Altındağ’ın Sosyo-Kültürel Dokusu, Ankara, 2011.

ARAZ, Nezihe; **Mustafa Kemal’in Ankarası**, 3.Baskı, “GLOBUS” Dünya Basımevi, İstanbul, 1998.

ATATÜRK, Mustafa Kemal; **Nutuk 1919-1927**, (Bugünkü Dille Yayına Hazırlayan) Zeynep Korkmaz, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2009.

BİLEN, Ömer, Ayşenur Ökten, Fulya Gökalp, “İstanbul’da Suçun Kentsel Sorun Algısındaki Yerinin Birliktelik Kuralları İle İncelenmesi”, **Megaron Makale**, C.7, S.1, 2012, 26-35.

CENGİZKAN, Ali; **Ankara’nın İlk Planı 1924-25 Lörcher Planı**, Ankara Enstitüsü Vakfı, Arkadaş Yayıncılık, Ankara, 2004.

CENGİZKAN, Ali; “Cumhuriyet ve Mimarlık”, **Arredemento Mimarlık**, Aralık 1998.

CEYLAN, Seher, Semiha Sultan Tekkanat, “6360 Sayılı Kanun ve Ankara İline Etkileri”, **Bitlis Eren Üniversitesi Akademik İzdüşüm Dergisi**, C.3, S.2, Mayıs 2018, 20-42.

ÇELİK, S. Dilek Yalçın; “Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun Ankara Romanı Bağlamında Kemalist İdeoloji ve Türkiye Cumhuriyeti’nin Bir Başkent İnşası”, **Ankara Araştırmaları Dergisi**, 2(1), 2014.

ÇETİN, İhsan; “Kentsel Ayrışma ve Mekânsal Kümelenme Biçimleri”, **İdeal Kent Dergisi**, S.7, 2012, 160-186.

EKİCİ, Süleyman, Gökhan Tuncel, “Göç ve İnsan”, **Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi**, C.5, S.9, Malatya 2015.

ERDEM, Sargon; “Ankara”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV, C.3, Ankara, 1991.

ERDOĞAN, Abdülkerim, Gökçe Günel, **Ankara Tarihi ve Kültür Dizisi:3 İstiklal Savaşı’nda Ankara**, Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, 2. Baskı, Ankara, 2008.

ERMAN, Tahire; “Kent ve Gecekondu”, **Türkiye Perspektifinden Kent Sosyolojisi Çalışmaları**, (Der. Ö. Uğurlu, N. Ş. Pınarcıoğlu, A. Kanbak, M. Şiriner), (Ed. Ö. Andaç Uğurlu), 1. Baskı, Örgün Yayınevi, İstanbul, 2010.

ERMAN, Tahire; “Yıkılan Gecekondular, Yapılan TOKİ Konut Projeleri: Kent Yoksulunun Yeni Yaşam Çevresi Olarak Karacaören - TOKİ Sitesi” **İdeal Kent Dergisi**, S.7, 2012, 38-63.

ERSOY, Melih; **Göç ve Kentsel Bütünleşme**, A.Ü. S.B.F. ve Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ankara, 1985.

FİŞEK, Kurthan; **Burası Ankara**, 3. Baskı, Phoenix Yayınevi, Ankara, 2012.

GALANTİ, Avram; **Ankara Tarihi (Birinci Kısım)**, İstanbul, 1951.

GERAY, Cevat; “Şehirciliğimiz ve Ankara”, **Mülkiye Dergisi**, C.32, S.261, 2008, 9-26.

GÖKULU, Gökhan; “Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, C.24, S.1, 2010, 209-226.

GÜRBÜZ, Davut; “Türkiye’de Kentleşme Sürecinde Çöküntü Bölgesi ve Suç İlişkisi: Hacı Bayram Mahallesi Örneği”, **Türk Dünyası Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü Akademik Bakış Dergisi**, S.47, 2015, 1-15.

HANAZAY, Aygöl; **Yerel Yönetimlerde Planlama**, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin, 2006.

HOSANLI, Deniz Avcı, A. Güliz Bilgin Altınöz, Ankara İstiklal (Yahudi) Mahallesi: Tarihi, Dokusu ve Konutları, **TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi**, Sayı 14, 2016, 71-104.

IŞIKKAYA, Devrim; **Kentsel Çöküntü Bölgelerinin Örgütlenmesi ve Yeniden Kullanımı**, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2008.

KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri; **Ankara**, İletişim Yayınları, 32. Baskı, İstanbul, 2015.

KARASU, Mithat Arman; “Türkiye’de Suriyeli Sığınmacıların Kentlerde Neden Oldukları Güvenlik Riskleri”, **Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.36, S.2, 2018, 51-73.

KAYA, Ayhan, İ. Emre Işık, “Türkiye’de Zorunlu Göç: Paranın Götürdüğü Yere Git”, **Farklılıkların birlikteliği: Türkiye ve Avrupa’da Bir Arada Yaşama Tartışmaları**, Hiperlink Yayınları, İstanbul, 2014.

KELEŞ, Ruşen; **Eski Ankara’da Bir Şehir Tipolojisi**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1971.

KELEŞ, Ruşen; **Kentleşme Politikası**, İmge Kitabecisi Yayınları, 12. Baskı, Ankara, 2012.

KILIÇ, Selim, Mehmet Özel, “Yerel Yönetimlerin Konut Politikaları Üzerine Bir İnceleme – Çeşitli Ülke Deneyimleri ve Türkiye”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.15, S.1, 2006, 207-228.

KIRAY, Mübeccel; **Ereğli, Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası**, DPT Yayınları, Ankara, 1964.

KIRAY, Mübeccel; “Gecekondu: Az Gelişmiş Ülkelerde Hızla Toprakta Kopma ve Kentle Bütünleşememe”, **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.27, S.3, 1972, 561-573.

KIZMAZ, Zahir; “Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.13, S.2, 2003, 279-304.

KIZMAZ, Zahir; “Göç ve Suç Arasında Bir İlişki Var mı? : Bütüncül Bir Bakış”, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.7, S.2, Aralık 2018, 562-599.

KURTOĞLU, Mehmet; “Mehmet Akif Ersoy Kültür Evi”, **Vakıflar Dergisi**, Ankara, S.44, 2015, 131-144.

LEONİD, Friedrich; **Ankara 1922**, (çev.) Gizem Gürtürk, 3. Baskı, İstanbul, 1999.

MUTLU, Selen; **Türkiye’de Yaşanan Gecekondulaşma Süreci ve Çözüm Arayışları: Ankara Örneği**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.

OKTAY, Tarkan; “6360 Sayılı Kanuna Dayalı Büyükşehir Belediye Reformunu Anlama ve Anlamlandırma ”, **İstanbul Medeniyet Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, C.1, S.1. , 2016, 71-131.

ÖZER, Derya Güleç, Büşra Başkurt, **Kentsel Sürdürülebilirlik: Ankara Kent Planları Üzerinden Bir İnceleme**, Altınbaş Üniversitesi Mühendislik Sistemleri ve Mimarlık Dergisi, C.1, Sayı 1 Bahar 2017.

ÖZER, İnan; **Kentleşme, Kentleşme ve Kentsel Değişme**, Ankara, Ekin Kitabevi, 2004.

ÖZMEN, Mehmet; **Tarihte Ankara Kabadayları**, 1. Baskı, Sokak Kitapçısı, Ankara, 2015.

ÖZTÜRK, Meral, Faruk Kocacık, Miraç Burak Gönültaş, “Suç Korkusu ve Risk Algısının Toplumsal Cinsiyet Açısından İncelenmesi”, **International Journal of Human Sciences**, C.13, S.1, 2016, 1488-1502.

ÖZÜÇETİN, Yaşar; “Meclis Celse Zabıtlarında Ankara’nın Başkent Oluşu” (Ed. Yılmaz KURT), **Tarihte Ankara Uluslar arası Sempozyumu, Bildiriler**, Master Basım Yay., C.2, 2011.

SAĞLAM, Serdar; “1923-1950 Yılları Arasında Türkiye’de Kent ve Kentleşme Olgusu”, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Metodoloji ve Sosyoloji Araştırmaları Merkezi Sosyoloji Konferansları Dergisi**, C.3, S.53, 2016.

SAĞLAM, Serdar; “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları**, 2006.

SEZER, Ayten; “Atatürk Dönemi İç Politika”, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, (Ed. M. Derviş Kılınçkaya), Siyasal Kitapevi, Ankara, 2006.

SİPAHİ, Esra Banu; **Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2005.

SİPAHİ, Esra Banu; **Suç Korkusu Türkiye Kentlerinde Bir Alan Araştırması**, Konya, 2016.

SİPAHİ, Esra Banu; “Türkiye’de Kent Sakinlerinin Gündelik Yaşamlarındaki Suça Maruz Kalma Risk Algıları Üzerinde Bir Araştırma”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.1, Özel Sayı-4, 2017, 283-304.

SOFUOĞLU, Adnan; “Milli Mücadele Dönemi”, **Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi**, (Ed. M. Derviş Kılınçkaya), Siyasal Kitapevi, Ankara, 2006.

ŞEN, Bülent; “Metropol Kent Merkezlerinde Çöküntüleşme Eğilimleri: İstanbul Eminönü-Süleymaniye Bölgesi Örneği”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C.17, S.2, 2012, 293-323.

ŞENYAPILI, Tansı; “**Baraka**”dan **Gecekonduya Ankara’da Kentsel Mekânın Dönüşümü: 1923-1960**, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2004.

ŞENYAPILI, Tansı; “Gecekondu: ‘Çevre’ İşçilerin Mekânı”, **ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliğı**, Ankara, Mart 1981.

TAŞKESEN, Abdullah, Selman Yarcı, “Tarihsel ve Sosyolojik Bir Deneyim Olarak Bir Arada Yaşama Modelleri”, **AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.16,Sayı 4, 2016, 179-189.

TEKELİ, İlhan; **Ankara 1995 den 2015’e**, Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO Genel Müdürlüğü; ODTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü Çalışma Grubu, Ajans İletim, 1987.

TEKELİ, İlhan; “Kentleri Dönüşüm Mekânı Olarak Düşünmek”, **Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildiriler Kitabı** (11-13 Haziran 2003-YTÜ), (der. Pelin Pınar Özden vd.), Ankara, TMMOB ŞPO Yayını, Mayıs 2006.

TEKELİ, İlhan; “Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması”, **75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1998.

TOKCAN, Aslı; **Modernizm Sonrası Kentsel Mekânda Yaşanan Dönüşüm Sürecinin Ankara Kenti Kızılay Meydanı Örneği Üzerinde İrdelenmesi**, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2001.

TUTAR, Erdinç; Nazım Öztürk, “Türkiye’de Gerçekleştirilen Bölgesel Planlama Çalışmaları”, **Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, C.17, S.1-2, 2003, 1-20.

TÜRKDOĞAN, Orhan; **Aydınlıktakiler ve Karanlıktakiler**, Timaş Yayınları, İstanbul, 1996.

TÜRKDOĞAN, Orhan; **Gecekondu İnsan ve Kültür İstanbul Örnek Olayı**, GENAR Araştırma, Eğitim, Danışmanlık, İstanbul, 2002.

YAMAN, Murat; “Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Kapsamında Kütahya Kenti Osmangazi Kentsel Dönüşüm Uygulamasına Bir Bakış”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Kütahya Özel Sayısı, 2014, 13-20.

YAMAN, Murat; Türkiye’de Kentsel Dönüş(tür)me Uygulamaları Sosyal-Politik Bir Yaklaşım, Otorite Yayınevi, 2. Baskı, 2015.

YASA, İbrahim; Ankara’da Gecekondu Aileleri, Ankara, S.S.Y.B. Sosyal Hizmetler Gn.Müd., 1966.

YAVUZ, Fehmi; “Başkent Ankara ve Jansen”, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi C.7, Sayı 1 Bahar 1981.

YAVUZ, Fehmi; “Cumhuriyet Devri Ankara’sının İmarında Birinci Merhale 1923-1938 ve Arsa Meselesi”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi C.5, Sayı 1, 1950.

YILMAZ, Cevdet; “Kentleşme Sorunları Bağlamında Kentlerde Risk Algısı ve Farklı Kentleşme Biçimleri”, ICANAS 38, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 10-15 Eylül 2007, Ankara, 1001-1016.

YÖRÜKÂN, Turhan; Gecekondu ve Gecekondu Bölgelerinin Sosyo-Kültürel Özellikleri, Nobel Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2006.

İNTERNET KAYNAKÇASI

AFAD – AFET ve ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI,

<https://www.afad.gov.tr/tr/23792/> (29.03.2019)

ALTINDAĞ BELEDİYESİ,

https://www.altindag.bel.tr/#!yatirimlar_ve_projeler (02.01.2019)

https://www.altindag.bel.tr/#!kentsel_donusum (02.01.2019)

https://www.altindag.bel.tr/#!kadin_egitim_kultur_merkezleri (02.01.2019)

https://www.altindag.bel.tr/#!genclik_merkezleri (02.01.2019)

ALTINDAĞ İLÇE EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ,

<https://www.ankara.pol.tr/altindag/Sayfalar/default.aspx> (26.03.2019)

ALTINDAĞ KAYMAKAMLIĞI,

<https://www.altindag.gov.tr/> (25.03.2019)

<https://www.altindag.gov.tr/kaliteli-yasam-projesi> (25.03.2019)

ANADOLU AJANSI,

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ankarada-suc-orgutune-dev-operasyon/232097>
(10.01.2019)

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ,

<https://www.ankara.bel.tr/ankara-buyuksehir-belediyesi-nazim-plan/>(20.03.2019)

<https://www.ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce> (28.04.2018)

<https://www.ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce> (28.04.2018)

<https://www.ankara.bel.tr/kurumsal/tarihce> (28.04.2018)

<https://www.ankara.bel.tr/kurumsal/yetki-alani> (10.03.2019)

<https://www.ankara.bel.tr/kurumsal/yetki-alani> (10.03.2019)

<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/genclik-hizmetleri/genclik-merkezleri/altindag-genclik-merkezi/> (13.01.2019)

<https://www.ankara.bel.tr/index.php?cID=2585> (13.01.2019)

<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/cocuk-hizmetleri/sokakta-calisan-cocuklar-merkezi> (13.01.2019)

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL ve TARİH YÜKSEK KURULU,

Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, <https://www.atam.gov.tr/dergi/sayi-55/ataturk-doneminde-bankacilik-sistemine-ve-gelisimine-genel-bir-bakis> (16.04.2018)

ANKARA VALİLİĞİ,

<https://www.ankaravaliligi.gov.tr/icerik/ilceler-altindag> (09.01.2019)

ESKİ TÜRKİYE.NET,

<https://www.eskiturkiye.net/570/hamamonu-ankara#lg=0&slide=0> (11.01.2019)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ,

<https://www.50.hacettepe.edu.tr/timeline/timeline.html> (11.01.2019)

<https://www.hacettepe.edu.tr/hakkinda/tarihce> (01.06.2018)

HAMAMÖNÜ.ORG,

<https://www.hamamonu.org/gallery> (13.01.2019)

LAVARLA.COM,

<https://www.lavarla.com/ankarada-kayip-tarih-yahudi-mahallesi/> (11.01.2019)

RESMİ GAZETE,

Resmi Gazete, Sayı: 1471, Belediye Kanunu,
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf> (10.05.2018)

SABAH GAZETESİ,

<https://www.sabah.com.tr/ankara-baskent/2018/05/12/dolmusculara-cincin-cagrisi> (10.01.2019)

<https://www.sabah.com.tr/ankara-baskent/2018/05/12/dolmusculara-cincin-cagrisi> (10.01.2019)

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI,

<https://www.altiyapi.csb.gov.tr/altindagda-kentsel-donusum-baslatildi.-haber-6755> (26.03.2019)

T.C. GENÇLİK ve SPOR BAKANLIĞI,

<https://www.genclikmerkezi.gsb.gov.tr/Site/Genclikmerkezi.aspx> (26.03.2019)

TÜİK,

<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (10.05.2019)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ,

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400844.pdf) (16.04.2018)

<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html> (05.01.2019)

<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html> (05.01.2019)

TÜRKİYE HARİTASI,

<https://www.turkiyeharitasi.gen.tr/2016/04/29/ankara-siyasi-haritasi/> (09.01.2018)

Ek-1. Form-1

Form No:.....

SORU KÂĞIDI

(Bölgede ve Yakın Çevresinde İkamet Eden Kişiler)

Sayın Katılımcı;

Bu çalışma; Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında hazırlamakta olduğum “ *Kentsel Dönüşüm Çalışmalarının Kent Sakinlerinin Güvenlik Algıları Üzerindeki Etkileri: Altındağ Örneği* ” konulu yüksek lisans tezimin bir parçası olup, Gültepe ve çevresindeki Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesinin sosyo-kültürel ve güvenlik algıları üzerindeki etkilerini araştırmak amacıyla kullanılacaktır.

Çalışma kapsamında formlarda isim, soy isim, telefon numarası gibi kişisel bilgiler istenmeyecektir.

İlgi ve sabrınız için teşekkür ederim.

Görüşme tarihi : / /

Görüşme saati : :

Görüşme yapan :

Doç. Dr. Esra Banu SİPAHİ*Necmettin Erbakan Üniversitesi**Siyasal Bilgiler Fakültesi***Mustafa BOZKAYA***Necmettin Erbakan Üniversitesi**Sosyal Bilimler Enstitüsü***A. DEMOGRAFİK BİLGİLER****1. Cinsiyetiniz;** ()Kadın ()Erkek**2. Yaşınız;**.....**3. Medeni Durumunuz;**

()Evli ()Bekar ()Dul ()Diğer.....

4. Eğitim Durumunuz;()Okuryazar Değil ()Okuryazar ()İlkokul
()İlköğretim-Ortaokul ()Lise ()Yüksekokul-Üniversite ve üzeri**5. Herhangi bir işte çalışıyor musunuz?**

()Evet, Çalışıyorum ()Hayır Çalışmıyorum

6. Meslek sahibi misiniz?

() Evet, Mesleğim;..... () Hayır, mesleğim yok

7. Aylık hane geliriniz nedir?() Düzenli Geliri Yok ()Asgari ücretten az ()2020-2200 TL
()2201-3000 ()3001'den fazla ()Cevap Yok**8. Sosyal Güvenceniz (GSS, SGK, Emekli Sandığı, BAĞKUR) var mı?**

()Evet, var ()Hayır yok

B. İKAMET**9. Konut Tipiniz hangisidir?**() Eski Apartman
() Yeni Apartman
() Gecekondu
() TOKİ Konutu
() Müstakil Ev
() Diğer**10. Yerleşim şekliniz nedir?**

() Kiracı ()Ev Sahibi ()Diğer.....

11. Mahallenizdeki ikamet süreniz nedir?

() 1-3 yıl () 4-8 yıl () 9-15 yıl () 16 yıl ve üzeri

12. Şuan ki mahalleniz neresidir?() Gültepe () Plevne () Atıfbey () Atilla
() Çalışkanlar () Örnek () Aydınlıkevler () Diğer....**13. Mevcut Mahallenize nereden geldiniz?**() Başka bir şehirden
() Ankara'nın köylerinden
() Ankara'nın diğer semtlerinden
() Bildim bileli buradayım.
() Diğer.....**C. GÜVENLİK****14. Gültepe mahallesini güvenli buluyormusunuz?**() Çok güvensiz
() Güvensiz
() Ne güvenli ne de güvensiz
() Güvenli
() Çok güvenli

15. **Çinçin ismi sizin için olumsuz bir algı oluşturuyor mu?**
 Evet Hayır Fikrim Yok
16. **Size göre Gültepe mahallesinin genel görünüşü nasıldır?**
 Sorunsuz
 Yoksul
 Ürkütücü
 Genel anlamda güzel fakat ufak sorunları olan
 Yıkıntılar tehlikeli hissettiriyor
 Diğer mahallelerden farkı yok
17. **Yerleşimde aşağıdakilerden hangisini olumsuzluk olarak görüyorsunuz?**
 Herhangi bir olumsuzluk yaşamıyorum.
 Gürültünün eksik olmaması
 Giren çıkanın belli olmaması
 Kalabalık ailelerin yaşıyor oluşu
 Apartmanda göçmenlerin (*Suriyeli, Iraklı vb.*) yaşıyor oluşu
 Apartmanda kuralların uygulanmaması
 Fikir beyan etmek istemiyorum
18. **Sizce bölgede kent güvenliğine etkisi olan çalışmalar yapılmakta mıdır?**
 Evet Hayır Fikrim yok
19. **Bölgeye ilişkin Risk ve Güvenlik yönünden kaygılarınız bulunmakta mıdır?**
 Evet Hayır Fikrim Yok
20. **Kentsel Dönüşüm'ün güvenlik açısından nasıl etkisi olmuştur?**
 Herhangi bir etkisi olmadı
 Bölgeyi tamamen güvenli hale getirdi
 Eskiye nazaran daha güvenli hale getirdi, fakat sorunlar devam ediyor
 Fikrim Yok
21. **Kentsel güvenliğe ilişkin hizmetlerde sizce hangisi etkilidir?**
 Kolluk gücü - *Polis, Jandarma, Bekçi vs. -*
 Kanunlar / Mahkemeler
 Belediye çalışmaları
 Kentsel dönüşüm
 Diğer....
22. **Mahallenize gelen yabancı fark edilir mi?**
 Evet Hayır Fikrim Yok
23. **Yabancılar ve göçmenlerle ilgili kaygılarınız var mı?**
 Evet Hayır Fikrim yok
24. **Sizce bölge dışında yaşayanların bölge hakkındaki görüşleri nasıldır?**
 Her mahalle gibi normal görüyorlar
 Bölgeye karşı önyargılı bakıyorlar
 Güvenlik sorunu olan bir bölge olarak görüyorlar
 Tedirginlik duyuyorlar
25. **Gültepe toplu konutları sizce güvenli mi?**
 Güvenli Güvenli değil Fikrim yok
26. **Sizce mahallede gündüz vakti tek başına dışarı çıkmak uygun mu?**
 Evet Hayır Fikrim yok
27. **Sizce mahallede gece vakti tek başına dışarı çıkmak uygun mu?**
 Evet Hayır Fikrim yok
28. **Sizce Kentsel Dönüşüm Çalışmasından sonra Güvenlik açısından bölgede nasıl bir değişim oldu?**
 Çok olumlu
 Olumlu
 Ne olumlu ne olumsuz
 Olumsuz
 Çok olumsuz
29. **Bölgede ikamet ettiğiniz günden bu güne herhangi bir güvenlik sorunu (gasp, hırsızlık, taciz, vb.) yaşadınız mı?**
 Evet, Yaşadım Hayır, Yaşamadım Fikrim yok
30. **Yapılan Kentsel Dönüşüm uygulamalarının kenti daha güvenli hale getirdiğini düşünüyor musunuz?**
 Evet
 Hayır
 Fikrim yok
 Suçluları ancak başka bölgelere gönderiyor

Ek-2.Form-2

SORU KÂĞIDI

(Bölgede Çalışan Kişiler -Memur, Öğretmen, Yerel Yönetim Çalışanı)

Sayın Katılımcı;

Bu çalışma; Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında hazırlamakta olduğum “ *Kentsel Dönüşüm Çalışmalarının Kent Sakinlerinin Güvenlik Algıları Üzerindeki Etkileri: Altındağ Örneği* ” konulu yüksek lisans tezimin bir parçası olup, Gültepe ve çevresindeki Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Projesinin sosyo-kültürel ve güvenlik algıları üzerindeki etkilerini araştırmak amacıyla kullanılacaktır.

Çalışma kapsamında isim, soy isim, telefon numarası gibi kişisel bilgiler istenmeyecektir. İlginiz, sabrınız ve değerli vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ederim.

Doç. Dr. Esra Banu SİPAHİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi

Mustafa BOZKAYA

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Görüşme tarihi : / /
Görüşme saati : :.....
Görüşme yapan :
Kişi Kodu :

1. Size göre bölge, güvenlik açısından ne gibi özelliklere sahiptir, genel görünüm nasıldır?
2. Bölge sakinlerinin bildiğiniz güvenlik sorunları nelerdir, ailelerin, ikamet alanlarında yaşadıkları sorunlarla ilgili bilgileriniz nelerdir?
3. Ailelerin sosyo-kültürel ve ekonomik durumları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
4. Ankara'nın çöküntü alanları haline gelmiş olan bölgelerde yerel yönetimin uyguladığı çalışmaların bölge halkına ve mekâna nasıl etkileri olmuştur?
5. Sizce yerel yönetimin bölgedeki uygulamalarının suça yönelik olarak önleyici bir etkisi var mıdır?
6. Kentsel Dönüşüm öncesi “varoş” olarak nitelendirilen bölgede gerçekleştirilen dönüşüm çalışmaları sonucu nasıl bir gelişim olmuştur?
7. Mekân – Suç ilişkisi bakımından, bölge sakinlerinin güvenlik ve risk algılarına ilişkin olarak kişisel görüşleriniz nelerdir?
8. Yerel yönetimin bölgeye yönelik uygulamalarına Ankara kent sakinlerinin genel tepkileri nasıldır?
9. Göçmen ailelere yönelik bildiğiniz çalışmalar bulunmakta mıdır, uyum sorunları var mıdır?
10. Basından Çiçin isminden duyulan rahatsızlığın dolmuş tabelalarına kadar yansıdığı bilgisi edinilmiştir. Sizce Çiçin isminden duyulan rahatsızlığın sebepleri neler olabilir?
11. Bölge üzerinde giderilmesi gereken eksiklikler veya toplumsal sorunlar var ise bu konu ile ilgili kişisel düşünceleriniz ve çözüm önerileriniz nelerdir?
12. Sizce yakın geçmiş dikkate alınarak kentsel dönüşüm çalışmaları sonrası günümüzde bu mekâna bakıldığında güvenlik algısı bakımından nasıl bir değişim olmuştur?
13. Size göre, kişiler gelecek düşüncesi bakımından nasıl bir güvenlik beklentisi içindeler?